

พหุนิยมทางจริยธรรมของสาวอโกโก้ในซอยคาวบอย:
การศึกษาเชิงวิเคราะห์จากสายตาของคนใน

**The Ethical Pluralism of A-Go-Go Girl in Soi Cowboy:
The Analytical Study from the Eyes of Insider**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรรุวรรณ ขำเพชร
รินนา ทากุดเรือ

สนับสนุนการวิจัยจากงบรายได้ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปี 2552

พฤษภาคม 2554

บทคัดย่อ

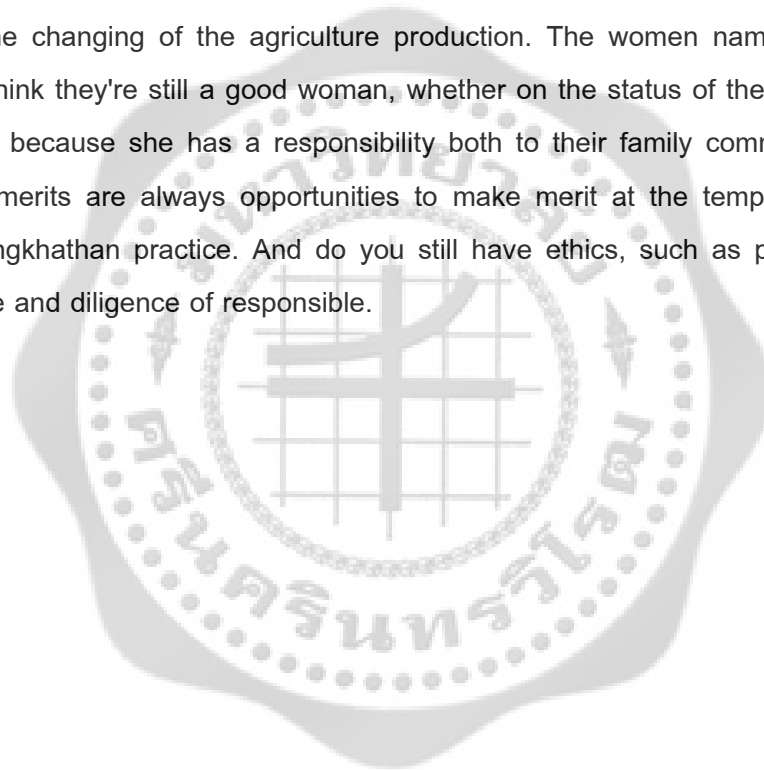
การศึกษาเรื่อง พหุนิยมทางจริยธรรมของสาวอโกโกในชอยคาวบอย: การศึกษาเชิงวิเคราะห์ จากสายตาของคนใน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดของสาวเต๋นอโกโกที่มีต่อการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตของตนที่สัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง รวมทั้งการได้รับการยอมรับจากบุคคลทั่วไป ในแง่ของพหุนิยมทางจริยธรรม โดยมีวิธีการศึกษาได้แก่ การสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ เจาะลึกกับกลุ่มหญิงเต๋นอโกโกที่ทำงานในช่วงกลางคืน โดยใช้แนวคิดเรื่องคนใน แนวคิดเรื่องพหุนิยมจริยธรรม ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม และแนวคิดเรื่องอำนาจนิยม

ผลการศึกษาพบว่าสาวอโกโกใช้ชีวิตอยู่ในชอยคาวบอยมาจากชนบทและจากความเชื่อทางด้านค่านิยมและศาสนาที่ลูกสาวต้องช่วยเหลือครอบครัว ความเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยการผลิตที่ที่ดิน การทำการเกษตรกรรมที่ผู้ชายเคยทำถูกเปลี่ยนไปสู่การขายแรงงาน ส่วนผู้หญิงต้องสืบทอดค่านิยมเลี้ยงดูบุพการีอย่างต่อเนื่อง ความคิดเชิงพหุนิยมทางจริยธรรมของพวกเธอที่เป็นคนในพบว่าพวกเธอยังคงเป็นผู้หญิงที่ดีไม่ว่าจะอยู่ในสถานะของแม่ ลูกสาว พี่สาว น้องสาว หรือภรรยา เพราะเธอมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน รวมทั้งงานที่ทำอยู่ พวกเธอไปทำบุญอยู่เสมอเมื่อมีโอกาสทั้งไปทำบุญที่วัด ถวายสังฆทาน ปฏิบัติธรรม หรือบริจาคเงิน และพวกเธอยังมีจริยธรรมด้านอื่นๆ เช่น ความเสียสละ ความอดทน อดกลั้น ความขยัน ความรัก และการรู้จักหน้าที่

Abstract

The study of The Ethical Pluralism of A-Go-Go Girl in Soi Cowboy : The Analytical Study from the Eyes of Insider aims to study the insider view of go go bar girls with her job and try to examine the ways of life and the acceptance from other people. Qualitative methodology accomplice with participant observation, in depth interview with go go bar girls. The moral pluralism, the insider view, the moral development and the power are the concept in use.

The finagling show that the go go girl in soi cowboy moved from rural community because of the changing of the agriculture production. The women name to survive their family. They think they're still a good woman, whether on the status of the mother daughter, sister or wife, because she has a responsibility both to their family community. They both work on her merits are always opportunities to make merit at the temple as offerings or donations Sangkhathan practice. And do you still have ethics, such as patience, sacrifice, tolerance, love and diligence of responsible.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง พหุนิยมทางจริยธรรมของสาวอโกโก้ในซอยคาวบอย: การศึกษาเชิงวิเคราะห์จากสายตาของคนใน (The Ethical Pluralism of A-Go-Go Girl in Soi Cowboy: The Analytical Study from the Eyes of Insider) สำเร็จลงได้จากการสนับสนุนจากหลายฝ่าย ทั้งด้านการให้ข้อมูลจากผู้คนในซอยคาวบอยที่เป็นกรณีศึกษาทุก ๆ ท่าน โดยเฉพาะกลุ่มผู้หญิงอโกโก้ที่ให้ความร่วมมือในการสนทนาและถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก พร้อมกับมิตรภาพที่ดีทำให้ภาพลบจากอคติที่มองกลุ่มผู้หญิงเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ขอขอบคุณ อาจารย์ถวัลย์ ภูถวัลย์ อาจารย์สุรพล จรรยากุล ที่มอบงบประมาณบางส่วนให้ดำเนินการวิจัย และนางสาวจิตติมาศ เจริญสุข ที่ช่วยจัดทำต้นฉบับ และขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่สำนักงานเขตวัฒนา เจ้าหน้าที่ตำรวจจากสถานีตำรวจนครบาลทองหล่อหลาย ๆ ท่าน และสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่ให้กำลังใจดีเสมอในยามท้อแท้ให้มีแรงฟันฝ่าอุปสรรคจนกระทั่งงานวิจัยเรื่องนี้ประสบความสำเร็จ

สุดท้ายขอขอบคุณ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่สนับสนุนงบประมาณการวิจัยในครั้งนี้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่	
1 บทนำ	1
ภูมิหลังและความเป็นมาของปัญหา	1
คำถาม	5
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	6
ขอบเขตของโครงการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
นิยามศัพท์	7
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเรื่องคนใน	8
แนวคิดเรื่องพหุนิยมทางจริยธรรม	9
ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม	12
แนวคิดเรื่องอำนาจนิยม	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย	33
3 วิธีดำเนินการวิจัย	34
วิธีการรวบรวมข้อมูล	34
สนาม	35
การเข้าสู่สนาม	38
การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	38

สารบัญ

หน้า

บทที่

3	วิธีดำเนินการวิจัย (ต่อ)	
	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	38
4	การดำเนินชีวิตแบบสาวอโกโก้.....	40
	“กุง” หญิงผู้รักดีในอาชีพ	40
	ความฝันสู่บัณฑิตสาวของ “มีน”	42
	“เน” หญิงสาวที่เด่นเพื่อลูก.....	44
	“นก” บินระเริงในแสงสี.....	46
	“เล็ก” ชีวิต madam กับพนักงานหาดีม.....	48
5	จริยธรรมของผู้หญิงกลางคืน.....	50
	ย่อคำ : เวลาชีวิตที่เริ่มต้น.....	50
	ก่อนรุ่งและย่ำเช้า.....	52
	เดย์ออฟ : พักเสียที.....	53
	พหุนิยมทางจริยธรรม.....	55
	ภาพพจน์ของความเป็นผู้หญิงทำงานในบาร์.....	56
	ความรับผิดชอบ.....	57
	การไปทำบุญ.....	57
	ความคิดเกี่ยวกับการเป็นคน.....	60
	จริยธรรมด้านอื่นๆ.....	60
6	สรุป.....	68
	สรุป.....	68
	บรรณานุกรม.....	70
	ภาคผนวก.....	73
	ประวัติย่อผู้วิจัย.....	80

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลังและความเป็นมาของปัญหา

กระจกที่คนเรามองทุกวันนี้คือกระจกที่ฉาบด้วยสารเคมี ทำให้ทุกครั้งเมื่อส่องกระจกมองเห็นภาพหน้าตาตน แต่หากเรามองตนเองผ่านกระจกเงาทางสังคมวัฒนธรรมที่ผู้อื่นเป็นคนกำหนดให้จะพบว่ามีความแตกต่างกัน ด้วยตนเองมิได้เป็นผู้นิยามว่า สวย – ชี้เหร่ ดี – เลว มีคุณธรรม – ไร้คุณธรรม สังคมเป็นผู้กำหนด คือคนส่วนใหญ่ในสังคมเป็นตัวกำหนดมาตรฐานออกมาเหมือนตัวชี้วัด ดังเช่นพฤติกรรมเดียวกัน อาจมีความหมายทั้งดีและเลวได้ เช่น มีความเป็นแม่แต่ประกอบอาชีพค้าประเวณีเลี้ยงลูก

ผู้หญิงสามารถจำแนกได้ตามมาตรฐานทางจริยธรรมว่ามี 2 ประเภท คือ ผู้หญิงที่ดีกับหญิงที่ไม่ดี โดยผู้หญิงที่ดี ต้องถูกต้องตามบรรทัดฐานและมาตรฐานทางจริยธรรมที่สังคมนั้นเป็นคนกำหนด ผู้หญิงต้องเป็นแม่ที่ดี เป็นภรรยาที่ดี ต้องประกอบกิจการที่มีสัมมาชีพ ฉะนั้นจึงเกิดคำตรงข้ามของผู้หญิงดี คือ ผู้หญิงที่ไม่ดี ผู้หญิงไม่ดีหรือบางครั้งเรียกว่า หญิงชั่ว หมายถึง ผู้หญิงที่ไม่ประกอบอาชีพสุจริต สังคมไม่ยอมรับอาชีพนั้น โดยเฉพาะอาชีพที่ต้องตามบรรทัดฐานของสังคมคือ นางบำเรอ หญิงกลางเมือง โสเภณี หรือรวมทั้งผู้หญิงที่ทำงานกลางคืน เช่น สาวนั่งดริ้งสาวเต๋นอโกโก้ ด้วยความต่าง (The differences) ดังกล่าว ได้แบ่งแยกหญิงตามคุณภาพที่สังคมใช้ “พฤติกรรมทางเพศ” และความสัมพันธ์กับผู้ชายเป็นมาตรฐาน (สรวงศ์ จันทร์แย้ม. 2552:1)

ฉะนั้นหากหญิงใดที่มีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้ชายที่มีใช้สามีของตนหรือมีผู้ชายมากกว่า 1 คนในเวลาเดียวกัน มาตรฐานสังคมที่คนหมู่มากยึดถือและโดยเฉพาะเพศชายเป็นคนกำหนดก็จะตีตราผู้หญิงเหล่านี้ว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี โดยภาพรวมของผู้หญิงตั้งแต่โบราณมาตามลักษณะดังกล่าวมักเรียกชื่อว่าเป็น “โสเภณี” แต่ยุคสมัยได้เปลี่ยนแปลงจากคำที่ฟังไม่รื่นหูจับกับความรู้สึกพัฒนาการมาเป็นคำเรียกอย่างอื่นอีกมากมายไปจนถึงพนักงานต้อนรับหรือเพื่อนเที่ยวเพื่อให้ภาพความเก๋แก่ของพัฒนาการขอเสนอความเป็นไปของผู้หญิงที่ทำงานดังกล่าว แต่มีหลายชื่อเรียกดังนี้

คำว่า “โสเภณี” มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน แต่บริบทหรือฐานะทางสังคมแตกต่างกับโสเภณีในปัจจุบันอย่างสิ้นเชิง เพราะโสเภณีสมัยก่อนได้รับการยกย่องในสังคมเพราะเกิดจากความเชื่อทางศาสนา โดย จักร จุกะรัตน์ (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ทำให้เด็กหญิงเป็นโสเภณีศึกษากรณีสถาบันเทียงยานรอยัล ซิดีอเวนิล กรุงเทพมหานคร ได้สืบค้นและอธิบายถึงโสเภณีว่าในยุคโรมันสมัยศตวรรษที่ 5 ก่อนคริสต์ศักราช หญิงสาวชาวบาบิโลเนียน (Babylonian) ผู้

นับถือบูชาเจ้าแม่ลิลิตต้า (Lylitta) ถือว่าการอุทิศตนโดยการให้ผู้ชายทำประเวณีนั้นเป็นการบูชาพระเจ้าอย่างหนึ่ง ซึ่งมีเกียรติและได้รับการยกย่อง โดยการเข้าพิธีอุทิศตนผู้หญิงต้องเข้ามานั่งที่โบสถ์เพื่อให้ชายแปลกหน้าเลือก ฝ่ายหญิงจะปฏิเสธชายใดไม่ได้และการที่ผู้ชายให้เงินแก่หญิงผู้อุทิศตนหญิงผู้นั้นจะต้องมอบเงินให้เป็นการบำรุงการกุศลทางศาสนาต่อไป ซึ่งเช่นเดียวกับสมัยกรีกและโรมันโบราณที่มีหญิงทำพิธีกรรมทางศาสนาโดยการทำประเวณีกับชายโดยไม่เลือกหน้า เพราะถือว่าได้บุญ และได้รับการยกย่องสรรเสริญ แต่ในการนี้หญิงจะต้องไม่รับสินจ้างเป็นรางวัลส่วนตัวแต่อย่างใด แต่หากมีการรับต้องนำทรัพย์สินนั้นมามอบให้แก่ศาสนาเพื่อเป็นการบำรุงศาสนา และเป็นการกุศลต่อตัวของผู้หญิงเอง นอกจากนั้นทางตะวันออกของประเทศอินเดียก็ปรากฏว่าโสเภณีก็มีกำเนิดมาจากพิธีกรรมในทางศาสนาเช่นเดียวกัน โดยในศาสนาฮินดูนั้น ผู้ที่ได้รับการโปรดปรานจากองค์ศิวะ (เทพเจ้าในศาสนาฮินดู) คือ หญิงที่อุทิศพรหมจารีให้แก่องค์เทพ ดังนั้นหญิงสาวจึงชอบมาพลีพรหมจารีแก่เทพเจ้า ซึ่งการประกอบพิธีการพลีพรหมจารีต้องประกอบพิธีกับวัตถุชนิดหนึ่งที่ทำด้วยเหล็ก โดยสมมติว่าเป็นอวัยวะเพศขององค์ศิวะหรือที่เรียกกันว่า “ศิวลึงค์” โสเภณีสำหรับศาสนานี้จะทำพิธีการพลีพรหมจารีต่อหน้าแท่นบูชา เป็นการสมมติว่าตนได้เข้าพิธีสมรสเป็นมเหสีของเทพเจ้าแล้ว และหญิงเหล่านี้ยังมีหน้าที่อีกประการหนึ่ง คือ การเดินร่ายย้วยวนและบำเรอพวกที่เดินรูดงศ์มาสักการะเทพเจ้าในสำนักของตนด้วย (ภุริฉัตร เขิตชู. 2538: 51)

เมื่อวันเวลาได้ผ่านพ้นไป โสเภณี เริ่มถูกมองและมีฐานะทางสังคมที่ตกต่ำลงกว่าเดิมเป็นอย่างมาก สาเหตุเพราะมีศาสนาอื่น ๆ เกิดขึ้น เช่น ศาสนาคริสต์นิกาย ซึ่งถือว่าการบูชาพระเจ้าด้วยการพลีพรหมจารีเป็นสิ่งที่ไร้ค่า นอกจากนั้นการทำประเวณีได้เปลี่ยนจากการทำเพื่อการกุศลบำรุงให้แก่ศาสนา เป็นการกระทำแบบการค้าหรือหวังค่าแลกเปลี่ยนตอบแทน

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าโสเภณีจะเริ่มเป็นอาชีพที่น่ารังเกียจ แต่ก็ได้มีการตั้งสำนักโสเภณีแห่งแรกขึ้นมาที่กรุงเอเธน ประเทศกรีก โดยนักกฎหมายและนักปฏิรูปทางการเมืองชื่อ โซลอน สำหรับวัตถุประสงค์นั้นเพื่อลดจำนวนการทำประเวณีชนิดลักลอบและการมีชู้สาวให้ลดน้อยลง ส่วนกำไรที่ได้จากกิจการนี้ โซลอนได้มอบบำรุงการศาสนาทั้งหมด แต่ทว่าการค้าประเวณีในประเทศกรีกซึ่งทำกันอย่างเปิดเผยนั้นได้ขยายวงกว้างออกไป ทำให้รัฐบาลในยุคหลายสมัยต่อมาได้สังเกตเห็นถึงความเสื่อมโทรม จึงทำการปราบปรามแต่ไม่สำเร็จ เลยเปลี่ยนวิธีการเป็นการออกใบอนุญาตแทน แต่ก็ปรากฏว่าไม่ประสบผลสำเร็จแต่อย่างใด

สำหรับประเทศไทย โสเภณีเริ่มมีมาแต่เมื่อใดยังไม่มีหลักฐานที่เขียนไว้โดยแน่ชัด แต่สันนิษฐานกันว่าโสเภณีในประเทศไทยมีการสืบเนื่องมาจาก 2 ลักษณะคือ (ภุริฉัตร เขิตชู. 2538: 54 และ อรรถย อัจฉา. 2537: 12)

1. การจัดหาหญิงมาเป็นทาส กล่าวคือ ในสมัยก่อนที่จะมีการเลิกทาส นางทาสบางคน นอกจากจะต้องมีหน้าที่บำเรอผู้เป็นนายแล้ว ยังต้องอุทิศตัวเพื่อชายอื่นตามคำสั่งหรือตามความตกลงของผู้เป็นนาย ซึ่งวิธีการเช่นนี้อาจนำมาซึ่งรายได้ ดังนั้น จึงมีหัวหน้ารวบรวมหรือเรียกว่า นายหน้า บ้างเรียกว่าเอเยนต์ ชื้อหรือไถ่หญิงที่เป็นทาสแล้วตั้งเป็นสำนักขึ้น หญิงทาสเหล่านั้นจึงกลายเป็นโสเภณีไป จนกระทั่งมีการเลิกทาสเมื่อพ.ศ. 2448 หญิงจำพวกนี้ก็ยังคงสมัครใจเป็นโสเภณีต่อไปอีกและมีแพร่หลายเพิ่มขึ้นโดยหญิงพวกนี้รับตัวจากเจ้าภาษีแล้วมีหัวหน้ารวบรวมตั้งสำนักขึ้น

2. การที่สังคมไทยรับเอาอารยธรรมหลายอย่างมาจากอินเดียและจีน คนจีนมีความเชื่อว่าถ้าได้หลับนอนโดยเฉพาะกับเด็กสาวบริสุทธิ์จะร่ำรวย โชคดี และทำธุรกิจได้ผลดี นอกจากนั้นยังเชื่อว่าเป็นการเสริมพลังและทำให้อายุยืนยาวขึ้น นอกจากนั้นยังมีนักธุรกิจชาวจีนที่ร่ำรวย สูงอายุที่มีความเชื่อว่าตนเองควรได้หลับนอนกับเด็กสาวบริสุทธิ์อย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อความเจริญรุ่งเรืองในธุรกิจและการมีชีวิตยืนยาวของตน เพราะฉะนั้นจึงเรื่องปกติสำหรับย่านที่อยู่อาศัยของชาวจีน มักจะมีโรงน้ำชาอยู่เป็นจำนวนมาก สำหรับในย่านเยาวราช พบว่าเมื่อ 20 ปีที่แล้ว มีโรงน้ำชาอยู่ประมาณ 50 กว่าโรงและหญิงบริการในย่านนี้มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

แต่สำหรับในอินเดียนั้นมีความเชื่อกันว่า การได้หลับนอนโดยเฉพาะกับเด็กสาวบริสุทธิ์จะช่วยรักษาโรคต่าง ๆ โดยเฉพาะโรคที่เกิดจากการสำส่อนทางเพศ นอกจากนั้นยังเชื่อว่าการมีเพศสัมพันธ์กับเด็กสาวบริสุทธิ์เชื่อว่าเป็นการเพิ่มพลังทางเพศ

จากการกล่าวมาข้างต้นทำให้โสเภณีมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในประเทศไทยแต่ยังไม่เป็นที่เปิดเผยมากนักจนกระทั่ง พ.ศ.2451 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตรากฎหมายออกใช้บังคับชื่อว่า “พระราชบัญญัติป้องกันสัจจรโรค ร.ศ.127” ขึ้นมาเพื่อให้เป็นกฎหมายควบคุมและคุ้มครองเพื่อให้เป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อยห้ามมิให้หญิงประเภทนี้มีมากขึ้นตามการเจริญของบ้านเมือง

การอ้างถึงจำนวนผู้ค้าประเวณีนั้นเป็นสิ่งที่ยากยิ่งด้วยมีการทำงานลักษณะนี้หลากหลายรูปแบบ แต่จำนวนตัวเองอ้างอิงที่เชื่อถือได้ตามที่ ผาสุก พงษ์ไพจิตร (2543) ได้ศึกษาการรวบรวมตัวเลขว่ามีจำนวนตั้งแต่ 700,000 – 1,000,000 คน และที่น่าสนใจคือการจำแนก ภูมิลำเนาของผู้ประกอบการค้าประเวณี หรือที่ใช้เรียกตรงตัวว่าโสเภณีดังนี้ มาจากภาคเหนือจำนวน 48 เปอร์เซ็นต์ ภาคอีสาน 26 เปอร์เซ็นต์ ภาคกลาง 20 เปอร์เซ็นต์ และภาคใต้ 4 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นตัวเลขที่มีความใกล้เคียงกับ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ (2525) ได้ศึกษาไว้และจากข้อมูลดังกล่าวยังให้รายละเอียดเพิ่มเติมอีกว่าการศึกษาของหญิงเหล่านี้จบเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และผู้หญิง

ในช่วงอายุ 16 ปี เป็นโสเภณีมากที่สุด และโดยส่วนใหญ่มาจากครอบครัวเกษตรกรรมที่มีความเสี่ยงทางเศรษฐกิจสูง และมาจากครอบครัวที่พ่อแม่มีลูกมากจำนวน 6 – 7 คน ฉะนั้นลูกสาวคนโตจึงต้องรับภาระหนักในครอบครัว

จากการศึกษายังพบว่าโสเภณีมีอาชีพอื่นบ่งหน้าต่างกันไปทั้งสาวบริการตามบาร์นักร้องในคลับ สาวบริการตามร้านตัดผม พนักงานเสิร์ฟในภัตตาคาร และนิตินักศึกษา ในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย จึงถูกจัดแบ่งออกเป็นพวกที่เปิดเผยตนเองว่าเป็นโสเภณี แต่ต้องคอยระวังเมื่อตำรวจกวาดล้าง อีกกลุ่มคือพวกปิดบังคือพวกนี้ยอมรับตัวเองเป็นโสเภณีแต่ไม่เปิดเผยชัดเจน แต่จะทำงานเป็นบางครั้ง เช่น นางทางโทรศัพท์ เป็นต้น ส่วนอีกกลุ่ม คือ พวกโสเภณีอำพราง พวกนี้มีอาชีพอื่นที่ทำควบคู่กันหรือบังหน้า เช่น หญิงบริการตามบาร์ หญิงพาร์ตเนอร์ หญิงบริการในสถานอาบ อบ นวด เป็นต้น การศึกษาสาเหตุของหญิงที่มาประกอบอาชีพนี้ นอกจากสาเหตุส่วนตัวที่มาด้วยความสมัครใจแล้วสาเหตุที่สำคัญคือ เศรษฐกิจ เพราะมาจากครอบครัวที่ยากจนจึงไม่มีการศึกษา พี่น้องมีจำนวนมากจึงต้องมีผู้เสียสละทำงานหารายได้ให้ครอบครัว และเมื่อแต่งงานก็จะพบปัญหาหย่าร้างที่ฝ่ายชายทิ้งภาระเรื่องลูกให้กับภรรยาจึงเป็นตัวผลักดันให้ผู้หญิงประกอบอาชีพนี้ด้วย อีกทั้งภาวะที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่มีความเจริญทันสมัยที่สามารถเสกได้จะสื่อต่างๆที่เข้าไปสู่ชนบท เป็นส่วนทำให้เด็กผู้หญิงเบื่อหน่ายชีวิตยากแค้นรำเคี้ยวในชนบท เมื่อมีผู้เสนอทางเลือกให้จึงรับไว้โดยไม่คิดอะไรและส่วนใหญ่ก็จะมีคนไปติดต่อพ่อแม่โดยตรงและพ่อแม่ก็อนุญาตหรือใช้คำว่ามอบให้กับเอเยนต์เหล่านั้น นำตัวเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร หรือบางคนยังอยู่ชนบทแต่เพื่อนได้เข้ามาทำงานก่อนแล้ว เมื่อกลับไปได้นำสิ่งฟุ่มเฟือยต่างๆกลับไปอวดตนเองก็อยากได้บ้าง ประกอบกับเรื่องพรหมจรรย์ที่เคยคิดว่าสำคัญที่สุดสำหรับผู้หญิงที่ต้องมอบให้สามีนั้นไม่มีความหมาย เพราะได้สูญเสียไปแล้วกับเพื่อนนักเรียนตอนเรียนอยู่มัธยม ฉะนั้นเมื่อมาทำงานยังได้เงินอีกด้วย เพื่อนำไปให้พ่อแม่ให้เห็นว่าตนเองมีความกตัญญูซึ่งเป็นค่านิยมที่ลูกสาวถูกคาดหวังจากพ่อแม่อยู่แล้ว

ในพื้นที่ศึกษาจึงพบเด็กสาวอายุยังน้อยทำงานในสถานบริการด้วยถูกพาตัวมาและตนเองก็คิดว่าเป็นสิ่งถูกต้องที่ต้องทดแทนบุญคุณ ฉะนั้นการจะมาทำงานอะไรเพื่อให้ได้เงินมาใช้สิ่งสำคัญสำหรับตน แต่ผู้คนอีกบางกลุ่มยังพิจารณาว่าการกระทำดั่งนั้นมันผิดมาตรฐานตามคุณค่าของความเป็น “คนดี”

ดั่งที่ทวิลักษณ์ พลราชม (2550) กล่าวว่าได้ศึกษาผู้หญิงที่ละเมิดบรรทัดฐานของสังคมเป็นผู้ “เบี่ยงเบน” ที่ต้องได้รับการแก้ไข โดยการชั่วคราวกรรม “หญิงดี” และ “หญิงเลว” ในการจัดประเภท โดยถูกนำมาใช้ในการอธิบายและศึกษาในแง่มุมของผู้หญิงที่ประสบปัญหา ซึ่งไม่ใช่เป็นการศึกษาผู้หญิงทั่วไปในสังคม แต่เป็นการศึกษาผู้หญิงกลุ่มพิเศษ เช่น การศึกษาผู้หญิงที่มีอาชีพหมอนวด ผู้หญิงเต็นอโกโก้ ผู้หญิงที่ทำงานตามสถานบันเทิง เป็นต้น โดยกลุ่มบุคคลเหล่านี้ถูก

มองว่าเป็นผู้ที่เข้าใจยาก เป็นผู้ที่ผูกพันอยู่ในวัฒนธรรมแห่งความเบี่ยงเบนต่าง ๆ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมย่อยที่ “คนทั่วไป” ไม่อาจเข้าใจได้ เพราะผู้เบี่ยงเบนทั้งหลายที่ผูกพันอยู่ในวัฒนธรรมย่อย (subculture) ของพวกตนเองเท่านั้น สำหรับในการระบุมความเบี่ยงเบนที่เกิดขึ้นในกลุ่มผู้หญิงที่ถูกศึกษาจะนำเอาบรรทัดฐานทางเพศซึ่งเป็นสิ่งที่ควบคุมพฤติกรรมของผู้หญิงมาเป็นแกนหลักในการวิเคราะห์ คือ บรรทัดฐานเกี่ยวกับความเป็นแม่และบรรทัดฐานเกี่ยวกับเรื่องเพศ ซึ่งบรรทัดฐานที่เกิดขึ้นจะมีลักษณะเป็นข้อห้ามและเมื่อเกิดการละเมิดก็จะนำมาซึ่งการถูกประณามและต่อต้านอย่างรุนแรงจากสังคม เช่น ผู้หญิงต้องมีลูกและการมีลูกที่ถูกต้องอยู่ภายใต้สถาบันการแต่งงานเท่านั้น ผู้หญิงต้องรักษาความบริสุทธิ์จนกว่าจะถึงวันแต่งงาน ผู้หญิงต้องไม่แสดงความต้องการทางเพศ เป็นต้น โดยการวิเคราะห์ความเบี่ยงเบนที่เกิดขึ้นจะอยู่ภายใต้การจัดประเภทผู้หญิงออกเป็น “หญิงดี” และ “หญิงเลว” ซึ่งแน่นอนว่า “หญิงดี” ถูกมองว่าปรกติและเข้ากรอบของสังคม ส่วน “หญิงเลว” เป็นผู้ที่นอกกรอบและเบี่ยงเบน เพราะได้ละเมิดบรรทัดฐานของสังคม โดยมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสังคมที่กำหนดไว้

ดังนั้นนักมานุษยวิทยาตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบรรทัดฐาน ทางอุดมคติและพฤติกรรม แต่พฤติกรรมทางสังคมมักอยู่บนพื้นฐานของอุดมการณ์หรือจริยธรรมที่สังคมนั้นกำหนดขึ้นมากกว่าความจริงของสังคม (Social Reality) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องโลกทัศน์ ความรับรู้ ความคิดเชิงจริยธรรมของผู้หญิงที่พฤติกรรมไม่ตรงตามอุดมการณ์ของสังคม คือ สาวเด่นอโกโก้ สาวเด่นอโกโก้ไม่ใช่ผู้หญิงที่ดี แต่อีกด้านหนึ่ง คือผู้หญิงเหล่านี้เป็นแม่ที่ดีของลูก เป็นลูกที่ดีของแม่ เพราะเธอเหล่านั้นยอมรับ สร้างการยอมรับขึ้นมาด้วยชุดความรู้ของเธอเองว่า แม่จะทำงานไม่ดี แต่เธอก็ตั้งอกตั้งใจต่อพ่อแม่ และส่งเสียลูกให้ได้รับการศึกษา หรือส่งเงินให้สามีใช้ด้วย เป็นการเลือกสร้างอัตลักษณ์ใหม่ ตามชุดความรู้หรือวาทกรรมที่เธอสร้างขึ้นมา และเลือกรับสิ่งนั้นเข้ามาเป็นองค์ประกอบความคิดทางจริยธรรมของเธอ

คำถาม

การศึกษานี้จึงมุ่งศึกษาความคิดต่ออาชีพ การแสดงออก พฤติกรรม ของสาวเด่นอโกโก้ว่าเกี่ยวข้องกับพหุนิยมทางจริยธรรมอย่างไร

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความคิดของสาวต๋นอโกโก้ที่มีต่อการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตของตนที่สัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง รวมทั้งการได้รับการยอมรับจากบุคคลทั่วไป ในแง่ของพหุนิยมทางจริยธรรม

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของโครงการวิจัยในเรื่องพื้นที่ คือพื้นที่ชอยคาวบอยและบริเวณใกล้เคียงที่จะตอบคำถามเรื่องจริยธรรมของสาวนั้กเต้ันได้

ขอบเขตในเรื่องการศึกษาคือ ความคิดจริยธรรมด้านสังคมที่เกี่ยวกับชีวิตจริงเป็นหลัก ในลักษณะบรรทัดฐาน ความถูกต้อง บาปบุญคุณโทษ หรือสิ่งที่เข้าใจได้ไม่ซับซ้อนไม่ใช่เรื่องทลึ่กซึ่่งทางด้านปรัชญาศาสนา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากการศึกษาวิจัยคาดว่าจะสามารถทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตของสาวอโกโก้ที่มีความคิดและความสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง โดยอาจเป็นการสร้างแสดงตัวตนที่แท้จริงจากภายในออกมาที่อาจจะมีมุมมองที่แตกต่างจากคนนอกมองผู้หญิงเหล่านี้ว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่ดีรวมทั้งการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นหรือคนนอกที่มองสาวอโกโก้ซึ่งเป็นคนในในเชิงพหุนิยมทางจริยธรรม

นิยามศัพท์

พหุนิยมทางจริยธรรม หมายถึง ความคิดหรือมุมมองที่หลากหลายที่ใช้เป็นบรรทัดฐานในการมองบุคคลต่างๆ โดยใช้หลักทางด้านจริยธรรม แต่มีความแตกต่างกันแล้วแต่บริบท

สาวอโกโก้ หมายถึง ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพในผับ บาร์ และลักษณะงานคือทำหน้าที่เดินบนเวที ในที่นี้ไม่รวมถึงการโชว์ลามกแต่อย่างใด

ชอยคาวบอย หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวยามค่ำคืนแห่งหนึ่งของกรุงเทพมหานคร เป็นสถานที่ที่ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวต่างชาติมักมาหาความสนุกและความบันเทิงในยามค่ำคืน ตั้งอยู่ที่ถนนสุขุมวิท 23

คนใน หมายถึง บุคคลที่มีความคิดมุมมองและแง่คิดที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน รวมไปถึงมีความสัมพันธ์ต่อกันและความรู้สึกร่วมกันของผู้ที่ถูกศึกษาในที่นี้หมายถึงพนักงานเต้น

ศีลธรรม หมายถึง ข้อกำหนดที่ควบคุมความประพฤติทางกายและวาจาถูกต้องของผู้คนในสังคม

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง พหุนิยมทางจริยธรรมของสาวอโกโกในชอยความบอย : การศึกษาเชิงวิเคราะห์จากสายตาของคนใน จะศึกษาตามแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ 1) แนวคิดเรื่องคนใน 2) แนวคิดเรื่องพหุนิยมจริยธรรม 3) ทฤษฎีพัฒนาทางจริยธรรม และ 4) แนวคิดเรื่องอำนาจนิยม ซึ่งเป็นแนวคิดที่สามารถนำมาอธิบายความคิดที่แสดงความเป็นตัวตนของสาวอโกโกโดยใช้มุมมองแนวคิดของคนในในการศึกษา

แนวคิดเรื่องคนใน

แนวคิดเรื่องคนในใช้ศึกษาถึง การคิด ทักษะคิด มุมมอง ที่เกิดจากตนเองที่สัมพันธ์กับโลกภายนอก และมาก่อรูปเป็นความคิดของตน (Insider View) มิใช่ความคิดที่คนอื่นมีต่อตนเอง เป็นแนวความคิดที่อาศัยการมองและการตีความหมายจากการเปรียบสถานะของตัวตนเองเป็นคนในหรือผู้ที่เราศึกษา

การศึกษาตามแนวชนบของนักมานุษยวิทยา ที่เริ่มต้นสาขาโดยการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมแตกต่างจากตน แต่สิ่งที่นักมานุษยวิทยาประสบคือการจะศึกษาและตีความเหตุการณ์ พฤติกรรม การกระทำที่เกิดขึ้น ที่นั่นได้อย่างไร โดย อคิน รพีพัฒน์ (2553) ได้เขียนถึงการศึกษาของคลิฟฟอร์ด เกียร์ช ที่ศึกษาชาวอินโดนีเซียในพิธีกรรมบางอย่าง โดย อคิน ได้พยายามอธิบายความเป็นคนในหรือความเป็นคนนอก มีความสำคัญอย่างไรต่อการศึกษา โดยอธิบายว่า คนใน คือชาวพื้นเมืองในท้องถิ่น และการอธิบายจะยึดตามคนพื้นเมือง หรือควรจะตีความหมายของสิ่งเหล่านั้นอย่าง คนนอก ที่เข้าไปศึกษา โดยอาศัยแนวคิดวิธีการที่ตนเองได้ศึกษาเรียนรู้และพกดติดมาด้วย

ในวิชามานุษยวิทยา ปัญหาการวิเคราะห์แบบทัศนะของคนในกับทัศนะของคนนอกที่อคิน รพีพัฒน์ (2553:146) เสนอไว้ว่าเป็นการพิจารณาสิ่งที่ตรงข้ามกัน ซึ่งถูกเรียกในนามที่แตกต่างกัน เช่น คนในกับคนนอก (inside + outside) หรือการบรรยายโดยบุคคลที่หนึ่งกับการบรรยายโดยบุคคลที่สาม (first person + third description) และที่ใช้กันบ่อยคือ เอมิคกับเอติก (emic + etic) ซึ่งมาจากการแบ่งเสียงโฟเนมิกส์ (phonemics) กับโฟเนติกส์ (phonetics) ใน “ภาษาศาสตร์” โดยคลิฟฟอร์ด เกียร์ช ตามการอ้างของอคินว่า เป็นการใช้นิยาม “ประสบการณ์ใกล้ตัว” (experience-near) และ “ประสบการณ์ไกลตัว” (experience - distant) และสอดคล้องกับ

นักมานุษยวิทยาที่ยิ่งใหญ่ มาลินอฟสกี (Brouislavs Malinowski) ที่ว่าเราไม่จำเป็นต้องเป็นคนพื้นเมืองเพื่อที่จะเข้าใจคนพื้นเมือง

การเก็บข้อมูลโดยอ้างอิงแนวคิด เรื่องคนใน (etic view) หรือเป็นภาพมุมมองในการตัดความข้อมูลของผู้ศึกษาโดยใช้ความคิดของผู้ให้ข้อมูลเป็นกรอบในการวิเคราะห์โดยเป็นการวิเคราะห์ตามแบบวัตถวิสัย ที่ชาย โพรธิตา (2547:340) ได้อธิบายไว้ว่า “ในการเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม นักวิจัย ควร “วาง” ความคิด ความรู้สึกของตนเองไว้ก่อนมุ่งรวบรวมเอาสิ่งที่เห็น “จากสายตาของคนใน” เป็นหลัก เวลาจดบันทึกข้อมูลก็ต้องพยายามจดอย่างเป็นวัตถวิสัย คือพยายามไม่ให้ความรู้สึกหรือความคิดของนักวิจัยเข้าไปปนเปื้อนกับส่วนที่เป็นข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง” การยึดแนวคิดการวิเคราะห์แบบคนในนั้น นักวิจัยต้องมองทะลุจากสิ่งที่เป็นอัตวิสัยของตน หรือ emic ไปสู่สิ่งที่เป็นวัตถวิสัย คือ มองด้วยสายตาของคนนอก etic

การศึกษาที่ผ่านมายาวนาน แต่ยังคงนับว่าเป็นงานที่มีคุณค่าอยู่มาก และนำมาเรียบเรียงใหม่โดย อคิน รพีพัฒน์ (2553) ที่มีการศึกษาสังคมวัฒนธรรมของผู้คนที่อยู่อาศัยอยู่ในสลัมแห่งหนึ่งของกรุงเทพมหานคร การศึกษามีการกล่าวถึงชีวิตของผู้คนในหลายบทบาทที่เรียกว่า เวทีของหลายชีวิต ตามความคิดของอาจารย์อคิน ที่มีทั้งนักร่อนทองของแม่ชี พระเอกลิเก วิทยุรุ่นแม่ค้า ยาม ฯลฯ แต่การวิเคราะห์ ตีความพฤติกรรมดังกล่าว ยังอยู่ภายใต้สายตาของคนในนั่นเอง เพราะจะได้เข้าใจแจ่มชัดขึ้น

แนวคิดเรื่องพหุนิยมทางจริยธรรม

หากนำข้อถกเถียงทางด้านความหมายของจริยธรรม มาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ ว่าใครเป็นคนดีหรือไม่ดีแล้ว อาชีพการเดินกินรำกินสำหรับคนไทยคงเป็นอาชีพที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ดังกล่าว ด้วยยังมีการอบรมสั่งสอนลูกหลานว่าไม่ควรประกอบอาชีพนี้ นอกจากรายได้ไม่มั่นคงแล้วยังหมิ่นเหม่ต่อการถูกตำหนิจากสายตาคนรอบข้าง โดยเฉพาะการเดินกินรำกิน ตามสถานบันเทิงยามค่ำคืน เช่น พนักงานเดินตามบาร์ คลับต่างๆ ที่มีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป คือ อโกโก้ โคโยตี้ หรือ แดนเซอร์ ความแตกต่างของชื่อเรียกมักขึ้นอยู่กับลักษณะกิริยา ท่าทาง และวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหว ทั้งนี้หากการอธิบายหรือตีความว่า ตามความคิดดังกล่าว เราจึงจะพบว่าข้อถกเถียงที่อ้างถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม (relativism) โดยในบทความที่สกุณี อาชวานันทกุล เรื่อง ร่างกายของสตรี : ความรุนแรง ความมั่นคง และศักยภาพ ว่าการอธิบายสิ่งใดตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (descriptive thesis) จะเป็นสิ่งที่ผิดอย่างชัดเจน เพราะคนเราต้องอยู่กับประเพณีตลอดเวลา โดยเฉพาะผู้หญิงตามบรรทัดฐานของสังคมดังกล่าว หรือเลือกใช้การอธิบายตามกฎเกณฑ์ที่ควรจะเป็น (normative thesis) โดยการตัดสินใจทางศีลธรรมในทางที่สอดคล้องกับประเพณีท้องถิ่น แม้บางคนจะทำตามประเพณี ก็ไม่ได้แปลว่า เรามีเหตุผลที่จะ

วิพากษ์วิจารณ์คนที่ไม่ทำตามประเพณี แต่ถ้าคนที่ชอบอ้างความแตกต่างทางวัฒนธรรม อ้างถึง สิ่งที่ควรจะเป็นด้วยการกล่าวว่า คนเราควรจะต้องตัดสินใจในทางที่สอดคล้องกับประเพณีท้องถิ่น คำพูดดังกล่าวก็ไม่มีเหตุผล เนื่องจากวัฒนธรรมมีความหลากหลายและวัฒนธรรมย่อยในนั้นก็ ปะทะสังสรรค์กันตลอดเวลา

แนวคิดนี้จึงมีการตั้งคำถามกลับว่า “ทำไม” ผู้หญิงจึงควรทำตามประเพณี ดังเช่น การ ทำงานเป็นพนักงานต้อนรับในสถานบริการยามค่ำคืน หากพิจารณาแล้วก็ไม่ถูกต้องตามประเพณี แต่ ความคิดนี้จะย้อนกลับไปว่า ความแตกต่างทางวัฒนธรรมบางอย่างควรอนุรักษ์ แต่บางอย่างไม่ ควรอนุรักษ์ ดังเช่น ความรุนแรงในครอบครัวที่สร้างความเจ็บปวดและเดือดร้อน และผู้หญิงก็มัก ต้องออกมาทำหน้าที่หรือแก้ไขสิ่งที่เกิดขึ้น

แนวคิดพหุนิยมทางจริยธรรมที่ใช้ มิใช่ความคิดทางจริยศาสตร์หรือจริยธรรมที่อธิบายแต่ ความถูกต้อง ดีงาม เหมาะสม แต่อธิบายที่แอบอิงกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้น โดยนักคิดท่านหนึ่ง คือ มิลล์ (Mill) ได้แจกแจงถึงคุณธรรมของมนุษย์ ว่าสุดท้ายมนุษย์ก็ยังนึกถึงประโยชน์หรือ ความสุขนั่นเอง โดยมิลล์ กล่าวว่า “ตามความคิดของพวกเขาประโยชน์นิยม คุณธรรมเป็นความดีใน แง่นี้ ไม่มีความปรารถนาแรกเริ่มที่อยากจะได้คุณธรรม หรือเหตุผลที่จะอยากได้มัน นอกไปจาก แนวโน้มของมันที่จะทำให้เกิดความรื่นรมย์ และโดยเฉพาะแนวโน้มของมันที่จะป้องกันความ เจ็บปวด แต่จากการโยงโย่ที่เกิดขึ้นก็เลยรู้สึกว่ามันดีในตัวเอง และปรารถนามันอย่างแรงกล้า พอๆกับสิ่งดีอื่นๆ และจากความแตกต่างระหว่างมันกับความรัก เงินตรา ความรักอำนาจ หรือ ชื่อเสียง ซึ่งบางทีและบ่อยครั้งอาจทำให้ปัจเจกบุคคลเป็นอันตรายต่อสมาชิกผู้อื่นในสังคมที่เขาอยู่ ได้ ในขณะที่ไม่มีอะไรที่ทำให้เขาเป็นพรอันดีงามสำหรับผู้อื่นได้เหมือนกับการปลูกฝังความรักใน คุณธรรมอย่างไร้ความเห็นแก่ตัว ดังนั้นมาตรฐานแบบประโยชน์นิยม แม้จะยอมรับและเห็นชอบ ความปรารถนาที่เกิดขึ้นที่หลังแบบอื่น ในระดับที่ความปรารถนาเหล่านี้จะไม่ทำอันตรายแก่ ความสุขของคนทั่วไปมากกว่าที่จะส่งเสริมความสุขโดยทั่วไปแล้ว มาตรฐานนี้เป็นที่ยอมรับและยัง ต้องให้มีการปลูกฝังความรักคุณธรรมอย่างจริงจังมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ในฐานะที่มันเป็นสิ่ง สำคัญเหนือสิ่งใดต่อความสุขของคนทั่วไป

ผลจากการพิจารณาข้างต้นที่ผ่านมาก็คือ ในความเป็นจริงไม่มีอะไรที่คนปรารถนา นอกจากความสุข อะไรก็ตามที่คนปรารถนา ที่ไม่ใช่เพื่อเป็นวิถีไปสู่จุดมุ่งหมายเหนือกว่าและใน ที่สุดก็พาไปสู่ความสุขแล้วละก็ ล้วนปรารถนามันในฐานะที่มันเป็นส่วนหนึ่งของความสุข และมีได้ ปรารถนามันเพื่อตนเองจนกว่ามันจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของความสุข ผู้ที่ปรารถนาคุณธรรมเพื่อ ตัวของมันเอง ปรารถนามันเพราะการรู้สึกสำนึกถึงมันเป็นความรื่นรมย์ หรือไม่ก็เพราะ การรู้สึก สำนึกว่าขาดมันเป็นความเจ็บปวด หรือไม่ก็ด้วยเหตุผลทั้งสองประกอบกันเพราะในความจริง ความรื่นรมย์และความเจ็บปวดมักไม่ค่อยอยู่แยกจากกัน แต่จะอยู่คู่กันเสมอ คนๆเดียวกันรู้สึก

รึนรมย์ตามสัดส่วนของคุณธรรมที่เขารักษาไว้ได้ และรู้สึกเจ็บปวดที่ไม่สามารถมีคุณธรรมมากกว่านี้ ถ้าสิ่งแรกไม่ให้ความรึนรมย์และสิ่งหลังไม่ให้ความเจ็บปวดแก่เขา เขาก็จะไม่รักหรือปรารถนาคุณธรรม หรือเขาอาจปรารถนามันเพียงเพื่อประโยชน์อื่นที่มันจะทำให้เกิดแก่เขาหรือแก่ผู้ที่เขารัก”

แนวคิดเรื่อง พหุนิยมทางจริยธรรม พหุนิยมทางจริยธรรมเป็นชุดคุณค่า (Set of Value) ของตัวเอง ที่มีความแตกต่างกันด้วยว่าชีวิตทางสังคมมีหลายอาณาบริเวณทั้งเศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา จิตวิญญาณ การใช้ชีวิตทางสังคมจึงเป็นการปะทะกันกับค่านิยมหรือสิ่งที่เห็นว่าดีงามมีความสำคัญมาก ๆ แต่บางครั้งมันก็ขัดแย้งกันเองในการทำกิจกรรมทางสังคม การมองโลกทางสังคมมีระบบระเบียบในเชิงจริยธรรมหลายชุด ซึ่งมีรากฐานทางวัฒนธรรม หรืออารยธรรมที่ต่างกัน ฉะนั้นในปรากฏการณ์จริง พหุนิยมทางจริยธรรมอาจไม่ใช่เรื่องเดียวกัน

นอกจากนั้นจริยธรรม ยังเป็นคุณสมบัติทางความประพฤติ(content)ที่สังคมมุ่งหวังให้สมาชิกของสังคมนั้นประพฤติปฏิบัติตาม จริยธรรมเกี่ยวข้องโดยตรงกับความถูกต้องในการประพฤติ ซึ่งหมายถึงการกระทำอย่างเสรีภายในขอบเขตของมโนธรรมความเปลี่ยนแปลงของจริยธรรม ย่อมเกิดขึ้นได้อยู่เสมอในเมื่อสภาวะการณ์ของการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงในสภาวะการณ์ของชีวิตย่อมทำให้ทัศนะที่คนมีต่อจริยธรรมเดิมได้รับการพิจารณา และยังมีความหมายของจริยธรรมอีกหลากหลายได้แก่

ซ้ำเลื่อง วุฒิจันทร์ (2524:4) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า เป็นความสามารถในการปรับตัวและควบคุมตัวเองในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสังคม

บัณฑร อ่อนคำ (2531:10) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่าเป็นบรรทัดฐานสังคมอย่างหนึ่ง ที่สมาชิกในสังคมจะต้องปฏิบัติตามเพื่อให้สังคมอยู่ได้

พระเทวินทร์ เทวินโท (2544:15,61) จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติโดยมีธรรมะเป็นตัวกำกับจริยธรรมก็คือ ธรรมที่เป็นไป ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฏศีลธรรม และพุทธจริยศาสตร์ หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยความประพฤติและกิริยาที่ควรปฏิบัติของผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

และจริยศาสตร์ หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยความเป็นไปของสรรพสิ่งทั้งหลายทั้งปวงหรือวิชาที่ว่าด้วย กิริยาอาการที่ควรประพฤติ

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

จริยธรรมในตัวบุคคลตามหลักการทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมที่ Piaget และ Kohlbing กล่าวว่า บุคคลจะมีความพร้อมทางจริยธรรมแฝงอยู่ตั้งแต่เกิด เมื่อโตขึ้นลักษณะทางจริยธรรมจะเริ่มแสดงตัวและเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีทางที่กำหนดให้แต่เดิม สภาวะแวดล้อมของบุคคลมีอิทธิพลในการถ่วงหรือเร่งพัฒนาการทางจริยธรรมได้

จากการสำรวจและสังเคราะห์ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม ซึ่งได้มีการศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม: การพัฒนาและพัฒนาการ (นงลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ. 2551: 9,13) ซึ่งการศึกษาได้นำแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมตามหลักศาสนา และแนวคิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มาใช้ในการศึกษาในการพัฒนาตัวบ่งชี้ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยแนวคิดเกี่ยวกับ **คุณธรรมตามหลักศาสนา** จะยึดในหลักของศาสนา หมายถึง ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งเหนือธรรมชาติ หลักการ สถาบัน หรือประเพณีที่เป็นที่เคารพ โดยทั่วไปแล้วอาจกล่าวได้ว่า ศาสนาเป็นสิ่งที่ควบคุม และประสานความสัมพันธ์ของมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ศาสนาคือหลักการและวิถีทางที่มนุษย์เลือกใช้ในการดำรงชีวิต มีความเชื่อว่าศาสนานั้นเกิดมาจากความกลัวธรรมชาติ กล่าวคือ สิ่งใดที่มนุษย์กลัว เชื่อ เลื่อมใส และให้ความเคารพนับถือ ได้ชื่อว่าเป็นศาสนาของบุคคลนั้น ตัวอย่างเช่น ศาสนาพุทธ เกิดจากเจ้าชายสิทธัตถะเห็นความทุกข์จึงหาแนวทางให้หลุดพ้นจากความทุกข์ด้วยวิธีการต่างนานา จนประสบความสำเร็จด้วยวิธีที่เรียกว่าทางสายกลาง เป็นการฝึกจิตด้วยสมาธิจนถึงซึ่งความรู้แจ้ง และความดับความทุกข์ ทรงตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าดับสิ้นซึ่งกิเลส ทรงสอนให้มนุษย์ให้รู้จักทำบุญ รักษาศีล และภาวนา เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพ้นทุกข์ของมหาชนอย่างไรก็ตาม การศึกษาในปัจจุบันคำอธิบายของการเกิดขึ้นและพัฒนาการของศาสนา สามารถแบ่งได้เป็นกลุ่ม กลุ่มแรกมองว่าศาสนาเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น กลุ่มที่สองมองว่าศาสนาค่อยพัฒนาการไปสู่สภาวะแห่งความจริงมากขึ้นเรื่อยๆ และกลุ่มที่สามมองว่าศาสนาบางศาสนานั้นคือความจริงแท้ **แนวคิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม** การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทำมามุ่งเน้นพื้นฐานการสร้างทัศนคติที่ดีให้เกิดขึ้นด้วยเหตุผล เพื่อเสริมสร้างให้เกิดคุณลักษณะทางจิตใจ นำไปสู่การปรับเปลี่ยนทางพฤติกรรมเป็นหลัก โดย Cavalier ได้กล่าวถึงพัฒนาการของจริยธรรม (Ethics) ว่าเริ่มจากนักปรัชญาทางจริยธรรมชื่อ Thomas Hobbes (ค.ศ.1588 - 1679) มีแนวคิดที่ว่า ความดีและความเลวสัมพันธ์กับความปรารถนา (desire) และความรังเกียจของมนุษย์หรืออีกนัยหนึ่ง ความปรารถนาใดที่บุคคลรับรู้ว่าเป็นดีก็จะเป็นดี แต่ถ้าเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่ปรารถนาก็จัดว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี (aversion) ปรัชญาด้านคุณค่าที่ Hobbes อธิบายมักเกี่ยวกับทัศนคติที่แต่ละคน ไม่ว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมหรือไม่ก็ตามล้วนเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับหลักศีลธรรมและคุณธรรม (virtuous) หรือสิ่งเสื่อมทราม (vicious) ทั้งสิ้น ระยะต่อมาระหว่างปี ค.ศ.1724 – 1804 Immanuel Kant ให้เหตุผลเกี่ยวกับ

คุณธรรม และการปฏิบัติเชิงคุณธรรม (moral action) ไว้ 3 ประการ **ประการแรก** การมีเจตนาธรรมที่ดี (the good will) เป็นความตั้งใจที่จะทำตามกฎเกณฑ์เชิงคุณธรรม **ประการที่สอง** ความตระหนักในหน้าที่ (the notion of duty) โดยกล่าวว่าการปฏิบัติเชิงคุณธรรม (moral action) ไม่ใช่การปฏิบัติที่เกิดโดยอัตโนมัติแต่เป็นการแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมจากหลายๆแนวทาง เพื่อนำแนวทางที่เหมาะสมกับตนที่สุดมาปฏิบัติ และ**ประการสุดท้าย** เป็นสิ่งที่ต้องบังคับ (the nature of imperatives) แบ่งเป็น 1) ข้อบังคับสมมุติ (hypothetical imperative) เช่น ถ้าต้องเป็นนักว่ายน้ำเหรียญโอลิมปิก จะต้องฝึกว่ายน้ำทุกวัน 2) ข้อบังคับพื้นฐาน (categorical imperative) เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม แบ่งตามหน้าที่ได้ 2 เรื่อง เรื่องแรกคือ หน้าที่ต่อตนเอง (duties toward oneself) แบ่งเป็นหน้าที่สมบูรณ์ (perfect) และความบกพร่องในหน้าที่ (imperfect) ที่จะต้องได้รับการอบรมสั่งสอน (self-cultivation) เรื่องที่สองคือ หน้าที่ต่อคนอื่น (duties toward others) แบ่งเป็นหน้าที่แบบสมบูรณ์ (perfect) ที่เป็นการรับผิดชอบในหน้าที่ (strict obligation) และความบกพร่องในหน้าที่ (imperfect) ที่จะต้องทำความดี/การกุศล (beneficence) ระยะเวลา Jeremy Bentham (ค.ศ. 1748 - 1832) เสนอหลักการของการถือประโยชน์เป็นหลัก (the principle of utility) ได้แก่ 1) การตระหนักถึงบทบาทขั้นพื้นฐาน 2) การเห็นชอบหรือการไม่เห็นชอบในการกระทำที่ส่งผลถึงความเป็นทุกข์และความสุข 3) ความดีที่ทำให้เกิดความสุขมีค่าเท่ากับความชั่วร้ายที่ก่อให้เกิดทุกข์ 4) การวินิจฉัยความสุขและความทุกข์สามารถวัดเป็นปริมาณได้ โดยความสุขเป็นจำนวนบวกและความทุกข์เป็นจำนวนลบ

นอกจากนั้นแล้วความเป็นคนดี – คนเลว ถูกผิดชั่วยังมีเกณฑ์การตัดสินอีกประการคือคุณค่าทางจริยศาสตร์โดยเกณฑ์การตัดสินคุณค่าทางจริยศาสตร์ เป็นเกณฑ์ตัดสินการกระทำว่าทำอย่างไรดี ทำอย่างไรชั่ว โดยมีนักจริยศาสตร์ให้ความเห็นเรื่องนี้อยู่ 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มสัมพัทธนิยม ให้ความเห็นว่า ความดี ความชั่ว ความถูก ความผิด หรือควรไม่ควรนั้น ไม่เป็นสิ่งที่ตายตัว การกระทำอย่างหนึ่งจะดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ โดยนักจริยศาสตร์กลุ่มสัมพัทธนิยมก็มีความคิดเห็นที่แตกต่างเป็นหลายกลุ่มดังนี้

- กลุ่มบุคคลสัมพัทธนิยม เชื่อว่าความดี ความชั่ว บุคคลเป็นผู้ตัดสิน เช่นเมื่อเราพูดว่าคนนี้ดีหมายความว่าเราชอบ คนนี้ถ้าเราไม่ชอบเราก็บอกว่าเขาเป็นคนไม่ดี ความดี ความชั่ว คนดี คนชั่ว จึงขึ้นอยู่กับบุคคลเป็นผู้ตัดสิน

- กลุ่มจารีตประเพณีศีลธรรมสัมพัทธนิยม กลุ่มนี้ถือว่า เรื่องความดี ความชั่วไม่ใช่คนเป็นผู้ตัดสิน แต่ความดีความช่วนั้นเป็นเรื่องของจารีต ประเพณีของสังคมนั้นๆ เป็นผู้ตัดสิน เพราะจารีตประเพณีเป็นสิ่งดีที่บุคคลประพฤติปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา จึงถือว่าเป็นสิ่งตัดสินความดี ความชั่วได้เป็นอย่างดี

- กลุ่มประโยชน์สัมพัทธนิยม ถือว่ากฎเกณฑ์ที่จะตัดสินความดีความชั่วนั้น ขึ้นอยู่กับผลที่ได้รับจากการกระทำ เราควรจะต้องเลือกเอาสิ่งที่ทำแล้วให้ประโยชน์กับเราได้มากที่สุด จึงจะถูกต้องทาง จริยศาสตร์และจริยธรรม

2.กลุ่มสัมบูรณ์นิยม คือนักจริยศาสตร์ที่ให้ความเห็นว่า สิ่งที่ดี สิ่งที่ชั่ว สิ่งที่ถูก สิ่งที่ผิด คือสิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่โดยตัวมันเอง ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอยู่เป็นอยู่ หรือเปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งใด นักจริยศาสตร์กลุ่มนี้เช่น

- กลุ่มมโนธรรมสัมบูรณ์ เกณฑ์การตัดสินคุณค่าทางจริยธรรมตามความคิดของนักปรัชญาในกลุ่มนี้เรียกว่ามโนธรรม เป็นจิตสำนึกทางจิตใจที่ทุกคนมี เป็นความรู้สึกของจิตใจมนุษย์ที่ตัดสินอะไรได้ว่าสิ่งนั้นถูกหรือผิดอย่างไร ซึ่งเป็นความรู้สึกที่มีทั้งเหตุและผลในตัวเอง โดยไม่จำเป็นต้องอธิบายว่าดีชั่วอย่างไร แต่เรารู้ว่าสิ่งนั้นผิด เพราะมันให้ความรู้สึกดีชั่วแก่เราโดยตรง

- กลุ่มหลักการนิยม มีความเชื่อว่า ความดี ความชั่ว ความถูก ความผิด นั้นเป็นสิ่งสัมบูรณ์ คือ การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งหากทุกคนยอมรับว่ามันเป็นการกระทำที่ถูกต้อง ถ้าเป็นเช่นนี้ย่อมเป็นสิ่งที่ถูกต้องเสมอ โดยไม่ขึ้นอยู่กับเวลา สถานที่ สิ่งแวดล้อม หรือตัวบุคคลใด เช่น การพูดความจริงไม่ว่าเราจะพูดเวลาไหนย่อมดีเสมอ

จุดหมายหรือความดีสูงสุดทางจริยธรรมของจริยศาสตร์และพุทธจริยศาสตร์

นักจริยศาสตร์ที่เสนอความคิดเห็นในเรื่องจุดหมายหรือความดีสูงสุดทางจริยธรรมมีหลายกลุ่มดังนี้

นักจริยศาสตร์ กลุ่มสุขนิยม (Hedonism) มีความคิดเห็นว่า ความสุขสบาย หรือสิ่งที่ เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองและผู้อื่นเป็นจุดหมายหรือความดีสูงสุดของชีวิตมนุษย์

นักจริยศาสตร์ กลุ่มอสุขนิยม (Non - Hedonism) จุดหมายหรือความดีสูงสุดของชีวิต ของกลุ่มนี้คือ ปัญญาความรอบรู้และการหลุดพ้นจากกิเลสตัณหา การหลุดพ้นจากความทุกข์ ทุกข์ คุณค่าของชีวิตจึงอยู่ภายในจิตใจ ไม่ใช่อยู่ที่วัตถุภายนอกหรือการมีความสุขสบายมากขึ้น

กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) เป็นกลุ่มที่มีความคิดเห็นว่า ทั้งความสุขสบาย ความสงบสุขของจิตใจและปัญญาความรอบรู้ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่มีความหมายที่มนุษย์ควรแสวงหาให้แก่ชีวิต อย่างทั่วถึง จุดหมายหรือความดีสูงสุดของชีวิตของกลุ่มมนุษยนิยมคือ การได้ลิ้มรสความสุข สบาย ความสงบของจิตใจ ปัญญาความรอบรู้และสิ่งอื่นๆ ที่มนุษย์สามารถชื่นชมได้

พุทธจริยศาสตร์ ถือว่า จุดหมายหรือความดีสูงสุดทางจริยธรรมนั้น คือ ความสุขที่เป็นเอกภาพ โดยไม่มีความทุกข์เจือปน เป็นความสุขที่เกิดจากการปัญญาที่แจ้งเห็นตามความเป็นจริงที่มีอยู่

คุณค่าทางจริยธรรมของจริยศาสตร์และพุทธจริยศาสตร์

คุณค่าทางจริยธรรมของนักจริยศาสตร์ชาวสุขนิยม คือ ความสุขของตัวเอง และความสุขของผู้อื่น ในปัจจุบันนี้ ในโลกนี้ โลกหน้าสำหรับกลุ่มนี้ไม่มี กลุ่มนี้จึงมีจุดหมายของชีวิตในโลกนี้ โดยมีความเชื่อว่า ร่างกายเป็นพื้นฐานของจิตใจ ถ้าร่างกายมีความสุขจิตใจก็จะมีความสุขไปด้วย กลุ่มนี้เชื่อว่า สสาร ความดี ความงามเป็นสิ่งที่ไม่มีอยู่สิ่ง แต่ที่มนุษย์คิดว่ามีจริงนั้นเป็นความเข้าใจผิดคิดไปเอง

คุณค่าทางจริยธรรมของนักจริยศาสตร์ชาวอสุขนิยม คือ ปัญญาความรู้ในสรรพสิ่งทั้งหลาย ทั้งปวงและการหลุดพ้นจากความทุกข์ การหลุดพ้นจากกิเลสตัณหา จุดหมายของชีวิตของกลุ่มนี้จึงอยู่ที่โลกหน้า ไม่ใช่โลกนี้ ความสุขทางกายถือว่าเป็นของต่ำ ไร้คุณค่าสำหรับชีวิต

คุณค่าทางจริยธรรมของนักจริยศาสตร์กลุ่มมนุษยนิยม คือทั้งความสุขสบายของร่างกาย ความสงบสุขของจิตใจและปัญญาความรู้ ล้วนเป็นสิ่งที่มีความค่าและมีประโยชน์ที่มนุษย์ควรแสวงหาให้ชีวิตในโลกนี้ ชาตินี้และปัจจุบัน

แนวคิดเรื่องอำนาจนิยม

ผู้หญิงกับวัฒนธรรมอำนาจนิยมนี้ ต้องการที่จะชี้ให้เห็นอีกมิติหนึ่งของการใช้อำนาจนิยมในบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างหญิงและชายซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ฝ่ายเพศชายเป็นผู้กำหนด เพื่อครอบงำชีวิตของผู้หญิงทั้งในพื้นที่ส่วนตัว และพื้นที่สาธารณะผลักผู้หญิงออกไปสู่ชายขอบของสังคม และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อผู้หญิงและสังคม อันรวมถึงการลดทอนสถานภาพของผู้หญิงในฐานะที่เป็นมนุษย์ซึ่งมีสิทธิขั้นพื้นฐานในอันที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงโดยปราศจากความยากแค้นและการคุกคามหวาดกลัว ในการเสนอแนวความคิดในหัวข้อนี้ได้ใช้คำจำกัดความของคำว่าอำนาจนิยม (Authoritarianism) ว่า

...อำนาจนิยม คือ การใช้อำนาจตามอำเภอใจของบุคคลหรือคนกลุ่มน้อยกลุ่มเดียว ในการจำกัดและควบคุมเสรีภาพทางความคิด และการปฏิบัติของคนกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มอื่น บุคคลที่อยู่ในอำนาจจะใช้ทุกวิถีทางและทุกเครื่องมือเพื่อครอบงำผู้อื่นให้ยอมจำนน และอีกกลุ่มที่ถูกครอบครองไปให้พ้นจากศูนย์กลางของอำนาจเพื่อที่ตนเองจะได้ครอบครองอำนาจไว้แต่ฝ่ายเดียว...

วัฒนธรรมอำนาจนิยม คือ แบบแผนความเชื่อ ความคิด ความประพฤติที่ฝ่ายผู้มีอำนาจเป็นผู้กำหนดให้ผู้อยู่ใต้อำนาจปฏิบัติตาม และปรับเปลี่ยนได้ตามความพอใจของผู้มีอำนาจเพื่อให้ตนได้ดำรงอยู่ในอำนาจตลอดไป

จากคำจำกัดความนี้ จะนำไปสู่การวิเคราะห์ว่าในความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย ในสังคมที่วิวัฒนาการมาจนถึงทุกวันนี้ผู้ชายเป็นผู้ที่สร้างกฎระเบียบต่างๆ เพื่อควบคุมร่างกายและครอบงำความคิดของผู้หญิง เพื่อให้ผู้ชายได้มีอำนาจและเป็นใหญ่ (andocracy) ซึ่งเรียกขานกันว่าปิตาธิปไตย (patriarchy) วัฒนธรรมที่ครอบงำสังคมในเวลานี้เป็นวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดจากอุดมการณ์ ซึ่งชายเป็นผู้กำหนด และหญิงเป็นฝ่ายขานรับปฏิบัติตาม โดยมีผลตอบแทนทางสังคมเมื่อปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติตาม ในวัฒนธรรมที่กำหนดด้วยผู้ชายนั้น ผู้หญิงมิได้รับการวิเคราะห์ยอมรับว่าเป็นบุคคลโดยสมบูรณ์ด้วยตนเอง แต่การมีอยู่ของผู้หญิงนั้นเป็นเพียงภาพสะท้อนของตัวตนแห่งผู้ชาย ประสบการณ์ ความคิดของผู้ชายคือองค์ความรู้ที่ครอบคลุมหมายรวมถึงมนุษย์ทุกคน หญิงเป็นเพียงวัตถุที่ทำให้เกิดความสมบูรณ์ในการดำรงอยู่หรือการมีตัวตนของผู้ชาย

พื้นที่และตัวตนของผู้หญิงในสังคมปิตาธิปไตย

...เราไม่ได้เกิดมาเป็นผู้หญิง แต่ถูกทำให้เป็นผู้หญิง...

(Simone de Beauvoir)

Simone de Beauvoir (ค.ศ.1908 - 1989) นักคิดสตรีแนว existence และนักปรัชญาหญิงที่สำคัญในศตวรรษที่ 20 เป็นผู้หนึ่งที่ได้อ้างรากฐานแนวคิดเรื่องสตรีนิยม ได้นำเสนอความคิดในหนังสือเพศที่สอง (The Second Sex) ว่าผู้หญิงได้ถูกตรึงไว้ในความสัมพันธ์อันยาวนานของการครอบงำจากผู้ชาย ผู้หญิงเป็นตัวประกอบที่ไม่สำคัญซึ่งตรงข้ามกับผู้ชายที่มีบทบาทเป็นตัวตน (Self) อันสมบูรณ์ของตนเอง ซึ่งสามารถจะเรียนรู้ค้นหาความจริงได้ด้วยตนเอง ในขณะที่ผู้หญิงเป็นเพียงส่วนอื่น (the Other) ที่ไม่มีสาระ เป็นเพียงสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อให้มีชีวิตที่ซ้ำซากปราศจากการสร้างสรรค์และการดำรงอย่างคงที่อย่างขำขัน

Simone de Beauvoir ปฏิเสธแนวคิดที่ว่ากรกดขี่ครอบงำผู้หญิงมีสาเหตุมาจากสรีระ ประสพการณ์ของผู้หญิงอันเกิดจากการเป็นเพศหญิง เช่น การตั้งครรภ์ การให้นมลูก การมีประจำเดือน ซึ่งเป็นประสพการณ์ที่แปลกจากชายนั้น ไม่ใช่เป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ต้องตกอยู่ในสภาพที่ถูกกดไว้ในสังคม ดังนั้นสรีระจึงไม่ใช่ปัจจัยของการกดขี่เพศหญิง มายาคติของความ เป็นหญิงนิรันดร์ (Eternal Feminine) ที่รวมหลากหลายมายาเข้าไว้ด้วยกัน เช่น ความเป็นแม่ การเป็นสาวบริสุทธิ์ มาตุภูมิ ธรรมชาติ เหล่านี้ต่างหากที่ต้องการกำหนดให้ผู้หญิงเข้าอยู่ในความ เป็นอุดมคติที่ไม่มีวันจะเป็นไปได้ด้วยการปฏิเสธการเป็นปัจเจกชน และสภาพที่แตกต่างกันของ กลุ่มผู้หญิงต่างๆ Simone de Beauvoir ปฏิเสธแนวคิดสาระนิยมที่ให้ความสำคัญกับความเป็น ผู้หญิง โดยประกาศว่า เราไม่ได้เกิดมาเป็นผู้หญิง แต่ถูกทำให้กลายเป็นผู้หญิง (One is not born, but rather becomes a woman) ด้วยการกำหนดและการสร้างทางสังคมในแต่ละช่วงวัยของอายุ โดยต้องการให้ผู้หญิงยอมรับบทบาทของความจำนนและการแปลกแยกตามความต้องการที่ เคลื่อนไหวและเป็นอัตวิสัยของชาย ด้วยการบังคับให้ยอมรับบทบาทของเมีย แม่ และโสเภณี เพื่อ การดำรงอยู่ที่น่าเบื่อหน่ายของการเลี้ยงลูก ดูแลบ้านช่อง และตอบสนองความต้องการเพศของ ชาย ตามแนวคิดของ Simone de Beauvoir พื้นที่ของผู้หญิงจึงอยู่ในกรอบรั้วของการเป็นแม่ และเมีย และในพื้นที่สาธารณะของการกระทำกิจกรรมส่วนตัวเพื่อตอบสนองความต้องการทาง เพศของผู้ชาย คือการเป็นโสเภณี หรือแรงงานทางเพศในภาคเศรษฐกิจนอกระบบ ส่วนตัวตนของ ผู้หญิงนั้นแทบจะไม่มีด้วยตัวเองแต่เป็นส่วนอื่นที่เกิดจากตัวตนของผู้ชาย

¹บทความเขียนโดย Martha Nussbaum จากต้นฉบับชื่อ "Women's Bodies : Violence, Seewrity, Capabilities" เผยแพร่ใน www.midnightuniva@gmail.com.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาครั้งนี้จะนำเสนอออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงขายบริการ 2) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านคุณธรรม จริยธรรม 3) งานวิจัยเกี่ยวกับผู้หญิงในบริบทอื่นๆ

1) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงขายบริการ

โสภิตา วิจารณ์เทวัญ (2543) ได้ศึกษาเรื่อง การนำเสนอความเป็นตัวตนของผู้หญิงบริการในสถานบันเทิงบาร์เบียร์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้หญิงที่ทำงานบาร์เบียร์ได้มีปฏิสัมพันธ์กับลูกค้าต่างประเทศ ที่ทำให้ผู้หญิงเปิดช่องว่างทางความคิดต่อความเป็นผู้หญิง โดยเฉพาะในเรื่องเช็ทส์กับบทบาทความเป็น “เมีย” และได้ทบทวนประสบการณ์ ร่วมเกี่ยวกับผู้ชายไทยในทางลบที่ผู้หญิงเจอในบริบทครอบครัว แต่ผู้หญิงก็มีความคาดหวังต่อบทบาทใหม่ของการเป็น เมียฝรั่ง แต่ไม่ผูกขาดตนเองไว้กับผู้ชายเพียงคนเดียว การศึกษาได้นำแนวคิดเรื่องการนำเสนอภาพลักษณ์ ซึ่งหมายถึงการจัดวางรูปแบบของพฤติกรรมในการแสดงออกของมนุษย์ต่อสถานการณ์ทางสังคม เพื่อให้คู่ปฏิสัมพันธ์ยอมรับในตัวตนอีกฝ่ายหนึ่ง โดยนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการช่วยวิเคราะห์การแสดงออกของผู้หญิงในการปฏิสัมพันธ์กับลูกค้าที่เกิดขึ้นในบาร์เบียร์ ทำให้เข้าใจความพยายามดิ้นรนต่อสู้ของผู้หญิงภายใต้เงื่อนไขที่ผู้หญิงนำเพศและร่างกายมาขายเป็นสินค้า ซึ่งในสังคมของผู้หญิงบริการบางประเภทและบางสถานการณ์ ผู้หญิงมีอำนาจในการกำหนดชะตากรรมของตนเอง ทั้งนี้ยังให้เข้าใจวิถีคิดและการจัดการตอบโต้ของผู้หญิงต่อโครงสร้างทางสังคมที่ไม่เท่าเทียม ซึ่งผู้หญิงกลุ่มนี้ถูกวางทรรพหลักของสังคมสร้างให้กลายเป็นบุคคลชายขอบทั้งในแง่ที่เป็นบุคคลชายขอบความเป็นผู้หญิงและบุคคลชายขอบของสังคม เพื่อสร้างความเข้าใจต่อสาธารณชนว่า หญิงบริการมีฐานะเป็นมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรีและดำรงอยู่ในสังคมร่วมกับคนอื่นๆ ดังนั้นพวกเขาไม่ควรถูกประทับตราหรือประณาม หรือกีดกันให้กลายเป็นบุคคลเฉพาะที่ไม่ได้รับการยอมรับ เพื่อศึกษาตัวตน การต่อรอง และการเป็นผู้กระทำของผู้หญิงบาร์เบียร์ ซึ่งเป็นการสร้างความพยายามที่จะสร้างความเป็น “ผู้กระทำ” ให้กับผู้หญิง โดยศึกษาแง่มุมของการที่ผู้หญิงสามารถตัดสินใจและมีทางเลือกอันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงจิตสำนึกและการเปลี่ยนแปลงต่างๆในระดับชีวิตประจำวัน โดยพบว่าการต่อรองตอบโต้ของผู้หญิงบาร์เบียร์ที่เกิดขึ้นเป็นเพียงการอธิบายที่มาจากมุมมองทางเพศวิถีเท่านั้น นั่นคือการใช้เช็ทส์และความพึงพอใจทางเพศเป็นเครื่องมือของการต่อรองและชีวิตอำนาจการต่อรองของผู้หญิง

ปานทิพย์ พอดี (2546) ศึกษาเรื่อง : หญิงขายบริการ : ชีวิตผู้หญิงสองภาค พบว่าภาคที่หนึ่งของผู้หญิงเหล่านี้ คือ หญิงขายบริการเป็นผู้ทำตนแปลกแยกจากบรรทัดฐานกฎระเบียบ และศีลธรรมอันดีงามของสังคม จึงเกิดการนิยมที่เป็นอคติหรือมองในแง่ลบ และยังถูกมองว่าเป็นผู้มีการศึกษาน้อย ไม่มีเงิน และผู้หญิงเหล่านี้ถูกประทับว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี พวกเธอจึงรู้สึกต่ำต้อย ต้อยศักดิ์ศรี ท้อแท้ อีกภาคหนึ่ง คือผู้หญิงเหล่านี้เป็นแม่ของลูก และส่วนใหญ่เป็นแม่หม้าย ทั้งสามมีตาย หย่าร้างกับสามี หรือสามีติดคุก ทำให้ขาดผู้นำครอบครัว ฉะนั้นเธอต้องทำหน้าที่เลี้ยงดูครอบครัว ผู้หญิงเหล่านี้ต้องเผชิญนอกเหนือจากการประกอบอาชีพที่เป็นชายขอบของสังคมแล้ว ยังต้องเผชิญกับปัญหาอื่น ๆ อีกไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่อยู่อาศัยที่มีราคาแพง การเสียค่าสาธารณูปโภคในราคาที่สูงกว่าปกติ ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการติดโรคทางเพศสัมพันธ์ที่เกิดจากการที่แขกเป็นผู้กำหนดว่าจะใช้หรือไม่ใช้ถุงยางอนามัยอาจเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคเอดส์และกามโรค ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจากการค้าประเวณี เช่น การล่อลวงหญิงไปค้าประเวณี ยาเสพติด และการพนันและนำมาซึ่งความเสื่อมโทรมในด้านศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามอีกด้วย อย่างไรก็ตามหญิงที่ประกอบอาชีพนี้ส่วนใหญ่ต้องการได้รับความช่วยเหลือโดยเฉพาะสวัสดิการของภาครัฐความมั่นคงในการดำเนินชีวิตและต้องการเปลี่ยนอาชีพและสิ่งสำคัญที่สุดที่ต้องการมากที่สุดขณะนี้คือต้องการให้บุตรธิดาของตนได้รับทุนการศึกษาเพื่อจะได้มีโอกาสได้เล่าเรียน ในระดับที่สูงขึ้น และสุดท้ายของงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยอยากจะทำบทรูปแห่งความจนที่อาจเรียกได้ว่าจนดักดานเพราะพวกเธอเหล่านี้มีความจนครบถ้วนกระบวนความคือ

- 1.จนทรัพย์สินคือจนรายได้มีรายจ่ายมากกว่ารายได้
- 2.จนโอกาส คือ ขาดโอกาสในการที่จะได้รับการศึกษา หหมดโอกาสที่จะได้รับการบริการของรัฐตลอดจนไม่มีโอกาสที่จะเข้าถึงทรัพยากรและปัจจัยการผลิตในสังคม
- 3.จนอำนาจ คือ ไร้สิทธิ ไร้เสียง (ถึงจะมีแต่ก็คงไม่มีใครได้ยิน) ไร้อำนาจต่อรอง ไม่มีส่วนรวมทางการเมือง และได้รับผลจากการกระทำของผู้มีอำนาจเหนือกว่า เป็นผลมาจากความสัมพันธ์ที่ไม่เสมอภาคในสังคม
- 4.จนศักดิ์ศรี คือ ถูกดูถูกและเหยียดหยาม ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม และได้รับการปฏิบัติในสังคมอย่างไม่เสมอภาคจนไม่มีที่ในสังคมให้ยืน

มาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง หวย ซ่อง บ่อน ยาบ้า เศรษฐกิจนอกกฎหมายกับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย เพื่อศึกษาระบบเศรษฐกิจนอกกฎหมาย หรือธุรกิจที่ผิดกฎหมาย แต่ยังมีผู้ลักลอบกระทำอยู่ และมีได้มีการประมาณการไว้ในบัญชีรายได้ประชาชาติ ซึ่งธุรกิจค้าประเวณีจัดอยู่ในเศรษฐกิจนอกกฎหมายโดยมีผลประโยชน์อย่างมหาศาล วิธีวิจัยโดยการประมาณขนาดของเศรษฐกิจนอกกฎหมายด้วยการสำรวจหรือค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้ 1)ทางด้านการเงินของประชาชนที่เพิ่มขึ้นอย่างผิดปกติ 2)การสำรวจ

จากข้อมูลสถิติรวมต่างๆที่เกี่ยวข้อง 3)การออกแบบสอบถามตัวอย่างและการสัมภาษณ์ โดยตรงกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจนอกกฎหมาย จากการศึกษาพบว่าการค้าหญิงเพื่อ บริการทางเพศนั้นในปัจจุบันมีเพิ่มมากขึ้นด้วยเหตุผลอยู่ 3 ประการ คือ 1)แรงผลักดันจาก ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ 2)มีความต้องการหญิงบริการทางเพศเพิ่มมากขึ้นทั้งในประเทศ และนอกประเทศ 3)เอเยนต์ได้กำไรมหาศาลจากการค้า

สำนักงานปราบปรามและป้องกันการประพฤตินิยมขบในวงราชการ (อ้างในผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ. 2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบัญญัติกฎหมาย ของเจ้าหน้าที่รัฐ : ศึกษาเฉพาะกรณีเกี่ยวกับสถานบริการ โรงแรม และการค้าประเวณี พบว่า สาเหตุของการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ได้ผลคือ 1)เจ้าหน้าที่ไม่มีความตั้งใจจะปฏิบัติราชการตาม อำนาจอย่างจริงจัง นักวิจัยสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ตำรวจ 405 นาย ใน 11 จังหวัด พบว่าประมาณ 2 ใน3 มีความเห็นว่าการค้าประเวณีมิได้เป็นอาชญากรรมที่รุนแรง 2)การดำเนินการปราบปรามการค้า ประเวณีจะดำเนินการเป็นประการใดขึ้นอยู่กับคำสั่งผู้บังคับบัญชาเป็นครั้งคราว 3)เจ้าของ สถานประกอบการที่มีการค้าประเวณีมักเป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นมีอำนาจเงินสูง หรือเป็น ข้าราชการระดับสูง ซึ่งจะให้โทษกับเจ้าพนักงานที่เข้าไปจับกุมได้ เจ้าหน้าที่จึงไม่เข้าตรวจค้นแม้ มีเหตุอันควรสงสัย หรือเชื่อว่าการค้าประเวณี

อุไรวรรณ โปธิ (2540) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บริการการศึกษานอกโรงเรียนในสถาน สงเคราะห์หญิงบ้านเกร็ดตระการ จังหวัดนนทบุรี : การศึกษาทัศนะของสตรีผู้เข้ารับบริการ ซึ่ง จากการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาการค้าประเวณีนั้นสืบเนื่องมาจากปัญหาทาง การศึกษา ผู้ที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา จะมีความเสี่ยงที่จะประกอบอาชีพโสเภณีมากกว่าผู้ที่ ได้รับการศึกษา และจากการศึกษาพบว่า ผู้เข้ารับการสงเคราะห์ ในสถานสงเคราะห์หญิงบ้าน เกร็ดตระการ มีพื้นฐานทางการศึกษาต่ำ คือร้อยละ 27.14 ไม่เคยเข้าเรียนหรือเรียนแต่ไม่จบชั้น ประถมศึกษา ร้อยละ 56.14 เรียนจบระดับประถมศึกษา และร้อยละ 16.43 จบระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น และผู้เข้ารับการสงเคราะห์ ส่วนใหญ่เดิมเคยประกอบอาชีพโสเภณี ซึ่งผล จากการศึกษามีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่าหญิงที่ประกอบอาชีพโสเภณีสวนใหญ่ทั้งที่ สมัครใจและไม่สมัครใจมีการศึกษาน้อยมากเพียงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 จากการศึกษาพบว่า แหล่งที่มีการขายบริการทางเพศซึ่งกระจายอยู่ตามจังหวัดต่างๆทั่ว ประเทศจะอยู่ในรูปแบบต่างๆ ทั้งในลักษณะที่เป็นการเปิดขายบริการทางเพศโดยตรงและใน รูปแบบบริการอื่นบ่งหน้า ธุรกิจที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

1. ธุรกิจประเภทร้านอาหารและสวนอาหารเป็นฉากบังหน้า ร้านอาหารประเภทนี้จะ มี พนักงานเสิร์ฟผู้หญิงมากเป็นพิเศษ

2. ช่องหรือสำนักค้าประเวณีโดยตรงไม่มีฉลากบ่งหน้า แต่เนื่องจากผิดกฎหมาย จึงไม่มีการติดป้ายประชาสัมพันธ์
3. บาร์เบียร์ เป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ
4. นวดแผนโบราณ จุดขายสำคัญก็คือการขายบริการของหมอนวด
5. คาเฟ่ เป็นรูปแบบธุรกิจที่ต่อเนื่องมาจากอาบอบนวด และคอฟฟี่ช็อป หญิงที่ขายบริการทางเพศจะอยู่ในรูปของนักร้อง
6. โรงแรม เป็นแหล่งค้าบริการทางเพศที่แอบแฝงอยู่กับการขายบริการ หญิงขายบริการมักเป็นเพียงผู้ไปใช้บริการของล็อบบี้โรงแรม เพื่อรอแขกบ้างเท่านั้น โดยทางโรงแรมมักไม่ได้ผลประโยชน์เกี่ยวข้องด้วย
7. คาราโอเกะ เป็นรูปแบบธุรกิจที่ได้รับความนิยม เพราะแขกได้เป็นผู้แสดงด้วยไม่ใช่เป็นผู้มานั่งดูการแสดงเพียงอย่างเดียวเหมือนธุรกิจเริงรมย์แบบอื่นๆ
8. ไนท์คลับ จะเน้นจุดขายไปที่ผู้หญิง เช่น การแต่งตัวหรือการแสดงทางเพศที่ดึงดูดลูกค้า ทำให้ธุรกิจประเภทนี้แตกตัวออกไปในหลายรูปแบบ เช่น บาร์อ็อกโก้ บาร์ทอปเลส บาร์เบียร์
9. อาบ อบ นวด บริการเริ่มต้น คือ การอาบน้ำและการนวดโดยหมอนวดสาวจะแต่งกายที่ยั่วชวน ใช้ลีลาวิธีการนวดต่างๆเพียงอย่างเดียว ต่อมาจึงได้มีการขายบริการทางเพศผนวกเข้าไปด้วย ถ้าลูกค้าต้องการ
10. บาร์อ็อกโก้ เป็นธุรกิจที่แตกตัวพัฒนามาจากรูปแบบของไนท์คลับธรรมดา จุดขายของบาร์อ็อกโก้ คือ การแสดงต่างๆของผู้หญิงขายบริการในชุดที่เก๋อบจะเปลือยเปล้า เช่น การเต้นเกาะเสาสแตนเลสบนเวที ด้วยท่าทางที่ยั่วยุกามารมณ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพชีวิตและทัศนคติของโสเภณี

อัญชัน กาญจนพบู สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และคณะ (2517) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องทัศนคติของหญิงบางประเภทต่อการสงเคราะห์ของรัฐบาล ในปี พ.ศ. 2517 พบว่าผู้เข้ารับการปรับสภาพส่วนมากเห็นว่าไม่ควรมีการจดทะเบียนโสเภณี และอาชีพค้าประเวณีก็ไม่ควรเป็นอาชีพที่เปิดเผย ดังนั้นจึงควรที่จะปรามการค้าประเวณีอย่างในปัจจุบันนี้เป็นการดีแล้ว ส่วนทัศนคติที่เกี่ยวกับการปรับสภาพของสถานสงเคราะห์เห็นว่ามีคุณประโยชน์ที่จะทำให้ผู้เข้ารับการปรับสภาพมีอาชีพติดตัว แต่การฝึกอาชีพบางอย่างไม่อาจนำไปเป็นอาชีพได้อย่างจริงจัง ควรขยายเวลาการปรับสภาพออกไปเป็น 1 ปี 6 เดือน อีกทั้งต้องการให้สถานสงเคราะห์จัดบริการด้านต่างๆเพิ่มขึ้น คือ การสอนหลังระดับ 2 (ป.3 - ป.4) โดยให้พาออกไปฟังเทศน์หรือมีโอกาสทำบุญที่วัดเป็นครั้งคราว จัดหนังสือประเภทต่างๆไว้ให้อ่านโดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือ ธรรมะ หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือการช่างและหนังสือศิลปะและหลังจากปรับสภาพแล้วต้องการให้ส่งกลับภูมิลำเนาด้วย

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และคณะ (2525) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการแสวงหามาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่นๆที่เหมาะสมสำหรับปัญหาโสเภณีในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2525 พบว่าสาเหตุที่ทำให้หญิงค้าประเวณีทั้งประเภทสมัครใจและไม่สมัครใจนั้น ถ้าเนื่องมาจากปัญหาเศรษฐกิจ ในกลุ่มหญิงโสเภณีประเภทสมัครใจมีจำนวนร้อยละ 73.4 และในกลุ่มหญิงโสเภณีไม่สมัครใจมีจำนวน 45.3 ส่วนสาเหตุจากการถูกสามีทอดทิ้งแล้วหันมาประกอบอาชีพโสเภณี ในกลุ่มหญิงโสเภณีประเภทสมัครใจร้อยละ 20.7 และเนื่องจากถูกหลอกหลวงมามีในกลุ่มหญิงโสเภณีประเภทไม่สมัครใจ มีร้อยละ 50.3

กอบกุล อารยะนคร และคณะ (2528) ได้ศึกษาสภาพชีวิตโสเภณีในจังหวัดเชียงใหม่ของกลุ่มสตรีภาคเหนือ ในปี พ.ศ. 2528 พบว่าโสเภณีหรือหญิงอาชีพพิเศษมาจากสถานที่ประกอบอาชีพ คือ

1. บ้านหรือสำนักค้าประเวณีหรือซ่อง แบ่งเป็นบ้านที่มีหญิงอยู่ประจำและบ้านที่มีหญิงไปๆมาๆแบบบริการทั้งกลางวันกลางคืน
2. บังกะโล เป็นบ้านพักสำหรับค้าประเวณีที่หญิงไม่อยู่ประจำ ฝ่ายชายจะเป็นผู้พาหญิงมาพักอยู่ตามหอพักหรือบ้านเช่า และค้าประเวณีที่บังกะโล
3. คาเฟ่ ดำเนินการธุรกิจขายเครื่องดื่มต่างๆ แต่มีหญิงบริการซึ่งจัดสรรโดยฝ่ายเซียร์แซก แซกจะเลือกผู้หญิงที่ตนพอใจไปนอน โดยใช้ห้องของผู้หญิงภายในสถานะนั้นส่วนใหญ่เปิดบริการเฉพาะกลางคืน
4. ร้านอาหาร ขายอาหารโดยมีพนักงานเสิร์ฟเป็นผู้หญิงจะตกลงกับแขกและทำการค้าประเวณีโดยเจ้าของร้านให้อิสระเต็มที่

งานวิจัยเกี่ยวกับมูลเหตุทำให้มีอาชีพเป็นโสเภณี

งานวิจัยที่ดำเนินผ่านมาในช่วงก่อน จากการศึกษาของบุญส่ง เผ่าทรง (2504) เฉลิมพล สัตถาภรณ์ (2508) กรมพัฒนาชุมชน การวิจัยและประเมินผล (2516) และสมคิด พลศรี (2518) ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมูลเหตุทำให้มีอาชีพเป็นโสเภณีพบว่า หญิงที่มาเป็นโสเภณีนั้นเกือบครึ่งหนึ่งถูกล่อลวงมาและถูกบังคับให้ประกอบอาชีพนี้ เพราะเนื่องมาจากเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตกรุงเทพมหานคร มีภูมิลำเนาอยู่ในชนบท และประกอบกับเหตุผลทางเศรษฐกิจที่ครอบครัวมีมาตรฐานการครองชีพต่ำ ไม่ได้รับความอบอุ่นจากครอบครัว ครอบครัวแตกแยก ได้รับการศึกษาน้อย มีอาชีพกสิกรรมซึ่งเป็นอาชีพที่มีรายได้น้อยทำให้มีรายได้ไม่พอใช้ การเดินทางเข้ามาทำงานในเมืองหลวงจึงเป็นโอกาสให้ถูกล่อลวงและด้วยถูกบังคับมาเป็นโสเภณีได้ง่าย เพราะ อาชีพค้าประเวณีเป็นอาชีพที่มีรายได้ดี แต่เกือบครึ่งหนึ่งแสดงความไม่พอใจและอับอายที่ต้องมีอาชีพนี้

สมศรี สะอาดเอี่ยม (2521) ได้ศึกษาเรื่องสภาพชีวิต และปัญหาของหญิงบริการในจังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2521 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงบริการจากสถานบริการที่จดทะเบียนในปี 2516 ทั้งหมด 11 แห่ง พบว่าหญิงบริการส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี การศึกษาอยู่ในระดับประถมต้น ส่วนมากมีสามีแล้วและเกิดปัญหาหย่าร้าง มูลเหตุที่มาเป็นหญิงบริการเนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจและได้รับอิทธิพลชักจูงจากเพื่อนบ้าน สำหรับค่าตอบแทนที่ได้รับจากการค้าประเวณีนั้น ส่วนมากได้ 100-500 บาท ต่อครั้ง และลดลงเรื่อยๆตามอายุ ทศนคติต่ออาชีพระหว่างผู้ที่อยากเลิกและผู้ไม่ยอมเลิกจำนวนไม่ต่างกัน โดยให้เหตุผลว่าการเลิกอาชีพนี้เพราะต้องการเงินส่วนใหญ่

จักร จุลกะรัตน์ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ทำให้เด็กหญิงเป็นโสเภณี : ศึกษากรณีสถานบันเทิงย่านรอยัลชิตี้ อเวนิว ซึ่งจากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ทำให้เด็กหญิงเป็นโสเภณีเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้พวกเธอตัดสินใจค้าประเวณี เพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้ที่สามารถจุนเจือครอบครัวได้ โสเภณีเด็กเป็นบุคคลที่อยู่ในภาวะไร้บรรทัดฐานในกลุ่มแหวกแนว (innovation) เพราะในกลุ่มนี้จะมีคามมุ่งหมายที่ดีแต่จะกระทำทุกวิถีทางเพื่อไปให้ถึงความมุ่งหมาย ซึ่งการตัดสินใจเป็นโสเภณีเด็กเพื่อให้ได้เงินและฐานะที่ดีขึ้น ทั้งที่รู้ว่าการค้าประเวณีเป็นเรื่องผิด แต่ก็ตัดสินใจทำจึงเป็นชายของสิ่งที่เกิดขึ้นในการศึกษารั้งนี้ ซึ่งโสเภณีเด็กหญิงกลุ่มนี้มองตัวตนอยู่ภายใต้กลุ่มวัฒนธรรมย่อย ที่ต้นตีความและสามารถเข้าใจรับรู้ได้ภายในกลุ่ม เพราะพวกเขาจะสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมที่สร้างขึ้นเฉพาะกลุ่มอย่างยิ่งค่านิยมทางวัตถุและความพึงพอใจในรายได้ที่ไม่สนใจว่าจะได้มาอย่างไร และแนวคิดที่ว่าร่างกายเป็นสินค้าของตนที่สามารถค้าขายได้ รวมไปถึงความเชื่อเรื่องการมีเพศสัมพันธ์กับคู่รักได้อย่างอิสระนั้นถือเป็นเรื่องปกติที่สามารถเกิดขึ้นได้ในสังคมปัจจุบัน และความเชื่อเหล่านี้เป็นผลอย่างยิ่งกับ

การเข้ากลุ่มไปถึงการยอมรับของคนในกลุ่มด้วย ทั้งนี้การแสดงถึงตัวตนของตนเด็กหญิงจึงแสดงออกในลักษณะ “โอ้อวด” ในสิ่งที่ซื่อหามาได้ รวมไปถึงการนับจำนวนคู่นอนและประสบการณ์ทางเพศที่เหนือกว่า สาเหตุที่ทำให้เด็กหญิงเหล่านี้ตัดสินใจมีทั้งปัจจัยจากตัวของเด็กหญิง ปัจจัยจากครอบครัวและปัจจัยจากระบบนอกตัว แม้ว่าจะได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัยใด ๆ ก็ตาม เพราะทุกกรณีนั้นเป็นโสเภณีที่ขึ้นกับตนเองไม่มีนายหน้า จะเห็นว่าอิทธิพลจากตัวเด็กหญิงเป็นสาเหตุหลัก ดังนั้นหากเราสามารถแก้ปัญหาในด้านปัจจัยที่เกิดจากตัวเด็กได้ก็สามารถแก้ปัญหาโสเภณีเด็กหญิงได้เช่นกัน

เอ๋อมฟ้า บานชื่น (2546) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการขายบริการทางเพศของเด็กและเยาวชนชายในเขตเทศบาลเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันและดึงดูดสู่การค้าประเวณี ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ความยากจนของครอบครัว 2) ปัจจัยด้านการศึกษา ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาหรืออบรมอาชีพ 3) ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม และค่านิยมของสังคมไทย เช่น ค่านิยมด้านความกตัญญู วัฒนธรรมด้านวัตถุนิยม 4) ปัจจัยด้านครอบครัว เช่น ครอบครัวแตกแยก 5) ปัจจัยด้านระบบของรัฐและชุมชน ไม่ได้ต่อต้านการค้าประเวณี

ฉวีวรรณ คล้ายนาถ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะของหญิงให้บริการทางเพศ ที่มารับบริการในโรงพยาบาลบางรัก กรุงเทพมหานคร ได้ทำการศึกษาสตรีขายบริการทางเพศ จำนวน 1,000 ราย จากภาคเหนือและภาคใต้ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า เหตุผลที่มาประกอบอาชีพ หญิงบริการประมาณ 1ใน4 เคยทำงานให้บริการอย่างที่ท่านทำอยู่ คือ เป็นหญิงบริการโดยตรง(โสเภณี) หรือหญิงบริการตามร้านอาหาร บาร์ คาเฟ่ เป็นต้น มาก่อนโดยหญิงบริการในภาคเหนือจะเคยทำงานในภาคต่าง ๆ รวมทั้งที่กรุงเทพฯ มาก่อน ส่วนหญิงบริการในภาคใต้จะเคยทำงานในภาคต่าง ๆ และกรุงเทพฯ พอบ้างกัน เหตุผลที่หญิงบริการเลือกมาประกอบอาชีพนี้อันดับหนึ่งคือความยากจน รองลงมาคือ เหตุผลอันเกิดจากตนเองคิดว่าเป็นอาชีพที่ดี อิสระหรือ ไม่มีงานอื่นทำ อันดับสุดท้ายคือ เหตุผลที่เกิดจากบุคคลอื่นล่อลวง ชักชวน หรือแตกแยกกับคู่สมรส

งานวิจัยที่เกี่ยวกับโสเภณีข้ามชาติ

บทความหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีข้ามชาติ คาดว่าเริ่มมีปรากฏขึ้นในช่วงตั้งแต่ พ.ศ. 2505 เนื่องจากการค้าประเวณีกับคนชาติและการค้าประเวณีในต่างประเทศเริ่มแพร่หลายมากในช่วงปี พ.ศ. 2505-2512 จากงานวิจัยของแนงน้อย ปัญจพรรค์และคณะ (2524) เรื่องหญิงบริการหลายประการ ได้ระบุถึงการแพร่หลายในช่วงนั้นว่า เนื่องจากเกิดสงครามเวียดนามขึ้น อเมริกาได้ส่งทหารมาประจำฐานทัพอเมริกาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมทั้งประเทศไทย และได้มีนโยบายให้ทหารอเมริกันจากเวียดนามมาพักผ่อนในไทย ปีละ 3-7 หมื่นคน ดังนั้นจึงเกิดปัญหาธุรกิจการค้าประเวณีในไทยขยายตัวขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของทหารต่างชาติ นอกจากนี้ยังมีการจัดการบริการทางเพศจากหญิงไทยไปยังต่างประเทศ ที่เป็นที่ยิยมมากที่สุดคือ ยุโรป ได้แก่ เยอรมันตะวันตก สแกนดิเนเวีย และในเอเชียจะเป็นประเทศญี่ปุ่น ฮองกง รวมทั้ง สิงคโปร์ จะปรากฏว่าหญิงไทยไปมีสามีชายบริการทางเพศนับพันคนหรือออกไปทำมาหากินและ โอนสัญชาติอยู่ในประเทศนั้นเลย และต่อมาก็ทำหน้าที่เป็นเอเยนต์หาหญิงสาวไปต่างประเทศด้วย อยากรู้ก็ตามขบวนการค้าหญิงข้ามประเทศได้ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากค่าตอบแทนซึ่ง ได้ผลกำไรสูง

ในระหว่างปี พ.ศ. 2527-2529 ได้มีการสรุปรายงานการดำเนินงานของกรมตำรวจ เกี่ยวกับการลักลอบค้าหญิงในต่างประเทศ (อ้างในยุพา วงศ์ไชย และคณะ 2531) โดยศึกษา เกี่ยวกับการลักษณะการทำงาน สถานที่ทำงาน รายได้ สภาพความเป็นอยู่ตลอดจนกรรมวิธีในการ จัดส่ง ติดต่อกับขบวนการหญิงไทยให้เดินทางไปทำงานในต่างประเทศนั้นแตกต่างกัน เนื่องจาก ลักษณะเฉพาะของแหล่งต่าง ๆ ซึ่งยากแก่การที่จะสืบสวนหรือยึดถือเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติ ได้ตลอดเวลา อยากรู้ก็ตามผลการสรุปรายงานไว้ว่าญี่ปุ่นเป็นตลาดที่ทำรายได้ให้กับผู้ดำเนินการ จัดส่งหญิงไทยที่ดีที่สุด ขั้นตอนการเดินทางเข้าไปทำงานและค้าประเวณีที่ทั้งสมัครใจ ถูกล่อลวง และผิดข้อตกลงที่ทำไว้ก่อนเดินทาง ส่วนใหญ่มักปลอมแปลงเอกสารหรือมีอุบายตบตาเจ้าหน้าที่ ของไทยและญี่ปุ่นเอง เช่น การจัดส่งชาวญี่ปุ่นเดินทางเข้ามาดูตัวหญิงไทยแล้วจัดทำหลักฐาน เกี่ยวกับการแต่งงานหรือเดินทางไปศึกษาต่อ หรือแม้กระทั่งติดต่อไปดูงานที่ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น เพื่อให้การเดินทางไม่มีข้อสงสัยเป็นเรื่องถูกกฎหมาย

นอกจากนี้ตลาดแรงงานในการค้าประเวณีที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งคือฮองกง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นหญิงไทยที่สมัครใจทั้งสิ้น โดยมีระยะเวลาการทำงานระหว่าง 6 เดือน - 1 ปี ส่วนในประเทศ มาเลเซียแหล่งการค้าประเวณีอยู่ที่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ภายหลังทางการมาเลเซีย เข้มงวดต่อผู้ที่ที่จะท่องเที่ยวในประเทศไทย ส่งผลให้มีการเริ่มจัดส่งหญิงไทยไปค้าประเวณีใน กัวลาลัมเปอร์มากขึ้น สำหรับการค้าประเวณีในสิงคโปร์ของหญิงไทยนั้นจะเป็นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การรับคนงานหญิงไปทำงานเป็นแม่บ้านและคนงานก่อสร้าง เพื่อเป็นการบังหน้า ซึ่งต่างกับ ประเทศบรูไน ที่จะรับสมัครหญิงไทยที่มีรูปร่างหน้าตาดี ความรู้สูง เป็นกลุ่มเล็กประมาณ 8-12

คน มักเป็นกลุ่มดารา นักแสดง นักร้อง นางแบบหรือนักศึกษา เมื่อเดินทางไปถึงก็จะไปประกอบการค้าประเวณี ส่วนในไต้หวันรูปแบบการค้าประเวณีจะเป็นการติดต่อหญิงไทยเพื่อส่งไปแต่งงานเป็นแม่บ้านให้ชาวจีนโดยได้ค่าสินสอดทองหมั้นระหว่างจำนวนเงิน 5,000-10,000 บาท ซึ่งนายหน้าที่จัดหาผู้หญิงไปให้จะได้ค่านายหน้าหัวละ 20,000-30,000 บาท และในกลุ่มประเทศตะวันออกกลางได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย ซีเรีย อิรัก ตุรกี จะแอบแฝงในลักษณะการจับนักแสดงนาฏศิลป์เข้าไปทำงานในสถานบริการ เช่น บาร์ คาร์บาร่า โดยนายหน้าจะจัดทำหนังสือเดินทางปลอมแปลงให้เมื่อไปถึงประเทศต่างๆ เหล่านี้ก็จะประกอบการค้าประเวณี

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้หญิงไทยเข้าสู่ตลาดการค้าประเวณีในปี พ.ศ. 2529 โดยศิริพร สโครบาเนค เรื่องจากห้องนาสู่ตลาดกามรมณ์ ได้กล่าวถึงสาเหตุที่หญิงไทยต้องค้าประเวณีไว้ 5 สาเหตุ คือ 1) ปัญหาความร่ำรวยเป็นกลุ่มที่ถูกหลอกลวงจากกลุ่มขบวนการค้าหญิงข้ามชาติ 2) ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ 3) ปัญหาชีวิตในครอบครัว 4) ความต้องการอยากเรียนรู้ประสบการณ์ในชีวิตต่างประเทศ และ 5) กลุ่มที่คาดหวังว่าจะได้มีโอกาสแต่งงานกับชาวต่างชาติ และจากการศึกษาพบว่า หญิงไทยมีจำนวนน้อยที่จะเดินทางไปต่างประเทศได้ด้วยตนเอง ส่วนใหญ่จะถูกชักชวนหรือการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะในรูปแบบบริษัทท่องเที่ยว บริษัทจัดหาคู่ เอเยนต์จัดส่งหญิง หรือพวกเครือข่ายของมาเฟียที่ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เช่น พวกยาสูบ เพื่อนพ้องคนรู้จักที่เคยเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ มีการปลอมเป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งเป็นการจัดหาเด็กออกไปค้าประเวณีนั่นเอง

2) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านคุณธรรม จริยธรรม

วงศกร เจียมเผ่า และขวัญวงศ์ เจริญวงศ์ (2531) ได้ศึกษาเรื่อง ค่านิยมเชิงจริยธรรมในอาชีพของหญิงค้าประเวณี ผลการศึกษาพบว่าหญิงส่วนใหญ่สนใจที่เข้ามาประกอบอาชีพค้าประเวณีนี้ด้วยตนเองเพราะสาเหตุจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และยอมรับว่าอาชีพค้าประเวณีเป็นอาชีพที่สังคมไม่ยอมรับ แต่เพื่อสามารถดำรงอยู่ในอาชีพนี้ได้จึงเกิดความรู้สึกที่ป้องกันตนเอง คือ พยายามยกข้อดีของอาชีพนี้มาปิดบังความรู้สึกที่ตนเองรับรู้ว่าสังคมยังไม่ยอมรับอาชีพค้าประเวณี เช่น คิดว่าเป็นอาชีพที่สุจริตไม่เบียดเบียนใคร เป็นต้น การค้าประเวณีอาจแอบแฝงในรูปของธุรกิจบันเทิง โดยอาศัยแหล่งธุรกิจบันเทิง หรือสถานบริการเป็นสถานที่ติดต่อ นัดหมาย พบปะ การค้าประเวณีในรูปแบบต่างๆ เช่น พนักงานอาบ อบ นวด หญิงบริการในบาร์ นักเต้นโกลโก้ นักร้อง เป็นต้น ซึ่งผู้ประกอบการมีค่านิยมเชิงจริยธรรมในการประกอบอาชีพของหญิงประเวณี ได้แก่ ความรับผิดชอบต่องานการค้าประเวณี ความรับผิดชอบต่อตนเองให้ปลอดภัยจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ความอดทนอดกลั้น ความซื่อสัตย์สุจริต ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนในอาชีพเดียวกัน การพึ่งพาตนเองและการประหยัดอดออม ค่านิยมเชิงจริยธรรมในอาชีพด้านความรับผิดชอบต่อตนเองให้ปลอดภัยจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มีมากที่สุด การมีค่านิยม

เชิงจริยธรรมในอาชีพด้านต่างๆของหญิงค้าประเวณีนั้นจะแตกต่างกันตามปัจจัยทางด้านภูมิหลัง และการมีคุณภาพชีวิตที่ดี คือ หญิงค้าประเวณีที่ค้าบริการทางเพศในลักษณะที่แตกต่างกัน มีค่านิยมเชิงจริยธรรมในอาชีพด้านความรับผิดชอบต่องานที่แตกต่างกัน หญิงที่ค้าประเวณีในสำนักค้าประเวณีเป็นกลุ่มที่มีค่านิยมเชิงจริยธรรมในอาชีพด้านความรับผิดชอบต่องานมากกว่ากลุ่มอื่น เป็นต้น

3) งานวิจัยเกี่ยวกับผู้หญิงในบริบทอื่น ๆ

สุริยา สมุทคุปต์ และคณะ (2544) ศึกษาเรื่อง : ร่างกาย กามารมณ์ อัตลักษณ์ และเสียงสะท้อนของคนทุกวัยในหมอลำซิ่งอีสาน พบว่า นักวิจัยได้นำเสนอภาพรวมและพัฒนาการของศิลปะการแสดงโดยประยุกต์กรอบแนวคิดทฤษฎีของ Mikail Bakhtin และการศึกษาพบว่าหมอลำซิ่งอีสานเป็นศิลปะการแสดงที่เกิดขึ้นจากความสามารถและวิสัยทัศน์ในการปรับเปลี่ยนและปรับเปลี่ยนหมอลำพื้นบ้านให้ทันสมัย ภายใต้อิทธิพลของแนวคิดนตรีป๊อปรีดสมัยใหม่ให้สอดคล้องกับรสนิยมความบันเทิง และวิถีชีวิตของคนอีสานรุ่นใหม่ หมอลำซิ่งสะท้อนการต่อสู้ดิ้นรน ความเข้าใจ และความบันเทิงของ “คนซิ่งอีสาน” หรือ แรงงานลูกอีสานแห่งยุคโลกาภิวัตน์ และหมอลำซิ่งได้สร้างวาทกรรมเพื่อตอบโต้และต่อรองกับวาทกรรมอนุรักษ์นิยมในบริบทวงวิชาการและวงราชการไทยที่ทำงานด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม ในการมองภาพของลำซิ่งอีสานเป็นภาพชีวิตที่สะท้อนให้เห็นถึงการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของคนหนุ่มสาวลูกอีสาน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการประยุกต์ศิลปะพื้นบ้านให้ปรับรับกับความทันสมัย ในการแสดงหมอลำซิ่งยังแสดงให้เห็นถึงความเป็นอิสระเปิดกว้างของตัวศิลปินหมอลำเป็นการแสดงที่พวกเขาต้องการ อยากรู้และอยากให้เป็น ดังนั้นหมอลำซิ่งจึงเป็น “ตัวบทที่เปิดกว้าง” (open text) ที่พร้อมเสมอกับการรับสิ่งใหม่ปรับสิ่งเก่า รวมทั้งเปิดเผยตัวเอง

จารุวรรณ ขำเพชร (2552) ศึกษาเรื่อง ชีวิตยามตะวันรุ่งและยามราตรีของผู้คนในซอยคาวบอย สุขุมวิท23 พบว่า ผู้คนในซอยคาวบอยมี 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มแรก คือ ผู้ที่ทำงานในร้านบาร์เบียร์ หรืออโกโก้ หรือร้านอาหารที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ประกอบด้วย ตำแหน่งงานที่แตกต่างกันในร้านที่มีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เข้ามาบริหารเอง ผู้ช่วยผู้จัดการร้าน มาฆ่าซัง พนักงานเสิร์ฟ พนักงานเดิน (ในกรณีเป็นบาร์อโกโก้) บาร์เทนเดอร์ (หรือบาร์เทนดี้) พนักงานเก็บเงิน (หรือแคชเชียร์) ผู้คุมหน้าร้าน ที่ดูแลความเรียบร้อยและคัดเลือกแขกที่จะเข้าไปด้านในร้าน และติดตามเด็กผู้หญิงในร้านที่ออกไปข้างนอกกับแขก (ออฟ) แม่บ้านที่ทำความสะอาดร้าน และรับของ เมื่อมีร้านค้ามาส่ง เช่น สุรา หรือเครื่องดื่มหลากชนิด โดยการนำเสนอจะเป็นชีวิตของน้อยที่ทำหน้าที่มาฆ่าซัง พี่จันทร์เป็นสาวนั่งดริ้ง ป้าไบที่ทำหน้าที่แม่บ้านในบาร์อโกโก้

กลุ่มที่สอง คือ ผู้ที่ทำมาหากินในพื้นที่ชอยควาบอยที่มีได้ทำงานในร้านบาร์เบียร์ หรือ บาร์อ็อกโก แต่เป็นผู้ยึดพื้นที่ในชอยประกอบอาชีพ ในงานวิจัยกล่าวถึงเบิ้ลที่เป็นแม่ค้าขายน้ำส้ม ปากชอยอโศก และมีแฟนเป็นคนขับมอเตอร์ไซค์รับจ้างที่วินชอยอโศก และยังมีผู้คนอีกมากได้แก่ พ่อค้า หรือแม่ค้า ที่ขายของในชอยลักษณะหาบเร่ แผงลอย หรือที่ขายมะลิเรียกว่า ร้านลอย เป็นร้านที่สลับหมุนเวียนกันขายตลอดวัน เช่น แผงลอยรถเข็นขายผลไม้ เช่น แอปเปิ้ล มะม่วง รถเข็นขายไอศกรีมสารพัดชนิดที่เวียนเข้าออกชอย ร้านขายอาหารตามสั่งที่จอดแผงลอยประจำอยู่หน้า บาร์ Barcadi แต่เวลาเย็นต้องเคลื่อนย้ายออกเพราะร้านอื่นจะเข้ามาขายแทนที่ เวลาเย็นจะพบแผงลอยขายอาหารเข้ามามากที่สุด มีทั้งหาบเร่ขายส้มตำ รถเข็นขายแกงเห็ด รถเข็นขาย ก๋วยเตี๋ยวหมู ก๋วยเตี๋ยวเป็ด รถเข็นขายน้ำพริก ผักหนึ่ง ปลาบั้ง นอกจากรถเข็นขายอาหารแล้วยังมีแผงลอยขายของใช้ ได้แก่ แผงขายรองเท้ายาง เสื้อผ้า ชุดชั้นใน ต่างหู และมีคนแบกของขายประเภท ลูกโป่ง ของเด็กเล่นก็ผ่านเข้ามาในชอยเช่นกัน

กลุ่มที่สาม คือ ผู้สัญจรไปมา กลุ่มที่สามนี้มีได้ดำรงชีพหรือทำมาหากินเกี่ยวข้องกับชอยควาบอยโดยตรง แต่ต้องใช้พื้นที่ร่วมกันเป็นทางผ่าน กลุ่มที่สามส่วนมากคือผู้สัญจรไปมา ได้แก่ ผู้ที่ต้องใช้บริการรถไฟฟ้าใต้ดิน (MRT) คือพนักงานที่ทำงานในสำนักงาน นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายประถม) และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) นิสิต ข้าราชการและพนักงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และผู้ที่สัญจรกลับบ้านจากท่าเรือประสานมิตร (คลองแสนแสบ) เพื่อไปขึ้นรถไฟฟ้า กลุ่มที่สามนี้ แม้มิได้ใช้ชีวิตคลุกคลีในชอยอย่างใกล้ชิด แต่เป็นกลุ่มที่มีอำนาจและพลังในการกล่าวถึงชอยควาบอยได้กว้าง และรวดเร็วกว่า โดยเฉพาะความคิดเห็นที่มองชอยควาบอยไม่ดีเป็นแหล่งโลภภัย ดังภาพการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมที่เห็นคุณพ่อพาลูกสาวชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายประถม) นั่งซ้อนท้ายมอเตอร์ไซค์ผ่านกลางชอยเพื่อไปขึ้นรถไฟฟ้าในเวลาเย็นยังต้องใช้มือปิดหน้าลูกสาว มิให้เห็นภาพในชอยที่ผู้หญิงแต่งกายโป้เปลือย ฝรั่งโอบกอดผู้หญิง เป็นต้น

บุคคลทั้ง 3 กลุ่ม ดำเนินชีวิตที่มีทั้งหน้าฉากและหลังฉากของตนเองที่ทั้งมีความสุข ความทุกข์ แต่ที่แสดงออกร่วมกันคือความสุข และพื้นที่ของชอยควาบอยยังเป็นพื้นที่ที่มีการปฏิบัติการมิใช่พื้นที่ทางภูมิศาสตร์หรือรัฐศาสตร์ที่มีอาณาเขตแน่นอน แต่เป็นพื้นที่ทางสังคม วัฒนธรรม และยังพัฒนามากขึ้น ผู้คนก็จะกลายเป็นบุคคลชายขอบมากขึ้นในยุคทุนนิยมปัจจุบัน

ขวัญฤทัย จ่างจรัส (2544) ศึกษาเรื่องกระบวนการต่อสู้กับการลดทอนความเป็นมนุษย์ของสาวคาราโอเกะ ผลการศึกษาพบว่า การลดทอนความเป็นมนุษย์เกิดขึ้นภายหลังจากที่สาวคาราโอเกะ ลดคุณค่าของความเป็นมนุษย์ลงโดยมองตนเองมีฐานะไม่ต่างไปจากวัตถุ เช่นการแยกตนเอง

ให้เกิดระยะห่างทางสังคม หรือการปลดปล่อยตนเอง การตอบโต้โดยการสร้างอัตลักษณ์ใหม่ที่ตอบโต้สังคมต่อกระบวนการลดทอนความเป็นมนุษย์ เช่น การนำเสนอตนเองสู่สาธารณะในลักษณะผู้หญิงใจกล้า ไร้யางอาย แต่งกายวาบหวาม ไร้จริตมารยา มีอารมณ์ทางเพศสูง รู้จักเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ ซึ่งเป็นวิธีการที่เธอนำมาตอบโต้สังคม สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการลดทอนความเป็นมนุษย์ ซึ่งนำไปสู่กลไกการสร้างอัตลักษณ์ของสาวคาราโอเกะ ในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น ในช่วงแรกของการทำงานกลางคืนสาวคาราโอเกะ ต้องเผชิญในขณะนั้นคือ “ความรู้สึกถึงความแตกต่างไปจากผู้หญิงในโลกปกติ” เนื่องจากพวกเธอมองว่าตนเองอยู่ในฐานะหญิงคนชั่วที่ไร้ยางอายซึ่งก่อให้เกิดปฏิกิริยาบางอย่างที่เรียกว่า “การประทับตรา” (Labeling) ซึ่งพวกสาวคาราโอเกะถูกให้ความหมายของความเป็นหญิงในรูปแบบใหม่ที่คนในสังคมต่างพากันตราหน้าพวกสาวคาราโอเกะว่า หญิงคนชั่วหรือการปฏิบัติต่อพวกสาวคาราโอเกะเหมือนกับว่าเป็นคนนอกคอกของสังคมที่ไม่ต่างไปจากวัตถุชนิดหนึ่ง โดยลูกค้าของร้านคาราโอเกะมักจะปฏิบัติต่อสาวคาราโอเกะในลักษณะของกลุ่มบุคคลที่มีสถานภาพหลัก เช่น ผู้หญิงที่ไร้ยางอาย หรือโสเภณี ซึ่งไม่มีความจำเป็นอะไรที่พวกเขาจะเข้าไปว่า การที่ผู้หญิงตัดสินใจทำงานกลางคืนก็ถือว่าพวกเธอยอมรับการได้รับการปฏิบัติในฐานะที่พวกเธอเป็นวัตถุ จึงส่งผลให้สาวคาราโอเกะแยกตนเองทำให้เกิดระยะห่างทางสังคม โดยแยกตนเองออกจากความเป็นจริง เช่น การย้ายที่อยู่ไปอยู่คนเดียว หรือไปอยู่กับเพื่อน ๆ ร่วมงาน จนกระทั่งพวกสาวคาราโอเกะกลุ่มนี้เริ่มแยกตนเองในทางจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด และเริ่มปฏิเสธลักษณะสังคมใหม่มากขึ้น

จันจิรา จาติเกตุ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง เด็กเสิร์ฟ : ชีวิตโสเภณีในสวนอาหาร เป็นการศึกษาที่นำแนวคิดปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์นิยม (Symbolic Interactionism) ของบลูเมอร์มาอธิบายถึงความสำคัญเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ในฐานะเป็นผู้กระทำ (actor) ต่อสิ่งต่างๆ บนพื้นฐานการตีความการตีความของสิ่งเหล่านั้น โดยมองว่าธรรมชาติของโลก “เชิงประจักษ์” ซึ่งปรากฏในสังคมมนุษย์ประกอบไปด้วย “วัตถุ” ที่เป็นผลผลิตจากการปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์อีกนัยหนึ่งเป็นผลผลิตทางสังคม ซึ่งมนุษย์ได้กระทำการตามความหมายที่มนุษย์ได้ให้ไว้ ดังนั้นมนุษย์จึงใช้ชีวิตอยู่ในโลกของความหมาย (meaningful world) ซึ่งกระบวนการนิยามความหมายและการตีความสามารถถูกสร้าง ปรับเปลี่ยน เรียนรู้และถ่ายทอดไปท่ามกลางกระบวนการปฏิสังสรรค์ทางสังคม การมองความเบี่ยงเบนตามทัศนภาพนี้จึงมุ่งจุดสนใจไปที่กระบวนการทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการนิยามความเบี่ยงเบน และปฏิกิริยาของผู้ชมต่อบุคคลทั้งหลายที่ถูกนิยามในลักษณะดังกล่าวในทัศนภาพนี้จึงมองความเบี่ยงเบนในฐานะที่เป็นกระบวนการปฏิสังสรรค์ ดังที่จอห์น คิทซุส กล่าวว่า “ความเบี่ยงเบนอาจถูกมองในฐานะที่เป็น “กระบวนการ” ที่ซึ่งสมาชิกของกลุ่มของชุมชนหรือของสังคมทำกิจกรรมต่อไปนี้”

1. ดีความพหุติกรรมว่าเป็ยงเบน
2. นิยามบุคคลที่มีพหุติกรรมแบบดังกล่าวว่าเป็นผู้เป็ยงเบนประเภทหนึ่ง
3. นำไปสู่การปฏิบัติต่อผู้มีพหุติกรรมนั้นๆ ในลักษณะที่ถือว่าเหมาะสมสำหรับผู้เป็ยงเบนประเภทนั้นๆ

ดังนั้นการนำกรอบทฤษฎีปฏิสังสรรค์สัญลักษณะไปอธิบายพหุติกรรมเป็ยงเบนนั้นเป็นการมองการเกิดพหุติกรรมเป็ยงเบนในแง่ของกระบวนการ ที่ซึ่งบุคคลถูกนิยามว่าเป็นผู้เป็ยงเบนโดยบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นสมาชิกของกลุ่ม หรือสังคมโดยเฉพาะเมื่อบุคคลอื่นประทับตรา (label) การกระทำของบุคคลนั้นๆว่าเป็นผู้เป็ยงเบน

จากการศึกษาจึงได้ผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเริ่มต้นของกระบวนการเข้าสู่การค้าประเวณี การที่ผู้หญิงปฏิสังสรรค์กับเครือข่ายการค้าประเวณี ผู้หญิงจึงมองว่าการค้าประเวณีเป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถช่วยแก้ไขวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นได้ในขณะนั้นจึงทำให้ตัดสินใจเข้าสู่การค้าประเวณี โดยมีการอธิบายความสมเหตุสมผลเพื่อให้เห็นใจต่อการกระทำของตนเองและอีกส่วนหนึ่งเพื่อช่วยลดความขัดแย้งในใจของตน เนื่องมาจากตราประทับ (label) ที่ติดมากับอาชีพ ผู้หญิงกลุ่มนี้จึงอธิบายความสมเหตุสมผลเพื่อให้ตนเองเห็นชอบกับการเข้าสู่อาชีพประกอบทำที่ของบุคคลใกล้ชิดของผู้หญิงได้แก่ บิดามารดารับรู้ ทำให้มีน้ำหนักมากพอที่จะทำให้ความหมายในทางลบตามบรรทัดฐานของสังคมหมดความสำคัญลง

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการดำรงชีพเป็นขั้นตอนของการเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมของ “ผู้เป็ยงเบนทางเพศ” ผู้หญิงจะต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมใหม่ เนื่องจากผู้หญิงจะต้องพบกับบุคคลและสถานการณ์ที่แตกต่างไปจากการดำเนินชีวิตปกติที่เคยเป็นอยู่ กระบวนการขัดเกลาทางสังคมของเด็กเสิร์ฟเป็นกระบวนการเรียนรู้การขัดเกลาที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินชีวิตในฐานะของผู้เป็ยงเบนทางเพศ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนของการออกจากอาชีพหรือดำรงชีพต่อไป เด็กเสิร์ฟส่วนใหญ่ กล่าวว่า トラบไต่ที่ยังทำงานได้ก็ยังคงเลือกทำงานนี้ต่อไปจนกว่าจะทำได้และจะไม่ย้ายไปทำงานที่ไหนเด็ดขาด เนื่องจากเงินรายได้ที่ได้รับจากอาชีพยังเป็นที่น่าพอใจอยู่ประกอบการได้รับการยอมรับจากบุคคลนัยสำคัญในโลกปกติ ที่สำคัญเด็กเสิร์ฟกลุ่มนี้เกิดความรักความผูกพันกับเจ้าของสวนอาหาร ดังนั้นเมื่อบุคคลนัยสำคัญของเด็กเสิร์ฟเป็นบุคคลที่อยู่ในโลกของการค้าประเวณีจึงทำให้เด็กเสิร์ฟยอมรับค่านิยมและบรรทัดฐานของอาชีพเข้ามาเป็นบรรทัดฐานความเชื่อของตนเอง เด็กเสิร์ฟพอใจที่จะยึดอาชีพนี้ต่อไป เนื่องจากอาชีพนี้ทำให้เด็กเสิร์ฟมองเห็น

คุณค่าของตนเอง คุณค่าของความรักที่เด็กเสิร์ฟไม่เคยได้รับความเอาใจใส่มาก่อน ฉะนั้น ผลตอบแทนที่เด็กเสิร์ฟได้รับนั้นมีมากกว่าผลเสียจากการลงโทษทางสังคมจึงทำให้เด็กเสิร์ฟดำรง อยู่ในอาชีพนี้ต่อไป

สุกัญญา พรโสภาคกุล (2546) ได้ศึกษาเรื่อง อโกโก้บอย (Go-Go-Boy) ซึ่งได้อธิบายถึง กระบวนการเข้าสู่อาชีพและการปรับตัวในอาชีพ การเข้าสู่อาชีพส่วนใหญ่เด็กบาร์จะได้รับ คำแนะนำชักชวนจากเพื่อนและคนรู้จัก โดยใช้เงื่อนไขในเรื่องของรายได้สูง การตัดสินใจของเด็ก เพราะเห็นว่าตนเองมีการศึกษาน้อย ไม่มีโอกาสที่จะทำงานอื่นที่ได้เงินดีเท่ากับงานอาชีพนี้ หลังจากเข้าสู่อาชีพนี้แล้วก็เรียนรู้การแต่งกายจากเพื่อนร่วมงาน ในช่วงการทำงานเมื่อมีแขกเข้ามา ในร้าน เด็กจะพยายามสบสายตากับแขก เพื่อให้แขกให้ความสนใจ และเรียกเด็กเข้ามานั่งคุย ด้วย ซึ่งเป็นโอกาสที่เด็กจะชักชวนให้แขกออกไปดื่มมีเพศสัมพันธ์ด้วย การชักชวนแขก ใน กรณีที่เป็นแขกชาวต่างชาติ ซึ่งเด็กไม่สามารถพูดภาษาเพื่อสื่อสารด้วยได้ ก็จะพยายามใช้วิธีโอบ กอด เป็นการใช้ภาษาร่างกายเพื่อที่จะสื่อสารกับแขก ในช่วงของการเข้าทำงานใหม่ เด็กส่วนใหญ่ จะต้องถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์กับเจ้าของสถานบริการหรือผู้เกี่ยวข้องที่มีอำนาจ ได้แก่ กัปตัน ซุปเปอร์ไวเซอร์ ซึ่งผู้เกี่ยวข้องที่มีอำนาจนี้มีพฤติกรรมเป็นกลุ่มรักร่วมเพศ ซึ่งเด็กบางคนก็ไม่ อาจหลีกเลี่ยงปฏิเสธ บางคนที่มีความกล้าที่จะปฏิเสธการต้องมีเพศสัมพันธ์ด้วย ก็มักจะถูกกลั่น แกล้ง กดดัน ในเรื่องเกี่ยวกับการทำงาน ทั้งนี้ระบบความคิดเรื่องเพศและการยอมรับอาชีพขาย บริการ ทำให้เกิดความอับอายและตราบมาจากสังคมเป็นสิ่งที่เด็กเหล่านี้กังวลใจ แต่เมื่อ เปรียบเทียบได้แล้ว เด็กจะสนใจความรู้สึกของคนในสังคมน้อยกว่าของครอบครัวและชุมชน ตนเอง เด็กอาจจะรู้สึกอับอายกับความรู้สึกของตนในสังคมในช่วงแรก แต่เมื่อเวลาทำงานนานขึ้น ก็สามารถปรับตัวได้ อาจจะเป็นเพราะลักษณะสังคมเมืองมีความสัมพันธ์แบบหลวม ที่ไม่ต้อง สนใจกันมากนัก แต่เด็กบาร์ส่วนใหญ่ก็พยายามไม่เปิดเผยอาชีพของตนเอง และคบเพื่อนที่อยู่ใน อาชีพเดียวกัน โดยเฉพาะยังมีวิถีชีวิตที่แตกต่างจากคนทั่วไปที่ต้องใช้เวลาทำงานในตอนกลางคืน ใช้เวลาพักผ่อนในตอนกลางวัน ทำให้ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ รอบข้างน้อยลง และมีโอกาส น้อยลงที่จะสัมพันธ์กับบุคคลอื่น มีเครือข่ายน้อยลง ซึ่งทำให้โอกาสที่จะพัฒนาเปลี่ยนแปลงอาชีพ ของตนเองได้น้อยลง ความคิดในเรื่องเกี่ยวกับเพศที่สะท้อนให้เห็นถึงว่าผู้ชายยังเป็นใหญ่ในเรื่อง เพศ จึงทำให้เด็กเหล่านี้มักจะไม่ได้รับเงินค่าตอบแทนเวลามีเพศสัมพันธ์กับแขกผู้หญิง เพราะ การรับเงินเป็นเสมือนที่ตนถูกซื้อโดยผู้หญิงและถูกลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และศักดิ์ศรีของ ลูกผู้ชาย วิธีการที่ช่วยลดความกดดันของเด็กจึงมักจะใช้เวลาเสร็จจากงานไปดื่มสุรา และเที่ยว ผู้หญิงบริการ เพื่อต่อสู้กับความคิดในเรื่องศักดิ์ศรีของตนด้วยการซื้อบริการทางเพศและตนเองยัง เป็นผู้ควบคุมในเรื่องเพศต่อไปได้

นิวัตร สุวรรณพัฒนา (2541) ศึกษาเรื่อง ชุมชนค้าประเวณี ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ ระหว่างครอบครัว และลูกสาว โดยมุ่งวิเคราะห์ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่าง ความ

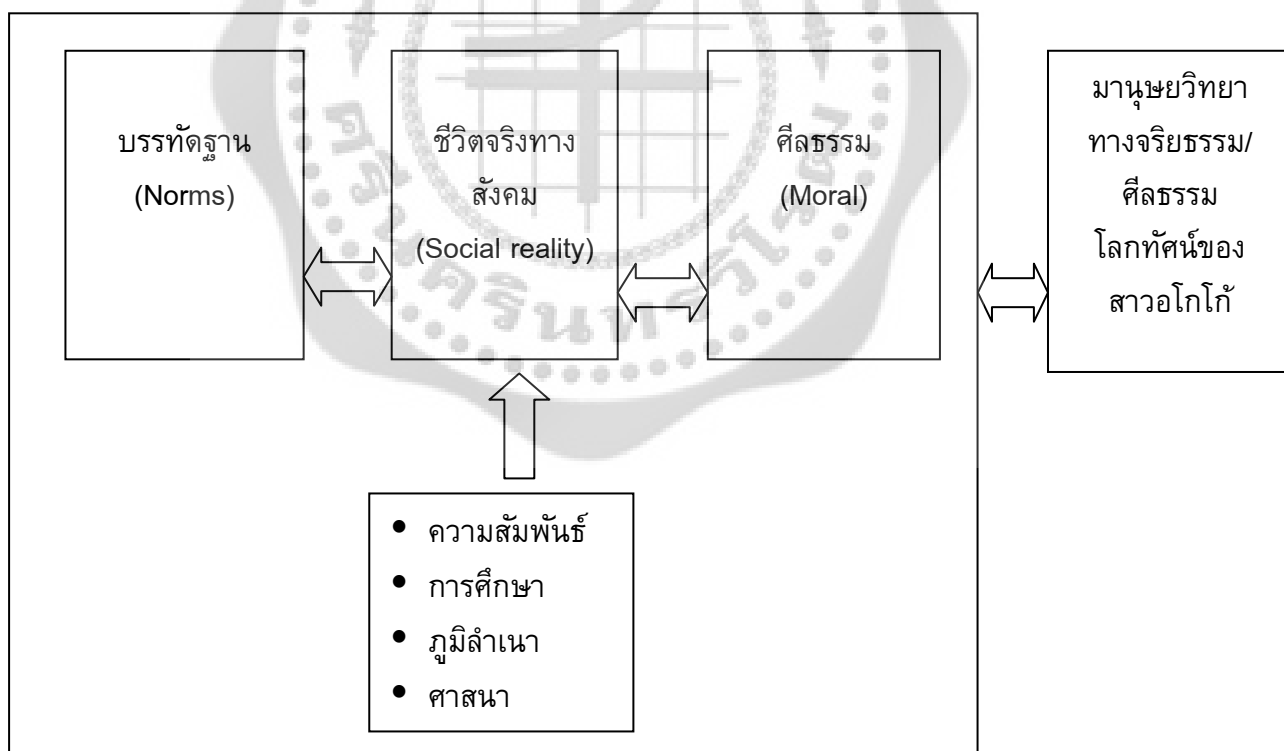
คาดหวังของครอบครัวและบทบาทของลูกสาวกับความหมายของ “การค้าประเวณี” จากมุมมองของลูกสาว พ่อแม่และเพื่อนบ้านในชุมชนเอง เพื่อแสดงให้เห็นนัยสำคัญทางความหมายของการดำรงอยู่ของอาชีพการค้าประเวณีในชุมชน โดยสร้างกรอบคิดเชิงทฤษฎี ซึ่งประกอบด้วยแนวคิด 3 ประการ คือ 1) แนวคิดเรื่อง “ผีปวย” ซึ่งเป็นความเชื่อที่ว่าลูกสาวจะเป็นความคาดหวังของครอบครัว และบทบาทตามอุดมการณ์ของลูกสาว ในฐานะผู้รับผิดชอบต่อความอยู่รอดต่อเนื่องของครอบครัว 2) แนวคิดที่ว่าด้วยความคิดและการจัดการเรื่องทางเพศในชุมชนภาคเหนือ ร่างกายของลูกสาวมีเงื่อนไขความสัมพันธ์ใหม่ ที่เพศและร่างกายของลูกสาว ได้ถูกใช้โดยนัยทางความหมายของปัจจัยการผลิตที่สำคัญของครอบครัว และ 3) แนวคิดที่ว่าด้วยความเป็นลูกสาวในสังคมที่มีการค้าประเวณี การดำรงชีวิตอยู่ของอาชีพการค้าประเวณีในความหมายของชุมชน การที่ลูกสาว พ่อแม่ และชาวบ้านในชุมชน เลือกรับใช้ “การค้าประเวณี” ในบริบทความสัมพันธ์ระหว่าง ความคาดหวังของครอบครัวต่อบทบาทของลูกสาว ที่แสดงผ่านเรื่องราวของความสำเร็จว่าอยู่ที่ครอบครัวและความล้มเหลวที่ตกอยู่กับตัวลูกสาว แสดงให้เห็นนัยสำคัญว่า ชาวบ้านในชุมชน ไม่ได้แสดงความรังเกียจต่ออาชีพการค้าประเวณี มากไปกว่าการแสดงความรังเกียจต่อความประพฤติปฏิบัติตัวของผู้หญิง ที่ไม่รับผิดชอบต่อครอบครัว ไม่แสดงบทบาทความเป็นลูกสาวที่ดี ช่วยค้ำจุนพ่อแม่ เป็นการเลือกให้ความหมายและการอธิบายที่แสดงให้เห็นสภาพการดำรงอยู่ของอาชีพการค้าประเวณีในชุมชน

หนังสือพิมพ์ จันทนาภาณุ (2547) เรื่องนี้: ภาพสะท้อนแห่งอำนาจและความรุนแรงบนเรือนร่างผู้หญิง พบว่ากลไกแห่งอำนาจและความรุนแรงจากสังคมและวัฒนธรรมได้กระทำบนตัวตนของผู้หญิงที่เข้าสู่กระบวนการนี้ ภายใต้ฐานคิด 3 กระแส คือ การให้ความหมายว่าละเมิดต่อความเป็นผู้หญิงไทยที่ดี การอ้างอิงความเป็นศิลปะและความงาม เพื่อประโยชน์ทางการค้าและการอ้างอิงศิลปะเพื่อศิลปะบริสุทธิ์ ตัวตนของผู้หญิงถูกกดทับด้วยชุดความรู้อันจำกัดทางสังคม ผู้หญิงกลายเป็นเพียงวัตถุทางเพศ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นความคิดกระแสใดก็ล้วนแต่เป็นการสร้างมายาคติ ให้กับผู้หญิงได้ซึมซับในความรู้ที่ถูกสร้างให้เป็นความจริงสำหรับตนเองทั้งสิ้น มายาภาพจากวาทกรรมแม่บทเหล่านี้ ได้เบียดขับให้ผู้หญิงอยู่ในฐานะที่เป็นอื่น โดยไร้อำนาจในการต่อรองกับสังคม ซึ่งเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวและประกอบการณ์ตรงของกลุ่มผู้หญิงไทย ซึ่งสิ่งที่อยู่เบื้องหลังจากการถ่ายทอดของผู้หญิงเป็นการเปิดพื้นที่ให้ผู้หญิงได้สร้างประวัติศาสตร์ของตนเอง ซึ่งโอบล้อมไว้ด้วยอารมณ์และความรู้สึกตามเจตจำนงของตน เพื่อบอกกล่าวให้สังคมได้รับรู้ถึงความต้องการที่อยู่ภายใน และซับซ้อนให้เห็นภาพกระแสธารแห่งชีวิตที่กลายมาเป็นเพียงสิ่งค้ำยันตัวตนที่ดำรงอยู่

กรอบแนวคิด

คำอธิบายทางพุทธศาสนาที่ใช้กำหนดการดำเนินชีวิตของคน อาจไม่ใช่คำอธิบายชุดเดียวที่จะทำความเข้าใจชีวิตของคนได้ เพราะแม้คนไทยไปวัดทำบุญ ฟังเทศน์ฟังธรรมเพื่อยึดถือหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน แต่ก็ยังคงยกมือไหว้ศาลพระภูมิ นับถือผีสาร สิ่งที่เหนือธรรมชาติที่ทางวิทยาศาสตร์ไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆได้ ตามที่พระยาอนุนามราชชนได้บรรยายถึง การใช้ชีวิตของคนไทยที่เกี่ยวกับศาสนาว่า “ชนชาติไทยนับถือศาสนาต่างๆช้อนอยู่รูปเจดีย์เหมือนกันคือนับถือผีสารเป็นพื้นฐาน ถัดขึ้นไปนับถือไสยศาสตร์ซึ่งมีอยู่ในศาสนาพราหมณ์และฮินดูแล้วจึงนับถือพุทธศาสนา” มิใช่แต่ศาสนาที่กำกับ

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาจึงมิได้ใช้แนวคิดที่เข้มงวดตามทฤษฎีและใช้กรอบวิธีมองตามบริบทที่ผู้หญิงนำมาใช้เป็นตัวแบบในการดำเนินชีวิต และการมีจริยธรรมของพวกเขาก็มิใช่จริยธรรมหลักคิดทางศาสนาหรือวิทยาศาสตร์ตามปรัชญาเท่านั้น แต่เป็นชีวิตที่มีจริยธรรมอย่างสอดคล้องกับแนวปฏิบัติจริงในสังคม

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีการดำเนินการวิจัยที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษารเชิงคุณภาพเป็นวิธีการที่จะทำให้ผู้ศึกษาได้มีส่วนร่วมกับผู้ให้ข้อมูลโดยตรงและได้ใกล้ชิดเสมือนเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย โดยการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (participant observation) การสัมภาษณ์เจาะลึกในสาวเต๋นอโกโก้ และการสัมภาษณ์ประวัติชีวิต (life history) เพื่อวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมและจริยธรรม เมื่อได้ประวัติชีวิตแล้วจะนำมาวิเคราะห์โดยให้คนใน (insider) คือ สาวเต๋นอโกโก้เป็นผู้วิเคราะห์เรื่องตนเอง โดยมีขั้นตอนการศึกษาวิจัย ดังนี้

1) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาโดยการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมเป็นหลัก โดยผู้ศึกษาได้เข้าร่วมการสังเกตการณ์ชีวิตของพนักงานต้นเหล่านี้นั้นทั้งในเวลากลางวันและเวลาทำงานคือในช่วงกลางคืนและช่วงเวลากลางวันที่พนักงานต้นเหล่านี้นี้ไปทำบุญที่วัด เพื่อประกอบศาสนกิจตามความเชื่อของตนเพื่อหวังผลในภายภาคหน้าและบางวันยังพบเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับหลักความคิดความเชื่อทางศาสนา คือมีผู้มาให้เช่าพระเครื่องต่างๆแก่พนักงานต้น เพื่อนำไปบูชาเสริมสิริมงคล โดยวิธีการผ่อนชำระและมาเก็บเงินรายเดือน แต่นอกเหนือจากการที่ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลอื่น (the others) แล้ว ยังคิดว่าการศึกษานี้ได้เป็นการคิดทบทวนหรือย้อนมาศึกษาได้ตรงตรงในชีวิตของตนโดยเฉพาะบทบาทนักวิจัยหรือนักมานุษยวิทยา โดยสวมทับกับบทบาทของการเป็นผู้หญิง เป็นแม่ เป็นเพื่อนกับผู้หญิงเหล่านั้นนั้นบางขณะจึงตัดความรู้สึกท่วมหรือความรู้สึกส่วนตัวออกไปได้ยากยิ่ง ในการพิจารณาตัดสินบางเหตุการณ์ที่ตนเองประสบหรือได้รับข้อมูลมา ดังนั้นการตัดสินที่เรียกว่า อคติ (bias) หรือความรู้สึกที่ปลอดจากความรู้สึกทั้งหมด (value free) จริงๆอาจไม่สมบูรณ์ แต่ทั้งนี้การนำเสนอข้อมูลหลังจากการศึกษาได้พยายามที่จะละเว้นสิ่งดังกล่าวยกเว้นแต่ว่ามีแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา บางแนวคิดที่ขยายมุมมองให้วิเคราะห์ได้กว้างขึ้นไม่ติดกรอบเดิมดังเช่น ผู้หญิงที่ไม่ดีคือผู้หญิงตีแม่เหล่านี้นี้ไม่รักนวลสงวนตัว ขยายบริการทางเพศ เป็นต้น แต่มนุษย์ทุกคนย่อมมี 2 ด้านเสมอ รวมทั้งผู้หญิงเหล่านี้ที่มีความรัก โลก โกรธ หลง อยากได้ ใครมีดังเช่นผู้อื่น แต่วิถีทางที่นำไปสู่ผลแตกต่างจากคนส่วนใหญ่ ทำให้ไม่ยอมรับวิธีการเยี่ยงหญิงเหล่านี้ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลในส่วนของการดำเนินชีวิตของกลุ่มผู้หญิงเต๋นอโกโก้ในซอยคาวบอยซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก โดยการเข้าไปสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมมีความจำเป็นอย่างอย่างยิ่งเพราะต้องใช้ความสนิทสนมและความไว้วางใจของกลุ่มเป้าหมาย เพราะ

เนื่องจากกลุ่มผู้หญิงบางคนมียอมที่จะเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงของตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งการเข้าไปสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมจึงมีความจำเป็นที่ต้องเข้าไปในช่วงทั้งกลางวันและกลางคืนที่นอกเวลาจากการทำงานเป็นสาวเดิน เพราะทำให้ได้รับข้อมูลในส่วนของบริบทของผู้หญิงกลุ่มนี้ในการดำเนินชีวิตประจำวันที่นอกเหนือจากหน้าที่ของสาวอโกโก้แต่ยังมีบทบาทของความเป็นลูกและความเป็นแม่ของครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ ดังนั้นการลงพื้นที่เพื่อเข้าไปสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมจึงเป็นวิธีการศึกษาหนึ่งที่สำคัญในการได้มาซึ่งข้อมูลของการศึกษาในครั้งนี้

2) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

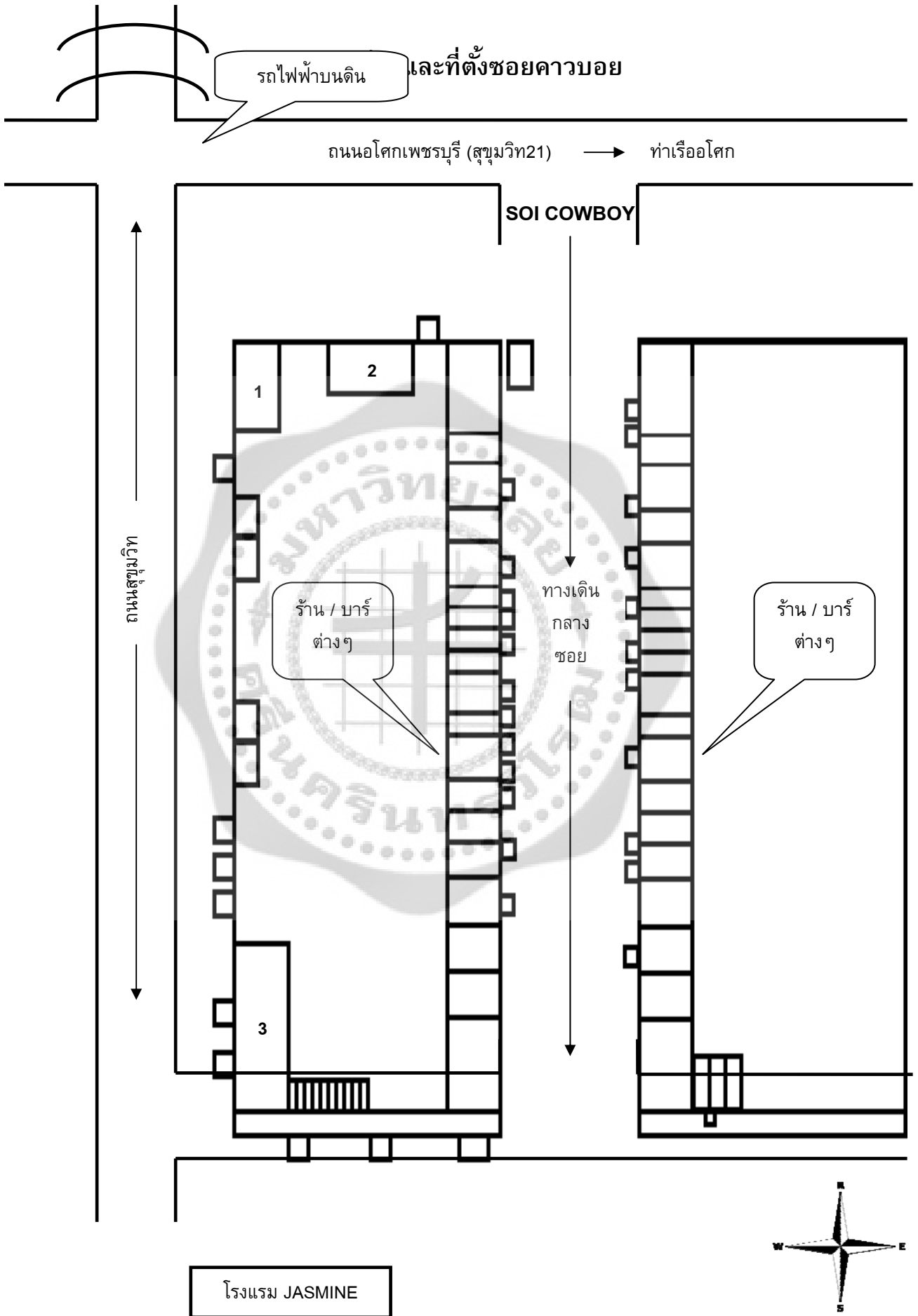
วิธีการหลักโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในเรื่องภูมิหลังและประวัติความเป็นมา วิธีการดำรงชีวิตในบาร์ในซอยและในกรุงเทพมหานคร ความเกี่ยวข้องและผูกพันกับภูมิลำเนาเกิดของแต่ละคนด้วย ทุกคนที่เป็นกลุ่มศึกษาเจาะจงนี้มาจากต่างจังหวัดทั้งสิ้น ลักษณะการทำงานการเริ่มงานและเลิกงาน เป็นต้น การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการสัมภาษณ์และสนทนาในกลุ่มผู้หญิงที่ประกอบอาชีพอโกโก้เกี่ยวกับมุมมองทางจริยธรรมของสาวอโกโก้ที่ทำงานยามค่ำคืน และมักถูกตีตราจากคนภายนอกกว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี ดังนั้นการสัมภาษณ์รายบุคคลเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง หลังจากการสืบค้นความรู้สึก ความคิดของกลุ่มผู้หญิงเหล่านี้ โดยต้องอาศัยความสนิทสนมและความไว้วางใจเพื่อให้กลุ่มผู้หญิงเหล่านี้ได้ถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง โดยการสัมภาษณ์จะเน้นไปที่กลุ่มผู้หญิงอโกโก้ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้หญิงที่ทำงานเดินที่บาร์ในซอยคาวบอยแห่งนี้ ภายนอกจากการทำงานของกลุ่มผู้หญิงเหล่านี้พวกเขามีวิถีชีวิตในด้านจริยธรรมเหมือนกับผู้หญิงในสังคมทั่วไป วิธีการคัดเลือกผู้หญิงที่ทำงานในบาร์เบียร์ซอยคาวบอยและทำงานในตำแหน่งพนักงานเดินในบาร์แห่งนั้นจำนวน 5 คน แต่บทสนทนาที่ได้รับมาน้อยต่างกัน บางคนไม่สามารถเจาะลึกได้ภายในเวลา 1-2 ครั้ง แต่บางคนมีโอกาและจังหวะที่เหมาะสมทำให้การสัมภาษณ์เพียงครั้งเดียวก็เพียงพอ ทำให้เรื่องราวไม่สามารถนำเสนอได้ครบทุกคนที่สัมภาษณ์ ได้แต่นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาปะติดปะต่อเรื่องราวเป็นภาพเฉพาะเพียงไม่กี่คนที่สมบูรณ์เท่านั้น ทั้งนี้ชื่อที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นชื่อสมมุติทั้งสิ้น

สนาม

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาพหุนิยมทางจริยธรรมของสาวอโกโก้ในซอยคาวบอย ที่อยู่ย่านใจกลางเมืองกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นย่านธุรกิจที่สำคัญและมีนักท่องเที่ยวต่างชาติอาศัยอยู่มากมาย ซอยคาวบอยตั้งอยู่ในซอยสุขุมวิท23 ซึ่งเป็นสถานที่ที่เป็นแหล่งความบันเทิงยามค่ำคืนที่มีนักท่องเที่ยวมาหาความสนุกและพักผ่อนกันอย่างมากมาย โดยบรรยากาศภายในซอยระหว่างกลางวันและกลางคืนจะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ในเวลาเช้าที่พระอาทิตย์ให้แสงสว่างซอยคาวบอยแห่งนี้ก็จะเงียบเหงา ในซอยเป็นเพียงพื้นที่ที่ใช้สัญจรคมนาคมและมีการค้าขายแบบแผงลอยเท่านั้น แต่เมื่อแสงอาทิตย์ลับขอบฟ้าความคึกคักของซอยคาวบอยเริ่มมีสีสัน

แต่งเติมจากแสงไฟนีออนที่มีสีสันสวยงามเป็นที่น่าดึงดูดสายตาผู้คนยิ่งนัก และนอกจากนี้ยังมีผู้คนในซอยคาวบอยที่มีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย ซึ่งอาชีพที่สำคัญและเป็นเอกลักษณ์คือสาวอโกโก้ ที่เป็นคนสำคัญที่คอยต้อนรับแขกชาวต่างชาติที่แวะเวียนเข้ามาเที่ยวในซอยคาวบอย ซอยคาวบอยแม้มีได้กล่าวว่ายู่ในชอกลับของสังคมทางกายภาพ แต่ในสังคมนั้นซอยคาวบอยคงอยู่ในพื้นที่หรืออาณาบริเวณเฉพาะคนบางกลุ่มเท่านั้นที่อยากไปใกล้ชิดด้วย เมื่อมองจากภาพมุมสูงที่ไม่สูงมากจากสถานีรถไฟฟ้าอโศก มองไปทางด้านซอยสุขุมวิท 21 จะมองเห็นตึกสี่เหลี่ยมพร้อมตัวอักษรสี่เหลี่ยมนำพร้อมไฟที่เปิดเวลากลางคืนระยิบระยับ ส่วนเวลากลางวันไม่มีแสงไฟใดๆปรากฏ บริเวณซอยคาวบอยอยู่ด้านหลังตึก Interchange ที่อยู่ตรงหัวมุมถนนอโศกตัดกับถนนสุขุมวิท ตึกแถวด้านหน้าที่ขนานกับถนนสุขุมวิทที่อยู่ถัดจากตึก Interchange ไปมีจำนวนอยู่หลายคูหาและมีปั้มน้ำมัน Shell อยู่ถัดไป

1. ทางเข้ารถไฟฟ้าใต้ดินตึก Interchange

2. ทางเข้ารถไฟฟ้าใต้ดิน MRT

3. ป้อมน้ำมัน Shell

จะเห็นได้ว่าที่ตั้งชอยคาวบอยอยู่ในทำเลที่ดีมาก มีการคมนาคมที่สะดวกสามารถเข้าถึงได้ทั้งรถยนต์ รถไฟฟ้าบนดิน รถไฟฟ้าใต้ดิน และยังมีวินมอเตอร์ไซด์ประกอบอยู่บริเวณนั้นไม่ต่ำกว่า 4 วินด้วยกัน

การเข้าสู่สนาม

ในการเข้าสู่พื้นที่ต้องอาศัยการสร้างความสัมพันธ์ ความสนิทสนม และความไว้วางใจกันระหว่างผู้วิจัยกับสาวโกโก้ โดยอาจต้องให้บุคคลสำคัญที่เป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสาวโกโก้มีส่วนช่วยเหลือ เพื่อให้สาวโกโก้ยอมรับและเปิดใจกว้างให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและมองผู้วิจัยแบบเป็นคนใน โดยการเข้าไปสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆในชีวิตประจำวันเสมือนเป็น“คนใน”กับกลุ่มสาวโกโก้ บางครั้งต้องเข้าไปสัมผัสการดำเนินชีวิตของผู้หญิงกลุ่มนี้ในช่วงเวลาว่างจากการทำงานในหน้าที่ ซึ่งผู้หญิงกลุ่มนี้มักใช้เวลาไปกับการจับจ่ายซื้อของเครื่องใช้ต่างๆ เช่น เสื้อผ้า รองเท้า เป็นต้น การร่วมรับฟัง การส่งเสียเงินเลี้ยงดูลูกๆให้ได้เรียนในระดับปริญญา ทั้งนี้ยังรวมไปถึงการไปทำบุญที่วัดซึ่งเป็นที่พึงพอใจของหญิงโกโก้ ดังนั้นการเข้าสู่สนามโดยการติดตามและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของผู้หญิงโกโก้ในช่วงเวลาว่างจะสามารถได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของผู้หญิงโกโก้ในอีกมุมมองหนึ่งในด้านจริยธรรม ซึ่งเป็นการเดินทางเข้าสู่พื้นที่แล้วจะทำอย่างไรที่จะได้พูดคุยสอบถามกับผู้คนอย่างเป็นกันเองและได้ข้อมูลแบบธรรมชาติ ฉะนั้นผู้วิจัยจึงมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยโดยทั่วไปอย่างเคร่งครัดนัก แต่เป้าหมายสุดท้ายคือการได้ข้อมูลเช่นกัน

การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษาวิจัยเรื่อง พหุนิยมทางจริยธรรมของสาวโกโก้ในชอยคาวบอย เป็นการศึกษาที่ต้องวิเคราะห์สาวโกโก้ด้วยสายตาของคนใน ที่ต้องอาศัยความสัมพันธ์และความรู้สึกเหมือนกันกับสาวโกโก้เปรียบเสมือนสร้างความเข้าใจให้กับกลุ่มสาวโกโก้ ซึ่งการศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อต้องการศึกษาความคิดและมุมมองทั้งจากสาวโกโก้ที่มีต่อการประกอบอาชีพ และกลุ่มบุคคลรอบข้าง ได้แก่ แม่บ้าน พ่อค้าแม่ค้าในชอยคาวบอย และครอบครัวของสาวโอโก้ เป็นต้น

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการตีความที่ศึกษาปรากฏการณ์สังคมซึ่งสามารถพิจารณาได้ทั้งจากมุมมองของคนนอกหรือทัศนะของคนนอก (etic) และมุมมองของคนในหรือทัศนะของคนใน (emic) เพื่อให้การเข้าใจความหมายที่คนในมีให้กับพฤติกรรมต่างๆของเขา โดยมุมมองของคนนอกและคนในนั้นไม่จำเป็นต้องหมายถึงคนนอกสังคมและวัฒนธรรม แต่หมายถึงคนที่อยู่นอก

ระบบความหมายหรือคุณค่าบางประการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางกลุ่มยึดถืออยู่ก็ได้ โดยเฉพาะอิทธิพลในการสร้างอคติซึ่งถือว่าเป็นอุปสรรคในการวิเคราะห์ข้อมูล เพราะหากใช้อคติมาร่วมในการวิเคราะห์ก็จะทำให้การทำความเข้าใจปรากฏการณ์หยุดชะงักเท่าที่อคติรับรู้ (สุภางค์ จันทวานิช. 2551: 13) ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) จากข้อมูลการสัมภาษณ์เจาะลึก การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การวิเคราะห์แนวโน้ม (trend analysis) และการตีความข้อมูลที่ต้องใช้ความเป็นคนในในการวิเคราะห์ ข้อมูลนั้นออกมาอย่างมีความสัมพันธ์และมีความรู้สึกร่วมกัน และลดอคติการเป็นคนนอกออกไป เพื่อให้ข้อมูลที่ได้นำมาถูกนำไปวิเคราะห์ในสายตาของคนในที่มีความคิดและมุมมองของสาวอโกโก้ เพื่อให้คนนอกสามารถเข้าใจวิถีชีวิตทางพหุนิยมทางจริยธรรมของสาวอโกโก้ได้

บทที่ 4

การดำเนินชีวิตแบบสาวอโกโก้

“กุง” หญิงผู้รักดีในอาชีพ

กุง¹ เป็นผู้หญิงสาวภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดขอนแก่น จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จากขอนแก่น เข้ามาทำงานที่ซอยควายบอยตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 แต่ในช่วงแรกยังไม่ได้ทำงานเป็นสาวเดินอโกโก้หรืออยู่เป็นประจำ ขณะที่มาในช่วงนั้นอายุ 27 ปี ซึ่งแต่งงานและมีลูกชาย 2 คน คนที่ 1 อายุ 4 ขวบและคนที่ 2 อายุ 2 ขวบ ปัจจุบันอายุ 39 ปี (เกือบ 40 แล้ว – ข้อมูล ณ ธันวาคม 2553) ช่วงที่มาซอยควายบอยนั้นกุงมีปัญหาเกี่ยวกับสามี คือปัญหาเรื่องผู้หญิง จนตัดสินใจเลิกกันกับแฟน สาเหตุที่รู้จักซอยควายบอยแห่งนี้เพราะว่าน้องสาวของเพื่อนมีแฟนเป็นฝรั่ง เขาจึงชวนมาและรู้จักกับเจ้าของร้าน ซึ่งขณะนั้นกุงกำลังทำวีซ่า (Visa) เพื่อขอไปทำงานที่ประเทศจีนในค่ายทหาร ในการเดินทางครั้งนั้นมาพร้อมกับเพื่อน 4 คน แต่เพื่อนอีก 3 คน ทนอยู่ไม่ได้ จนเหลือกุงเพียงคนเดียว ในตอนนั้นกุงนั่งรถฟรีของเพื่อนแฟนมาและมีเงินติดตัวมาเพียงจำนวน 100 บาท และน้องเพื่อนเป็นพนักงานหาดีมีอยู่แล้ว (hostess) พี่สาวของน้องเพื่อนเป็นเพื่อนกับกุงจึงพากุงมาฝากทำงานที่นี่

ช่วงเวลาต่อมาประมาณ 3-4 เดือน แฟนของกุงบอกให้กลับบ้าน กุงปฏิเสธและตอบแฟนกลับไปว่า “ถ้ารักกันได้ก็อยู่ต่อไป” หมายถึงว่า กุงยังคงทำงานนี้ต่อไป และต่อมาแฟนกุงก็เข้ามาทำงานเป็นคนขับรถให้เพื่อนอาจารย์แม่ (อาจารย์แม่สุนีย์ สินธุเดชะ) โดยกุงยังคงทำงานและอยู่กับสามีในกรุงเทพฯ 4-5 ปี จนสามีกลับบ้านที่ขอนแก่น

ภารกิจประจำวันของกุงคือ ตื่นตอนเช้าประมาณ 8.00น. - 9.00น. เพื่อมาออกกำลังกาย (แต่เพิ่งตื่นเวลานี้ได้ประมาณ 1 เดือน) จากปรกติที่ตื่นประมาณบ่าย 3 โมง ตื่นมาก็อาบน้ำกินข้าวลงมานั่งพูดคุยอยู่ด้านล่างหรือชั้น 1 ของบาร์ เวลา 6 โมงเย็นไปอาบน้ำ แต่งตัว เตรียมตัวทำงานลงมาทำงานไม่เกิน 2 ทุ่ม ส่วนอาหารกินได้ตลอด แต่ห้ามไปนั่งกินที่ไหน เวลาเลิกงานตี 2 ครั้ง เลิกงานก็กินข้าว อาบน้ำ และขึ้นไปซักผ้าบ้าง แต่ที่ตากผ้าน้อยจึงสลบกันซัก

¹ กุง (นามสมมุติ). สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ.2553

ลักษณะความเป็นอยู่ กู้แล้วว่าอยู่กันแบบพี่น้อง (แต่จากการสัมภาษณ์ เห็นได้ว่าต่างคนต่างอยู่มากกว่า เพราะเขาจะพูดคุยหรือเตือนเฉพาะคนที่เขาคุ่นเคยเท่านั้น คนอื่นก็กระทบกระแทกกันมากกว่า) แต่คาถาที่ใช้อยู่ร่วมกันคือ “อดเอา” และหลีกเลี่ยงปัญหาทั้งหมด เช่น การพูดจาที่ไม่เข้าหู พฤติกรรมที่น่ารำคาญ เนื่องจากทะเลาะหรือมีเรื่องมีราวกันเมื่อไหร่ระเบียบของร้านคือ ออกทั้งคู่ไม่ว่าฝ่ายใดจะถูกหรือผิดก็ตาม

ส่วนการพูดคุยกับเจ้าของร้านก็จะไม่ค่อยพูดคุยด้วย เจ้าของร้านก็จะพูดคุยกับเฉพาะคนที่เขาสนิทสนมด้วย เช่น การชวนไปดูหมอลำ (เจ้าของร้านมีลูกสาวหนึ่งคน อายุ 13-14 ปี) การสื่อสารกับเจ้าของร้านก็จะมีแต่เรื่องการเงิน ภาพลักษณ์ที่คนอื่นมองว่าเลวร้ายอย่างไรต่อการทำงานลักษณะนี้ กู้ตอบว่า “...พอเข้ามาทำมันก็อยู่ที่ตัวเรา ถ้าเรามาสัมผัสมันก็ไม่ได้เลวร้ายอะไร ตัวเองอยู่ในกรอบนี้ก็ดีแล้ว อายุขุ่นนี้จะไปทำอะไรดี อ้วนก็อ้วน แก่ก็แก่ เป็นแม่บ้านเงินเดือน 6,000 บาท จะไปทำอะไร...”

บางคนก็มองว่าการทำงานที่นี้ไม่ดี “...ใครจะมองว่าไง แต่งานนี้มันอึดอัดเราได้มาก ถ้าไม่มีงานตรงนี้ เราไม่ได้มาถึงขนาดนี้ เราไม่ได้มาอยู่ตรงนี้ เงิน 100 บาท ก็ไม่รู้จะเอาจากตรงไหน” เป็นคำกล่าวของกู้ “งานมันไม่ได้เลวร้ายอะไร อยู่กับแฟนคนไทยก็นอนอยู่แล้ว เริ่มต้นเมื่อ 4 ปีที่แล้ว ได้ถอยรถ Toyota Vigo ออกมาส่งเดือนละ 8,752 บาท เมื่อแฟนเลิกอบายมุขทั้งหมดก็สมัครเป็นผู้ใหญ่บ้านตัวเองตั้งแต่ปีพ.ศ.2527 จึงเดินทางไป-กลับ บ้านที่ขอนแก่นเพื่อไปหาแฟน ตลอด...”

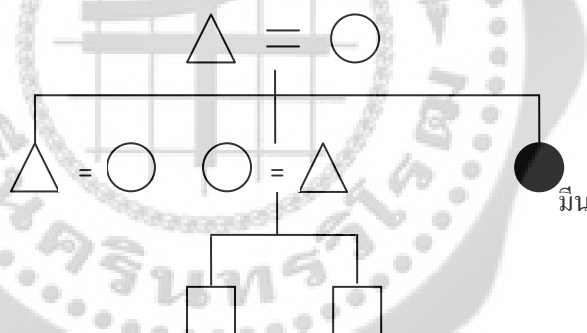
“...เวลาทำงานจะไม่เครียด ฝรั่งด่า Fuck you ก็ไม่ว่าอึดอัด การพูดคุยกันก็จะไม่มาบ่นถึงปัญหา ใครบ่นจะไล่หนี ทุกคนมีปัญหาจะไม่เอามาบ่นภาระวันนี้ จะมีความสำเร็จในวันหน้า ให้รู้จักปรับวิกฤติให้เป็นโอกาส ปรับโอกาสให้เป็นเงินทอง ...ถ้าไม่รู้จักชอยนี้ คงขายชีวิตไปแล้ว ตายไปเลย งานก็ไม่มี ลูกก็ไม่มีอะไรจะกิน โดยตนเองทำ Visa จะไปเงินแดง ถือว่าขายชีวิตเลย เขาให้ 700,000 บาท รู้ว่าต้องไปทำงานในค่ายทหาร คิดว่าตายข้างมัน ชีวิตได้ตอบแทนบุญคุณพ่อแม่แล้ว โดยเงิน 100,000 บาท ให้พ่อแม่ 30,000 บาท ให้ลูก 2 คนๆละ 30,000 บาท อีก 10,000 บาท ให้พ่อแม่ที่ช่วยเหลือเลี้ยงดูลูก ถ้าไปได้คงตายไปแล้ว มาหาได้ที่ชอยคาวบอย เราต้องคิดอยู่ตรงนี้ถ้าเราไม่ได้ทำตัวให้ต่ำ...”

ความคิดในด้านจริยธรรมหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวข้องกับศีลธรรมของกูนั้นพบว่าเธอยังคงทำบุญใส่บาตรในวันพระที่สำคัญๆ และมีการทำบุญที่วัดบ้างเช่นกัน แต่เมื่อไปทำบุญก็ตั้งใจปฏิบัติเต็มที่ ไม่เกี่ยงในการทำบุญ เนื่องจากวัดต้องมีการทำบุญในหลายจุด ทั้งการซื้อดอกไม้ ฐูปเทียน หยอดน้ำมัน ถวายสังฆทาน และมีการไปทำบุญต่างจังหวัด มีการปฏิบัติธรรมด้วยเช่นกัน

ความผันผวนชีวิตสาวของ “มีน”

การมาทำงานของมีน² ครั้งแรกเข้ามาทำงานเป็นพนักงานเสิร์ฟที่ร้านสุกี้แห่งหนึ่ง เงินเดือนประมาณ 6,000 – 7,000 บาท ทำได้แค่ 2 เดือน เพราะรายได้ไม่พอที่จะส่งให้แม่ มีเพื่อนเป็นหลานของร้าน after (ภรรยาร้าน After เป็นป้าของเพื่อน) ได้ชวนให้มาทำงาน ซึ่งมีเพื่อนมาทำงานอยู่ก่อนแล้ว ก่อนทำงานเพื่อนได้เล่ารายละเอียดของงานให้ฟัง และบอกให้ลองทำดู และเพื่อนแนะนำให้เดิน มีนบอกว่า “เพื่อนให้เดิน” ทั้งเพื่อนและมีน คงพิจารณาว่าเป็นโอกาสที่ดี เพราะการเดินได้ค่าเดินวันละ 200 บาท เดินรอบละ 3 เพลง ครบ 3 เพลงก็ลงมานั่งและหาดื่มกับลูกค้าด้วย ประโยคที่ว่า “Can I have a drink?” ที่มีนมาเดินจากเพื่อนแนะนำนั้นตนเองจะได้มีเงินเก็บเดือนละ 6,000 บาท ถ้าไม่ใช่อะไร แต่ร้านใหญ่ได้เงินเดือน 10,000 กว่าบาท แต่เขาบังคับ 6 ออฟ (อยู่ที่ร้านนี้เงินน้อย แต่สบายใจ เขาไม่บังคับอยู่เรื่อยๆ) “...ถ้าเราขยันเข้าแขก เก็บเงินที่ปลงมาทำงานเร็วกว่าเดิมจะได้ดีมากขึ้น ถ้าไม่ขยันลงมา 18.45 น. เพราะเวลาขึ้นเดิน 19.00 น...” “...คิดว่าจะอยู่สัก 5 ปี มีอะไรกลับบ้านไปก็งดี...”

ครอบครัวของมีนประกอบด้วย พ่อ แม่ พี่ชาย พี่สาว และมีนเป็นลูกคนสุดท้อง

พี่ชายของมีนมีอาชีพรับจ้างขับรถmacro อยู่ที่จังหวัดชลบุรี ส่วนพี่สาวทำงานที่โรงพยาบาลและไม่ค่อยได้กลับบ้าน ฉะนั้นทุกคนจึงไม่มีใครรู้ว่ามีนมาทำงานอะไรที่กรุงเทพมหานคร เมื่อทางบ้านถามมีนก็ตอบเพียงว่า “เป็นคนเสิร์ฟอาหาร” โดยส่วนใหญ่พี่จะโทรศัพท์มาถามมากกว่า จะไม่ค่อยคุยกันโดยตรง และมีนก็จะไม่กลับบ้านในช่วงเวลาเดียวกับที่ทุกคนกลับบ้าน เพราะไม่อยากฟังคำถาม มีนเล่าให้ฟังว่า “แต่คำถามหนูก็จะร้องไห้แล้ว ว่าเสิร์ฟอาหารเสิร์ฟยังไง หนูจะไม่พูด ให้แม่ตอบแทน แม่ก็บอกว่า เขาเรียกไปก็เอาอาหารไปเสิร์ฟ” แม่เป็นคนเดียวที่รู้ว่ามีนทำงานอะไร จึงเป็นสาเหตุที่มีนไม่อยากกลับบ้านไปอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันในครอบครัว

² มีน (นามสมมุติ). สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ.2553

บุคลิกของมีน เป็นคนเจี๊ยบขี้นมมาก หากไม่ได้พูดคุยหนึ่งสนทนากันจะมีลักษณะเป็นคนที่ไม่ค่อยมีมนุษยสัมพันธ์กับใคร หรือมีลักษณะที่เรียกแบบชาวบ้านว่าเป็นคนแข็ง หน้าตาไม่ยิ้มแย้ม และหน้าตาไม่รับแขกเลย แต่เมื่อพูดคุยด้วยแล้วเขาก็ยังเป็นเด็กผู้หุญคนหนึ่งที่ต้องต่อสู้ด้วยตนเองในกระแสการพัฒนา มีนเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนประจำอำเภอชุมพวง และมีความหวังที่จะเข้ามาทำงานกรุงเทพมหานคร เพราะอยากเรียนต่อ ทุกวันนี้มีนสมัครเรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่ง ลงทะเบียนเทอมละ 8,000 บาท

เงินรายได้ของมีน มีนจะเก็บเงินที่ได้มาจากน้ำพักน้ำแรงของตัวเองไว้กับธนาคาร ปัจจุบันมีนมีบัญชีฝากประจำเดือนละ 1,000 บาท กับธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีนเคยเก็บเงินมากที่สุด 18,000 บาท เพื่อจะนำเงินจำนวนนี้ไว้ให้แม่ซื้อวัว แต่สุดท้าย วันนั้นขาย 20,000 กว่าบาท เลยซื้อไม่ได้

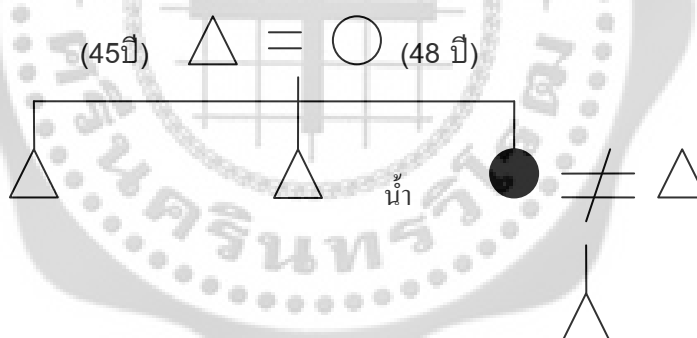
ลักษณะการทำงาน มีนมีหน้าที่เดินบนเวที ก็ขึ้นไปเดินธรรมดา ครั้งละ 3 คน ครบ 3 เพลง ลงมาพัก และหลัง 3 ทุ่ม ห้ามออกจากร้าน มิเช่นนั้นปรับ 50 บาท เพราะเคยมีเดินไปกินเหล้า ไม่มีคนขึ้นเดินตามรอบ

ความเชื่อทางด้านจริยธรรมของมีน เช่นกันเธอมักจะได้รับการชักชวนให้ไปทำบุญที่วัดเสมอ เธอกล่าวว่าทำบุญแต่ละครั้งไม่ต่ำกว่า 2,000 บาท ด้วยมีกิจกรรมที่ต้องทำบุญหลายอย่าง เช่นเดียวกับของกุง และมีนจะทำหน้าที่ลูกที่ดีคอยส่งเงินให้แม่อย่างสม่ำเสมอ เพราะพี่ทั้ง 2 คน ก็ไม่ได้ช่วยทางบ้านแต่อย่างใด

“เน” หญิงสาวที่เดินเพื่อลูก

เน³ เป็นสาวเด่นอโกโก้อีกคนหนึ่งที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดบุรีรัมย์ ลักษณะของเนแต่งกายด้วยเสื้อยืดสีขาว กางเกงยีนส์ขาสั้น จมูกด้านซ้ายเจาะฝังเพชรอยู่ 1 เม็ด ผมซอยและทำผมสีทอง รูปร่างเล็ก หน้าตาก็ถือว่าสวยน่ารักทีเดียว เนผ่านการมีลูกแล้วกับหนุ่มรุ่นน้องแถวบ้าน ปัจจุบันลูกชายของเนอายุ 2 ขวบ 4 เดือน ตอนนี้อาศัยอยู่กับแม่ของเนที่จังหวัดบุรีรัมย์ พ่อลูกชายอายุ 9 เดือน เนไปทำงานที่ร้านเสริมสวยของหน้าแฟน ต่อมาเลิกกันก่อนมาทำงานที่นี่ การเลิกกันมีส่วนในการตัดสินใจมาทำงานที่นี่ ส่วนแม่โทรมาหาทุกวัน

เนอายุ 23 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนอำเภอกกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ และปัจจุบัน (พ.ศ.2554) เนสอบผ่านระดับการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรียบร้อยแล้วจึงถือว่าเนจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยเมื่อเนจบมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้พักการเรียนและอยู่บ้านเฉยๆ 1 ปี เพื่อนจึงชวนมาทำงานที่จังหวัดนนทบุรีทำหน้าที่ บรรจุหีบห่อเครื่องสำอางค์ ได้รายได้ วิกละ 3,000-4,000 บาท ทำอยู่ประมาณ 5-6 เดือนก็ออก กลับไปบ้านไปเรียนต่อครอบครัวเนประกอบด้วย พ่อแม่ พี่ชาย 2 คน และเนเป็นลูกคนสุดท้าย

ที่บ้านของเนประกอบอาชีพทำนา มีที่ดิน 8 ไร่ ปลูกข้าวเจ้าเป็นหลัก ขณะอยู่บ้านเนช่วยพ่อแม่ทำงานทุกอย่าง ทั้งช่วยดำนา เกี่ยวข้าว การมาทำงานของเนแล้วมาได้ 6 เดือน โดยการชักนำของคนในหมู่บ้านที่เขามาทำงานที่นี่ก่อนแล้ว ประกอบกับเป็นญาติกันด้วย โดยการแนะนำมาก็บอกเล่าลักษณะงานว่ามาเป็นคนเดินให้มาทำตำแหน่งนี้ มาถึงก็เริ่มเดินเลย โดยเนมีเพื่อนเดินอยู่ร้านต่อๆกัน

³ เน(เขมร) (นามสมมุติ). สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2553

วันแรกที่มาทำงานขึ้นเต้นก็รู้สึกเขินเหมือนกัน แต่ไม่ได้ตี้มเหล่า โดยเมื่ออยู่บ้านตนเองก็ตี้มเบียร์ แต่ไม่ได้ตี้มเหล่า แต่เมื่อมาทำงานที่นี้ถ้าแขกเลี้ยงก็ตี้ม การมาทำงานที่นี้มีคนในหมู่บ้านของเนมาเรื่อย ๆ ลักษณะการทำงานที่นี้จะเริ่มตั้งเวลา 19.00 น. ที่ต้องระดมทุกคนมาทำงานที่เรียกว่า "เปิดฟลอร์" โดยมีแคชเชียร์ทำหน้าที่เปิดเพลงให้ แต่ที่บาร์นี้จะเปิดเพลงลูกทุ่งไม่ได้ คนเต้นไม่สามารถเปิดเพลงได้ เพราะไม่มีหน้าที่เข้าไปยุ่งเกี่ยว แต่อาจจะขอได้ว่าจะเอาเพลงอะไร แต่บาร์อีกบาร์ด้านข้างเปิดเพลงลูกทุ่งได้ แต่ฝรั่งบางคนก็ชอบหมอลำ การเต้นเต้นไป 3 เพลง ลงมาพักนั่งหน้าร้าน การขึ้นเต้นขึ้นตามเบอร์โดยพนักงานทุกคนในร้านมีหมายเลขหรือเบอร์ของตนเองโดยเนมีหมายเลข 59 การเต้นถึงตี 2.10 นาฬิกา ยิ่งถ้าพนักงานเต้นน้อยก็ต้องเต้นมากขึ้น การเริ่มงานของเน อาน้ำแต่งตัว 17.30 น. ไม่ต้องลงมาแต่งหน้าหรือทำผมด้านล่างเพราะเหนื่อยตัวเอง ลงมาก็หาอาหารเย็นรับประทาน แต่นั่งกินอาหารได้ไม่เกิน 2 ทุ่ม การเต้นถ้าคนน้อยก็เต้นประมาณ 3-4 ชั่วโมงต่อคืน ได้รับค่าจ้างวันละ 200 บาท

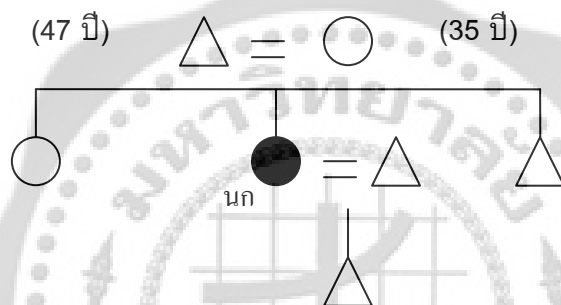
การเลิกงานไม่ได้เลิกตอนบาร์ปิดตี 2 ครึ่งเท่านั้น ถ้ามีลูกค้าก็จะคุยกับลูกค้าจนถึงตี 3 ที่ร้านปิด ขึ้นไปอาบน้ำกว่าจะได้นอนก็ 6 โมงเช้า บางครั้งก็ไปเที่ยวต่อ กลับมาตอนแม่บ้านเปิดร้านตอนเช้าทีเดียว

วันหยุดหรือวัน day-off ของเน มักจะเดินเล่น ชักผ้า นอน เที่ยวเล่น ไปดูหนังที่อิมพีเรียล สำโรงบ้าง

รายได้ของเน 1 วิก เงินเริ่มจะออกวันที่ 12 และวันที่ 22 สูงสุดก็ 3,400 กว่าขึ้นไป ต่ำสุดก็ 1,090 บาทที่ได้ เงินเดือนจะออกวันที่ 2 โดยใส่ซองแจกและเนส่งเงินกลับบ้านเดือนละ 5,000 บาท การทำงานของเนแล้วว่าเนส่งเงินไปให้แม่เพราะพี่ทั้ง 2 คนก็ไม่ได้ช่วย

“นก” บินระเริงในแสงสี

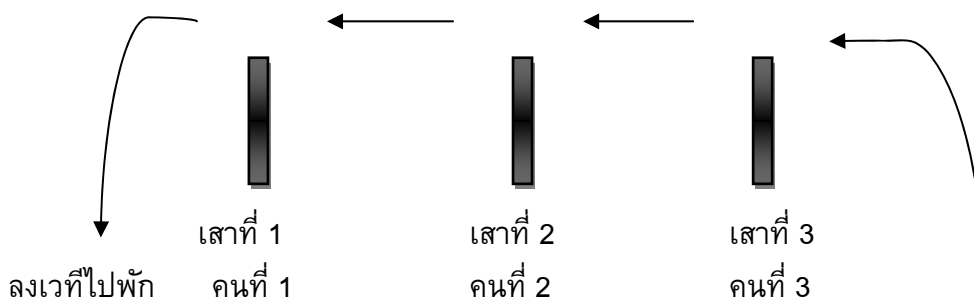
นก⁴ เป็นสาวที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดร้อยเอ็ดทำทางเป็นเด็กเรียบร้อยถึงขนาดเซื่องซึมไม่ว่องไวต่อโลก สังเกตจากทำทางนกไม่น่าที่จะเป็นสาวอโกโก้ นกมาปรากฏกายด้วยเสื้อยืดสีเข้ม กางเกงยีนส์ขาสั้น สะพายกระเป๋าสี่ล้อมีลายทาง นกผอมยาวและมีตราบผมไว้ด้านหลัง หน้าตาของนกถ้าไม่ถามที่มาคงนึกว่าเป็นชาวเขาแน่ เพราะหน้าตาขาว ๆ จืด ๆ แต่การดูจากภายนอกคงไม่ทราบได้ว่านกก็มีลูกแล้ว 1 คน เป็นชายอายุ 1 ขวบเศษ นกคลอดได้ 1 วัน แฟนนกถูกจับติดคุกข้อหาพยายามฆ่า ปัจจุบันนกอายุ 17 ปี เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มาจากโรงเรียนอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ครอบครัวของนกมีอาชีพทำนา มีพื้นที่นา 7 ไร่ ในครอบครัวประกอบด้วยพ่อแม่ พี่สาว และน้องชาย

นกเล่าประวัติของตนเองมาว่าทำงานได้ 6 -7 เดือน โดยหน้าที่ทำงานที่ร้านแต่เดิมเป็นพนักงานหาดีม (เป็นเพื่อนกับแม่ชนิดคนพามา) แม่ชนิดเล่าถึงหน้าของนกให้ฟังเล็กน้อยว่า หน้าหยุดไปเป็น Madam และปลุกบ้านอยู่สักพักและกลับเข้ามาทำงานใหม่ หน้าบอกพ่อแม่ของนกว่าจะพามาทำงานที่กรุงเทพฯ เป็นคนเสิร์ฟอาหาร และนำพามาสมัครงานเอง และบอกให้ลองทำดู แรกๆก็รู้สึกอาย แต่ก็ชินไปทำได้

ลักษณะการทำงานคือ 1 ทีมตรง ทุกคนที่เป็นพนักงานเต็มจะต้องขึ้นบนเวทีที่ร้านมี 7 คน มีเสายู่ 3 เสาย พอเต็มครบแต่ละเพลงก็ลงไปเวียนสลับกันไปทุกเสาย

⁴ นก (ลาว) (นามสมมุติ). สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2553

นกได้หมายเลขประจำตัวคือ หมายเลข 60 พนักงานเดินเมื่อก่อนมี 14-15 คน ตอนนี้อยู่เหลือไม่ถึง 10 คน ถ้าหากไม่ทำงานวันศุกร์ – เสาร์ – อาทิตย์ ตัดเงิน 400 บาท หรือถ้าไม่อยู่ในสภาพที่ทำงานได้ คือเมาก็ตัด 400 บาท ถ้าหยุดวันปรกติโดยไม่แจ้งตัด 200 บาท แต่ช่วงเทศกาลเช่นปีใหม่ วันที่ 31 และวันที่ 1 ตัด 500 บาท การทำงานพนักงานจะมีวันหยุดเดือนละ 2 วัน แต่ห้ามหยุดศุกร์หรืออาทิตย์ วันหยุดเรียกว่า วัน day off เมื่อก่อนจะหยุดโทรแจ้งวันที่จะหยุดได้ ประมาณบ่าย 3 – 4 โมงเย็น แต่เดี๋ยวนี้ต้องโทรแจ้งที่แคชเชียร์ล่วงหน้า 1 วัน ว่าวันนี้จะ day นะ ก็จะเข้าใจว่าจะหยุดงาน หากเป็นคนใน (หมายถึงคนในเคาเตอร์หยุดงานเสีย 600 บาท)

การดำเนินชีวิตของนกส่วนใหญ่ นอกเหนือจากการทำงานลงมาเดินคือการใช้เวลาในการนอนเป็นส่วนใหญ่ บางครั้งจะไปประตูน้ำ เอ็มโพเรียม สำโรง ไปดูเสื้อผ้าหรือโทรศัพท์บ้าง นั่งรถเมล์สาย 2 ไป บางครั้งเลิกงานตี 2 ไปตลาดห้วยขวางบ้าง นั่ง Taxi ไป 2 คนกับเน แต่ไม่ไปดูหนัง

การถูกตัดเงินของนกจากการทำงานเมื่อครั้งที่แล้วถูกตัดไป 650 บาท โดยเป็นการตัดสูงสุดที่เคยทำมา ที่น้อยที่สุดเคยโดนตัด 200 กว่าบาท การถูกตัดเงินเนื่องจากกลับมาขึ้นเวทีในรอบเดือนนั้นไม่ทันด้วยบุคลิกของหน้าที่เฉยออกจะเฉื่อยมาก ๆ อีกทั้งสอบถามนกแล้ว นกไม่ค่อยเข้าแขก อ้างว่าตนเองพูดไม่เก่ง ไม่รู้จะคุยอะไร พูดภาษาอังกฤษก็ไม่ค่อยได้ ทำให้รายได้ของนกไม่ค่อยมากนัก เมื่อได้เงินเดือนออกมา นก จะทวงเงิน นกตอบไปว่าไม่ค่อยได้ส่งเงินให้ที่บ้าน แต่ใช้หนี้แทนพ่อให้กับหน้าเดือนละ 2,000 บาทเงินเก็บก็ไม่มี บางครั้งก็เดินไปเที่ยวช้อปปิ้ง (เดือนละ 3 – 4 วัน)

วันมาสมัครงานเจ้าของบาร์แนะนำว่าให้ทำตำแหน่งพนักงานเดิน และอธิบายลักษณะงานให้ฟังก็จะสนุกไปด้วย คุยว่าให้เดิน คือบอกวันที่มาสมัคร การเดินก็แล้วแต่จังหวะ และลูกค้าถ้าลูกค้ามากก็จะสนุกไปด้วย ถ้าไม่มีคนก็ไม่รู้จะเดินให้ใครดู เดิน “ลงเสา”

“เล็ก” ชีวิตของ madam กับพนักงานหาดีม

ปัจจุบันเล็ก⁵ อายุ 45 ปี (ธันวาคม พ.ศ.2553) เล็กมาทำงานในซอยตั้งแต่ปี 34 ทำมาได้ 11 ปีแล้ว เข้ามาจากคำแนะนำของคนบ้านเดียวกัน ชื่อเจ๊ียบเป็นคนบ้านหนองคอก เจ๊ียบเป็นเพื่อนกับเจ้าของร้าน Toy (ต๋อย) เจ๊ียบพามาฝากงานที่ร้าน moonshine มาทำงานหาดีม เข้าแขกตนเองจบป.4 ตอนที่มาไม่ได้เล็กกับสามี แต่สามีตาย มีลูกสาว 1 คน ลูกชาย 1 คน ฝากให้อยู่กับพ่อและแม่ของตนคนละคน

เล็กเป็นคนลำพูน มาอยู่ได้ 1-2 ปี พบแฟนฝรั่งมา Holidays การฟังภาษาอังกฤษของเล็กคือการจดลงกระดาษและจำ เมื่อได้แฟนฝรั่งได้ไปเป็น madam และไปเช่าห้องอยู่ที่ซอยสุขุมวิท 36 ก่อนออกจากร้านจ่ายค่าออกให้ร้าน 7,000 บาท ออกไปอยู่ได้ 8 เดือน แฟนฝรั่งเล็กมาทำงานสอนภาษาอังกฤษอยู่แถวประชาอุทิศ ฝรั่งเป็นคนเจ้าชู้ มีผู้หญิงโทรมาหา เล็กเป็นคนรับแต่แรก เล็กเคยได้เงินเดือนจากแฟนเดือนละ 40,000 บาท ตอนท้ายจ่ายให้ 20,000 บาท อยู่กันไม่ได้ เพราะไม่พอค่าใช้จ่าย เล็กเลยถามว่ามีภาระอะไร ทำไม่ไม่บอก ถามแค่นี้เลยเป็นที่มาของการเลิกกัน คือ You stay I go, you pay every month ขณะนั้นเล็กได้เช่าห้องไว้ที่ปรีดีซอย 14 เอาไว้เก็บของด้วย เวลาออกไปเล็กก็เก็บเอาของตัวเองไป ฝรั่งมาคืนห้องที่หลังและเขาไปอยู่บ้านพัก

ชีวิตการเป็น madam กับพนักงานหาดีมต่างกัน “เป็น madam สบายเกิน ชักผ้า ซงกาแพ ทำอาหาร เบื่อที่เงินเด็ดขาดสนงวดสุดท้าย” “แต่ทุกวันนี้เราทำด้วยตนเอง เป็น madam ถ้าได้ดีแล้วไม่กลับมาทำงาน คิดว่าตนเองจะทำแค่นี้หน้า ให้ลูกจบม.6 จะกลับบ้านไปค้าขายเล็กๆน้อยๆ และทำสวน เพราะแม่ขายเหล้าเถื่อน อยู่บ้าน ได้เงินวันละ 200-300 บาท ก็พอเป็นกำไรในแต่ละวัน รายได้ของเล็กได้อาทิตย์ละ 1,000 บาท ค่าดีมเดือนละ 5,000 บาท เวลาวันอาทิตย์เล็กบอกว่าต้องโอนเงินให้ลูก เพราะวันจันทร์ต้องไปโรงเรียน ค่าใช้จ่ายที่เล็กต้องผ่อนคือผ่อนมอเตอร์ไซด์เดือนละ 1,700 บาท ส่วนของผ่อนที่เราเคยเจอครั้งที่แล้ว ผ่อนหมดแล้ว

อาชีพนี้ของเล็ก ทำให้มีเงินก้อนซื้อรถปิคอัพได้ 1 คัน และส่งลูกจบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มา เล็กไม่ค่อยหยุดงาน ไม่รู้จะหยุดทำไม จะได้เงินเป็นค่ากิน พนักงานข้างล่างก็ไม่ค่อยมีคนขยันทำงาน ภาระเงินกู้ 10,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 20 กู้ก็กู้จากเจ้าสอนเงินกู้มา 15,000 บาท และมีเงินดอกที่ต้องส่ง มีค่าใช้จ่ายเรื่องห่วยอีก ประมาณ 600 บาทต่อเดือน

ค่าทำบุญของเล็กประมาณ 10 วันต่อครั้ง ไปทำบุญแต่ละครั้งเสียเงิน 1,000 บาท ไปใกล้ๆ ก็ 200-500 บาท การทำบุญให้มีการแผ่เมตตา ให้เจ้ากรรมนายเวร แต่เล็กไม่คิดว่ามันเป็นกรรมเก่า เป็นเรื่องของการทำงาน “เขาได้ เราได้” แต่เล็กยังมีความเชื่อเรื่องนรก สวรรค์ เชื่อเรื่องผี และให้ความเคารพไหว้เจ้าที่เจ้าทาง

การเริ่มต้นของเล็กเนื่องจากเราถามว่า เล็กจะไปรับปริญญาในวันที่ 20 หรือแยกออกวันที่ 23 เราถามว่า “มีชุดเสื้อผ้าสวยๆ หรือยัง” แยกบอก “ก็ใส่กางเกง” เราเคยบอกว่า “ไม่สวย ต้องนั่งกระโปรงเพราะรูปเราต้องปรากฏอยู่นาน” แยกบอก “เดี๋ยวไปหาซื้อประตุน้ำมีมากมาย” ผู้วิจัยก็เห็นด้วยพร้อมสนับสนุนว่าตนเองก็นั่งไปซื้อ มีมากมายเหลือเกินนะ ชวนคุยเรื่องลูก บอกลูกแถม มช. เราถามว่าจบอะไร แยกก็ตอบว่า มช. เรียนคณิตศาสตร์ เราก็บอกว่า ลูกเรียน มช. หรือ ราชภัฏ ตัวแยกเองก็อาจไม่ทราบแน่ชัดก็ได้ ถามเรื่องเงินเดือน แยกบอกลูกก็ให้ พอทำงาน แต่ก็ไม่อยากเอาของเขาให้เขาส่งน้องต่อไป น้องชายหรือลูกชายคนเล็กของแยกเรียนอยู่ ม.5 ปีหน้าก็จะจบ ม.6 แล้ว จะเห็นได้ว่าภาระการส่งเสียลูกจะเป็นหน้าที่ของผู้หญิงหรือแม่มากกว่าผู้ชาย การทำบุญของผู้หญิงเหล่านี้ คงมีความหวังที่จะให้ชีวิตของตนเองสุขสบายในชาติหน้า เพราะที่เทศนาช่วงถวายสังฆทาน ก็ย้ำหลายครั้งว่า การทำบุญมิใช่จะตอบแทนได้เร็ววัน หรือตอบแทนในชาตินี้ พระยังอ้างคำของพระพุทธเจ้าว่า พระพุทธเจ้าก็ยืนยันไม่ได้ แต่พระยืนยันว่าได้รับแน่นอน ยิ่งเป็นการตอกย้ำให้ผู้หญิงเหล่านี้ เชื่อในการทำบุญมากขึ้นกระมัง

⁵ เล็ก (นามสมมุติ). สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2553

บทที่ 5

จริยธรรมของผู้หญิงทำงานกลางคืน

“...เรารู้จักชอยนี่ ชอยนี่ให้ชีวิตเรา...”

“...ใครจะมองว่ายังไง แต่งานนี้มันอึดชูเราได้มาก ถ้าไม่มีตรงนี้ เราก็คงไม่ได้มาถึงขนาดนี้ ถ้าไม่อยู่ตรงนี้ เงิน 100 บาทก็ไม่รู้จะเอาจากตรงไหน...”

ชีวิตของผู้หญิงในชอยยกกล่าวได้ว่า สอดคล้องกับคำที่กลั่นออกมาจากใจของพวกเขาเองในการให้สัมภาษณ์ ไม่ว่าผู้หนึ่งจะมองอย่างไร แต่ชอยความบอยก็ให้ชีวิตของพวกเขาเหล่านั้นสืบมา ลักษณะการดำเนินชีวิตของผู้หญิง เหล่านี้ เริ่มต้นในเวลาเย็นและต่อเนื่องไปถึงค่อนข้างอีกวันหนึ่ง จึงจะขอเล่าถึงการให้ชีวิตของผู้หญิง โดยกล่าวรวมไปในภาพรวมของทุกคนที่คล้ายคลึงกัน แต่จะมีบ้างของบางคนที่แตกต่างออกไปจะนำมาอธิบายต่อเนื่องเพื่อความเข้าใจถึงความเป็นผู้หญิงว่ามี “จริยธรรม” เพียงใด

ย่ำค่ำ : เวลาชีวิตที่เริ่มต้น

ใกล้จะถึงเวลาเย็นทุกชีวิตของสาว ๆ ในชอยต้องพร้อมที่จะทำงาน โดยบางคนก็ตื่นลงมาเริ่มตั้งแต่เวลาเที่ยงวันที่นับว่าเป็นเวลาที่เร็วที่สุด มากกระทั่งบางคนก็ตื่นในเวลา 4 โมงเย็น พวกที่ตื่นเร็วจะเป็นกลุ่มที่มีอายุมากตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป แต่ส่วนใหญ่พนักงานเด่นของร้านจะคัดเลือกจากเด็กสาวที่อายุไม่มาก รูปร่างหน้าตาพอใช้ได้ไม่มีพุง ไม่มีหน้าท้อง ไม่อ้วน เพื่อให้ดึงดูดใจแขกหรือลูกค้าเมื่อเข้ามาเที่ยวพักผ่อนในร้าน

เมื่อลองถาม “มีน” พนักงานเด่นของบาร์แห่งหนึ่งว่าอ้วนได้ไหม เธอตอบว่า “ก็อย่าให้น่าเกลียด” ชีวิตของมีนก็คือตัวอย่างหนึ่งที่จะกล่าวว่าทั้งวันทั้งคืนเธอจะอยู่ที่บาร์หรือร้านแห่งนี้ แทบไม่ออกไปไหน หรือลงมาด้านล่างเลย ยกเว้นเวลาออกไปข้างนอกเวลาชีวิตของมีนจะเริ่มต้น 17.00 น. อาบน้ำ แต่งตัว และมีเวลาจัดแต่งทรงผมโดยใช้อุปกรณ์หนีบผมของตนเอง รีดผมให้เรียบตรง แต่งหน้าพอประมาณไม่จัดจ้านหรือจัดเกินไปอย่างเช่น “นก” พนักงานเด่นอีกคนที่อายุเพิ่งจะ 16 ปี ที่ไม่ค่อยแต่งหน้าจนถูกเพื่อน ๆ รวมทั้งมาช่างที่ร้านเรียกว่า “จิด” แทนเรียกชื่อจริงของตน พนักงานทุกคนต้องลงมาขึ้นเวทีหรือ “ฟลอร์เต้น” ในเวลาหนึ่งทุ่มตรงหรือ 19.00 น. พนักงานที่เต้นเปิดฟลอร์เวลานี้อาจมีจำนวนมาก 7-8 คน เพื่อเต้นโชว์แต่ไม่ใช่พนักงานเด่นประจำที่ร้านแห่งนี้ เพราะพนักงานเด่นก็มีการสลับหมุนเวียนกันของแต่ละร้านที่เป็นเจ้าของร่วมกัน

สิ่งที่มีอยู่ในใจของพนักงานต้นทุกคนที่เป็นจริยธรรมในการทำงานของตน คือความรับผิดชอบในหน้าที่ คือการมาเริ่มงานตรงเวลา พยายามเต็มที่ให้แขกหรือลูกค้ามีความสุข สนุกสนานร่วมไปด้วย การดูแลรูปร่างหน้าตาของตนเองก็เป็นส่วนสำคัญต่อการทำงาน เมื่อทุกคนมารวมเดินเปิดฟลอร์แล้วจะเหลือ คนต้นอยู่บนเวทีเพียง 3 คน เพราะบนเวทีมีเสาสูงประมาณ 2 เมตร อยู่ 3 ต้น ส่วนคนที่เหลือก็ลงมาจากเวทีไล่ไปตามลำดับเมื่อจบเพลง ช่วงเวลาที่ลงพักจากฟลอร์ คือ การไปหาอาหารรับประทาน จากที่กล่าวแต่แรกว่า บางคนจะไม่ลงจากที่พักชั้น 2-3-4 เลยจึงยังไม่ได้ทานอาหาร บางคนหลังจากเปิดฟลอร์แล้วจึงเดินออกจากร้านไปหาอาหารรับประทาน อาจจะมีจำหน่ายอยู่หน้าร้าน หรือต้องเดินออกจากซอยไปด้านหน้า บริเวณปากซอย ทั้ง 2 ฝั่ง การรับประทานก็ต้องระวังเรื่องเวลา ที่มีคนจัดคิวให้เดิน เนื่องจากหมด 3 เพลงก็ต้องมีพนักงานชุดใหม่ 3 คน ขึ้นไปสับเปลี่ยน เพราะฉะนั้นเวลาทานอาหารจึงต้องจัดสรรเวลาให้ลงตัว มิเช่นนั้นจะถูกปรับหากใคร “ตกเวที” ตามที่ผู้จัดการร้านกำหนดค่าปรับไว้ และจะคิดรวมเมื่อถึงเวลาเงินเดือนออกว่าจะเหลือเงินเท่าไร แต่อย่างไรก็ตาม เวลาหลัง 20.00 น. ห้ามพนักงานต้นออกจากร้าน ด้วยเป็นเวลาทำงาน แล้วหากใครออกจากร้านก็就会被ปรับหรือบางคนไม่ออกจากร้าน แต่นำอาหารไปรับประทานชั้นบนของร้านที่เป็นที่พักและเมื่อถึงรอบต้นยังไม่ลงมาก็จะถูกปรับเช่นกัน

“Can I have a drink with you?” ถ้อยคำภาษาอังกฤษเช่นนี้มักจะถูกเอ่ยเสมอ จากพนักงานต้นเมื่อลงมาจากฟลอร์มา “หาดื่ม” จากลูกค้าที่มาเที่ยว เวลากลางคืนของพนักงานต้น นอกจากเดินแล้วก็ต้องมานั่งรับแขก พูดคุยกับแขกโดยการหาดื่มเพื่อหารายได้พิเศษเช่นกัน ด้วยเฉพาะเงินเดือนพนักงานต้นเดือนละ 6,000 บาท หรือวันละ 200 บาท ไม่เพียงพออยู่แล้ว ระยะเวลาทำงานต้นตั้งแต่ 1 ทุ่มถึง ตี 1 ครั้ง ร้านปิดเวลา ตี 2 ครั้ง รวมระยะเวลาทำงาน 5-6 ชั่วโมง แต่เวลาขึ้นต้นจริงๆเพียง 3-4 ชั่วโมงเท่านั้น แต่หากพนักงานต้นไม่รู้สึกรู้ว่าอยากทำงานแล้ว ระยะเวลาเท่านั้นทำให้เธอไม่มีอารมณ์ที่จะเดินให้ใครดู ยิ่งถ้าแขกน้อยด้วยแล้ว การทำงานก็ไม่สนุกเลย การพูดคุยหรือหาดื่มกับแขก แล้วแต่ว่าบางคนจะเข้าหาแขกได้เก่งแค่ไหนหรือจะสื่อสารอย่างไรให้ลูกค้ายอมจ่ายดื่มให้ตนเอง ดื่มละ 90 บาท (ต่อ 1 แก้ว) โดยพนักงานแบ่งกับทางร้านคนละครึ่ง เมื่อปิดร้านก็จะมารวมยอดว่าวันนี้ได้ทั้งหมดกี่ดื่มหรือกี่แก้ว ส่วนพนักงานคนใดไม่ชอบคุยกับลูกค้า หรือมีความจำกัดทางด้านภาษาอังกฤษก็จะไม่ได้ดื่มกับลูกค้าทำให้รายได้ลดน้อยลงไปอีก โดยเฉพาะนกหรือจิดที่กล่าวไว้ข้างต้น ที่เป็นคนไม่กล้า และบุคลิกเฉยๆหน้าตาไม่ยิ้มแย้มเท่าไร แต่ถ้าหากได้พูดคุยก็จะพบว่าเธอเป็นคนขี้อายและอาจจะดูซ้ำในบางขณะ โดยจากการพูดคุยการเรียงลำดับความคิดและถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดไม่ค่อยเป็นประโยคที่ฟังดูเข้าใจง่ายนัก จนกระทั่ง “เน” เพื่อพนักงานต้นอีกคนที่เป็เพื่อนสนิทของนก ต้องทำหน้าที่แปลความหมายให้ฟังอาจด้วยนกมีอายุน้อย การศึกษาเพียง ม.3 และยังมีลูกติดอีก 1 คน อายุเพียง 1 ขวบ และนกก็ไม่อยากมาประกอบอาชีพนี้ แต่น้ำหนักของนกเป็นผู้พามาฝากกับผู้จัดการร้าน

เอง โดยให้ทำงานในตำแหน่งพนักงานต้น ด้วยว่ามีเงินเดือนแน่นอนและบอกนกให้ลองทำดู ทำได้ก็ทำ ส่วนเมื่อเงินเดือนออกนกก็จะมารับเงินจากนก อ้างว่าพ่อของนกได้ยืมเงินจากน้าของนกไปแล้ว และพ่อให้นกเป็นผู้คืนเงินให้ตัวเอง ด้วยบ้านของนกที่ยังมีน้องคนเล็กป่วยด้วยโรคมะเร็งในเม็ดเลือด ต้องมารับการรักษาที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์ จังหวัดขอนแก่น เดือนละ 2 ครั้งรวมทั้งถ่ายเลือดด้วย ทำให้มีค่าใช้จ่ายมากและพี่ชายของนกก็ไม่ได้ช่วยรับผิดชอบอะไร ทำให้นกมีหน้าที่ในการหาเงินให้น้อง ส่งเงินให้พ่อและใช้หนี้ของนก อาจเป็นสาเหตุที่นกดูไม่ร่าเริงมากนัก

ก่อนรุ่งและย่าเช่า

เมื่อเวลาการทำงานเดินทางมาถึงจนกระทั่งเช้าวันใหม่แล้ว หากมีแขกที่ต้องพูดคุยอยู่ก็จะรับแขกนั่งคุยอยู่ด้านล่าง แต่ไม่เกินตี 3 โดยตามกฎหมายทางร้านต้องปิดตี 2 ฉะนั้นหลังตี 2 ทางร้านจะปิดไฟและงดส่งเครื่องดื่ม แต่จะคุยอยู่กับแขกได้จนถึงตี 3 ประตูร้านจะปิด แต่บางวันเวลาประมาณ 6 โมงเช้า อาจจะมีบางร้านที่มีสาว ๆ เฟ็งโพล่งออกมาจากร้านก็มี หลังจากเลิกงานหลายคนจะออกไปหาอาหารรับประทาน เวลาดังกล่าวจึงเป็นเวลาของพนักงานมากกว่า ด้วยมีร้านค้ามาขายอาหารมากมายหลากหลายชนิดมากกว่าช่วงกลางวันหรือหัวค่ำด้วยซ้ำ ทานอาหารเสร็จต่างก็ขึ้นไปชั้นบนแต่ยังไม่นอน บางคนซักผ้า อาบน้ำ หรือพูดคุยกัน กว่าจะได้นอนก็ย่ำหัวรุ่งของอีกวันหนึ่ง ฉะนั้นเวลาอยู่ร่วมกันความมีมารยาท การไม่ส่งเสียงดัง เสียงโทรศัพท์ จึงมีกฎระเบียบว่าหลังเวลาตี 4 ไฟฟ้าต้องปิดและปิดเสียงโทรศัพท์ เพราะผู้อื่นจะได้พักผ่อน

จะมีพนักงานต้นบางคนที่ไม่กลับขึ้นไปชั้นบนแต่ออกไปประกอบภาระกิจอย่างอื่นต่อได้แก่ การออกไปกับแขก การไปซื้อเสื้อผ้า การไปสังสรรค์ หรือเที่ยวต่อ เป็นต้น

- การออกไปกับแขก เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของพนักงานที่อยู่ในร้านในซอยคาวบอยแห่งนี้ เป็นเรื่องปรกติธรรมดาที่จะเห็นบางคนอยู่ช่วงระยะเวลาสั้นๆ และมีการสลับหมุนเวียนพนักงานกันเป็นเรื่องธรรมดา การออกไปกับแขกจะต้องจ่ายเงินให้ทางร้านหรือกล่าวว่าเป็นมัดจำก่อนก็ได้ เช่น ถ้าออกไประยะยาว เรียกว่า “ซื้อออก” ต้องจ่ายประมาณ 7,000-10,000 บาท แต่ถ้าออกไปชั่วข้ามคืนราคาก็ถูกลงมาประมาณ 400-1,000 บาท โดยการออกไปราคาขึ้นกับการตกลงของเจ้าตัว ส่วนค่าที่พักแขกเป็นผู้รับผิดชอบ แต่จะมีคำแนะนำสำหรับน้องใหม่ที่จะออกไปข้างนอกอยู่เสมอว่าให้ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเป็นวินัยสำหรับตนเอง และคำแนะนำที่สืบทอดกันมา และยังคงคอยระวังตัวหากไม่ชอบมาพากลให้หนีออกมาเลย และไม่ให้อะไรต้องของของแขก ยกเว้นถ้าแขกเป็นผู้หยิบให้เอง การรักษาสุขอนามัยความสะอาดของตนเอง ก็เป็นสิ่งอยู่ในลักษณะคุณธรรมการทำงานของพนักงานต้นเช่นกัน

- การไปซื้อเสื้อผ้า การไปจับจ่ายใช้สอยของสาว ๆ เป็นเรื่องปกติที่ผู้หญิงปฏิบัติการไปซื้อเสื้อผ้าของผู้หญิงเหล่านี้ บางส่วนจะไปที่ตลาดห้วยขวาง ด้วยย่านห้วยขวางเป็นแหล่งสินค้าทั้งของกินและของใช้โดยเฉพาะเสื้อผ้ามากมาย และมีผู้คนมาจับจ่ายใช้สอยเป็นจำนวนมาก และเสื้อผ้าที่จำหน่ายจะเป็นตามแฟชั่นสมัยนิยมที่เหมาะสมกับงานกลางคืนที่ดูโฉบเฉี่ยว เซ็กซี่ที่ทันสมัย แต่อาจดูไม่สุภาพสำหรับบุคคลทั่วไป เสื้อผ้าที่หญิงวัยรุ่นอายุใกล้เคียงกับพนักงานเดินช้อปปิ้งจะเป็นกางเกงขาสั้น เสื้อยืด เสื้อแจ็กเก็ตเสี้ยวส่วนใหญ่ ด้วยกางเกงขาสั้นใส่ได้คล่องแคล่ว และดูทันสมัยเหมาะกับสาวรุ่นเหล่านี้

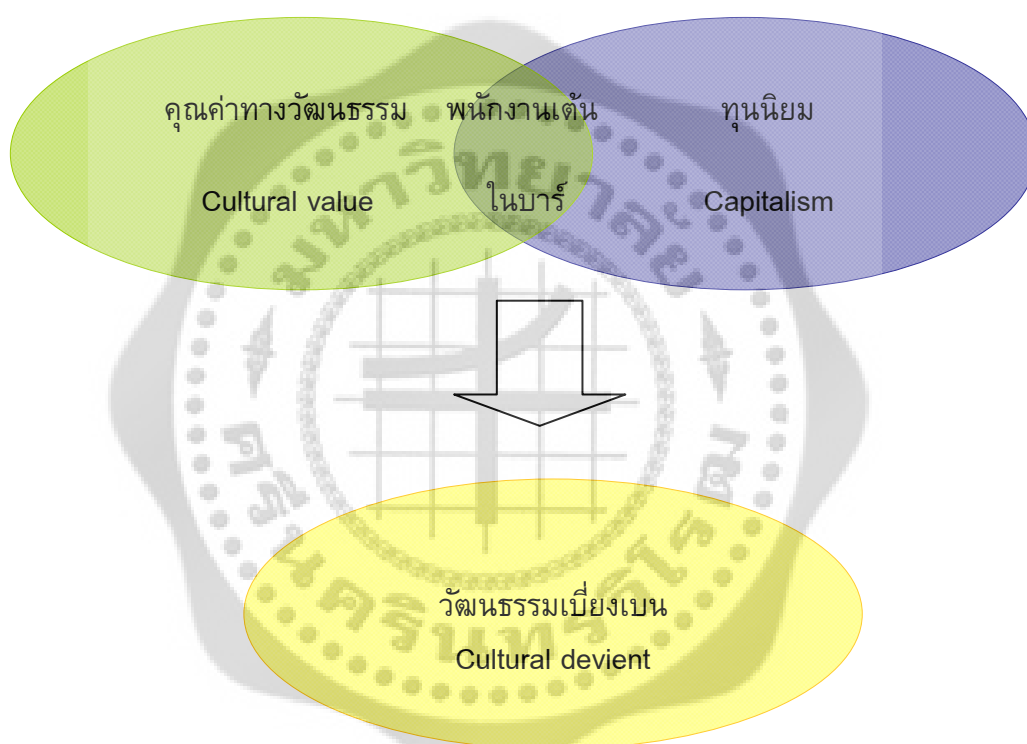
- การไปสังสรรค์ จากคำพูดของมินท์กล่าวว่า “เราก็คือวัยรุ่น ไปเที่ยวบ้าง แต่ก็ต้องส่งเงินให้แม่ ถ้าใช้เงินหมดก็รู้สึกผิด” การทำงานที่ดูแล้วไม่น่ามีปัญหาหรือความเครียดแต่อย่างใด แต่คุณธรรมประจำใจของทุกคนที่ทำงานที่นี้คือ ความอดทน ด้วยว่าการเดินมีโซ่เกิดจากความสนุกแต่เป็นหน้าที่ เป็นสิ่งแลกเปลี่ยนที่ได้เงินมา ทุกคนจึงทำงานของตนไปหรือการหาตี๋มเหล่าหรือเบียร์แล้วแต่แขกไม่ใช่ความสุนทรีย์ในอารมณ์ ฉะนั้นเมื่อเลิกงานหลายคนจึงเลือกที่จะใช้เวลาหาความสำราญกับชีวิตของตนในการสังสรรค์เกี่ยวกับเพื่อน โดยบางคนอ้างว่าไปกินข้าว แต่ไปกินข้าวที่ตลาดห้วยขวาง ด้วยย่านนั้นเป็นแหล่งรวมร้านอาหารที่ขายดีคึกคักหรือเปิดขายต้อนรับพนักงานที่เลิกงานตอนกลางคืนมานั่นเอง การไปสังสรรค์กับเพื่อน กินเหล้ากับเพื่อน และช่วยกันจ่ายจึงเป็นการพักผ่อนไปในตัว แต่บางคนจะเลือกไปตี๋มเหล่าหรือไปเดินร่ามากกว่าในบาร์ที่เป็นบาร์ของผู้หญิงเที่ยว ด้วยสลั้กับบาร์ในซอยคาวบอยที่เปิดให้แขกที่เป็นผู้ชาย แต่บาร์ที่อยู่ใกล้เคียงกับซอยคาวบอยย่านถนนเพชรบุรี จะมีบาร์ที่เปิดให้ผู้หญิงเที่ยว มีพนักงานเดินเป็นผู้ชาย สาว ๆ นักเดินจากการทำงานเดินในบาร์ของตนจึงเปลี่ยนไปเดินเองที่บาร์เหล่านี้แทน ผู้วิจัยได้สอบถามว่า “เราเข้าไปดูเขาเดินหรือ” แต่ได้รับคำตอบว่า “เราเข้าไปเดินเอง” และเขายังได้รับความสนุกสนานมากกว่าการเดินในบาร์ของตนเองด้วย และจะกลับเข้าร้านอีกที่ช่วงเวลาเช้า 6.00 น. รอเวลาให้แม่บ้านเปิดร้านพอดี

เดย์ออฟ : พักเสียว

การทำงานที่ผ่านมานี้ในรอบ 1 เดือน หากไม่มีลูกค้าหรืออารมณ์ในการทำงาน ผสานกับภาระอย่างอื่นที่รุมเร้าทำให้พนักงานเดินก็เบื่อนายจากการทำงาน ทางร้านจึงกำหนดให้ในรอบ 1 เดือน จะให้พนักงานเดิน หยุดได้ 2 วัน แต่ต้องไม่ตรงกับวันหยุดหรือศุกร์-เสาร์-อาทิตย์ โดยเมื่อก่อนกฎระเบียบการแจ้งวัน day off ไม่เคร่งครัดนักด้วยมีพนักงานจำนวนมาก แค่เพียงช่วงก่อนบ่าย 4 โมงหรือ 16.00 น. โทรไปแจ้งกับพนักงานตำแหน่งแคชเชียร์ที่เริ่มงานในเวลา 16.00 น. ว่าวันนี้ day off หรือหยุด แต่ปัจจุบันไม่ได้ ด้วยพนักงานเดินที่มีน้อยต้องทำงานหรือขึ้นเดินหลายร้านหรือหลายบาร์ ต้องจัดการวางแผนคนเดินให้เพียงพอ การลาจึงต้องลาโดยแจ้งล่วงหน้า 1 วัน มิเช่นนั้นจะถูกหักวันละ 200 บาท เท่ากับว่าเราไม่ได้ทำงานขาดรายได้ 200 บาท

แล้วยังต้องเสียค่าปรับอีก 200 บาท ทั้ง เน นก และมินต่างคนต่างเคยถูกหักเงินทั้งจากคนตกเวที การจะหยุดไม่แจ้งมากเกือบถึง 2,000 บาทต่อเดือน ซึ่งจะเหลือเงินให้ใช้จ่ายเพียง 4,000 บาทต่อเดือน ซึ่งน้อยมากในการดำรงชีวิต การใช้เวลาว่างวันเดย์ออฟหรือวันหยุดของแต่ละคนแตกต่างกัน บางคนเลือกที่นอนกับนอน และนอนอย่างเดียว ไม่แม้แต่ลืมหิวตามาคูว่าเวลานี้เวลาเท่าไร ยกเว้นเวลาหิวก็ลงมาหาอาหารรับประทาน และขึ้นไปนอนต่อ ส่วนบางคนเลือกจะไปชมภาพยนตร์ที่อิมพีเรียลสำโรง แต่ไม่บ่อยครั้งนัก

ตัวแบบพฤติกรรมทางด้านพหุนิยมทางจริยธรรมของพนักงานเดินในบาร์

จากตัวแบบพฤติกรรมของพนักงานเดินในชอยความบอยพบว่าการดำรงชีวิตอยู่ภายใต้ทุนนิยม ทำงานภายใต้ภาวะเศรษฐกิจที่บีบรัดความอยากมีอยากได้ภายในตน มันต่อสู้อย่างผกผันกับคุณค่าทางวัฒนธรรมที่มีในตนที่ฝังรากลึกมาแต่เกิดด้วยการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ในพื้นที่เขตชนบทยากจนของประเทศไทยส่งผลต่อการผลลิตรูปแบบวัฒนธรรมของพนักงานเดิน ทั้งในเรื่องที่สังคมมองว่าดีเหมาะสมถูกต้องทางบริบท หรือถูกประณามต่อว่าไม่ดีไม่เหมาะสม หรือรุนแรงถึงขนาดที่ว่าทำให้สังคมเสื่อมเสียที่เดียวการอธิบายพหุนิยมทางจริยธรรมในครั้งนี้จะนำเสนอในลักษณะการอธิบายดังนี้

พหุนิยมทางจริยธรรมของสาวอโกโก้ในครั้งนี้จะนำเสนอตามลำดับในเรื่องภาพพจน์ของ
 ความเป็นผู้หญิงทำงานในบาร์ ความรับผิดชอบ การไปทำบุญ ความคิดเกี่ยวกับการเป็นคน และ
 จริยธรรมด้านอื่นๆ

1) ภาพพจน์ของความเป็นผู้หญิงทำงานในบาร์

- ผู้หญิงที่ดี
- แม่ที่ดี
- ลูกที่ดี
- ภรรยาที่ดี
- พี่และน้องที่ดี

2) ความรับผิดชอบ

- ความรับผิดชอบต่อตนเอง
- ความรับผิดชอบต่อครอบครัว
- ความรับผิดชอบต่อชุมชนสังคม
- ความรับผิดชอบต่องานที่ทำ

3) การไปทำบุญ

- ไปทำบุญที่วัด
- ถวายสังฆทาน
- ปฏิบัติธรรม
- ให้เงินผู้ยากไร้หรือขอทาน

4) ความคิดเกี่ยวกับการเป็นคน

- คนดี
- คนไม่ดี

5) จริยธรรมด้านอื่นๆ

- ความเสียสละ
- ความอดทน อดกลั้น
- ความขยัน
- ความรัก
- รู้จักหน้าที่
- ทักษะคติต่ออาชีพ

1. ภาพพจน์ของความเป็นผู้หญิงทำงานในบาร์

ผู้หญิงที่ดี

ภาพพจน์ของความเป็นผู้หญิงที่ดีจากการสัมภาษณ์ผู้หญิงในซอยทุกคนกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า “...ผู้หญิงที่ดีดูแลครอบครัวได้ ไม่ทอดทิ้งพ่อแม่ สามารถปรึกษาได้ทุกเรื่องกับครอบครัวไม่ใช่เพื่อนแต่เพียงอย่างเดียว...”

แม่ที่ดี

“...คิดว่าตนเองเป็นแม่ที่ดีแล้ว เพราะได้วางรากฐานให้กับลูกแล้ว การได้ซื้อรถ macro ต่อไปอีกได้เป็นของลูก...” จากประโยคดังกล่าวที่กึ่งได้ขยันทำงานด้วย เพื่อให้ลูกจากคนโตที่อยู่กับพ่อที่บ้าน และได้ซื้อรถไว้ให้เป็นเครื่องมือในการทำงานซ่อมแซมท่อประปา ส่วนลูกอีกคนก็ได้ส่งเงินให้เรียนหนังสือจนจบแล้ว

ลูกที่ดี

“...ตนเองเคยคิดจะขายชีวิตและไปทำงานที่จีน โดยเงินที่ได้ส่วนหนึ่งจะให้พ่อแม่เพราะทำงานเลี้ยงดูเรามา...” คำพูดดังกล่าวของกึ่งที่เตรียมตัวจะไปค้าขายยังต่างประเทศที่เท่ากันต้องจบชีวิตเป็นแน่ เป็นการยอมทั้งชีวิตของตนและเอาเงินก้อนสุดท้ายที่จะได้มาให้พ่อแม่ส่วนหนึ่ง

กรณีของมีนเคยเก็บเงินได้มากที่สุดจะเอาไปซื้อวัวให้แม่ เก็บเงินได้ 18,000 บาท แต่กว่าจะครบ ราคาวัวก็ขึ้นเป็น 20,000 กว่าแล้วจึงไม่ได้ซื้อ แต่มีนต้องส่งเงินให้แม่ทุกเดือน เวลากลับบ้านก็จะซื้อของไปฝากแม่ และแม่เป็นคนเดียวที่ทราบว่ามีนทำงานอะไร เพราะไม่ได้บอกทางบ้าน

ภรรยาที่ดี

ทุกคนที่ทำงานในบาร์หรือร้านผ่านการค้ามีสามีและลูกมาแล้วทั้งสิ้น จึงเป็นแรงผลักดันให้ออกมาทำงาน ณ ที่แห่งนี้ จะมีเฉพาะกึ่งที่ยังคงกลับมาอยู่ร่วมกับสามีอีกครั้ง โดยซื้อรถ macro ให้สามีไว้ประกอบอาชีพและซื้อรถไว้เพื่อให้สามีเพื่อช่วยค่าจูน ตำแหน่งฐานะทางสังคมผู้ใหญ่บ้านของสามี จึงเห็นว่า คนในร้านหรือบาร์ต้องมีความรับผิดชอบต่อความเป็นภรรยาที่ดี

พี่และน้องที่ดี

การทำงานของพนักงานในร้านมีใช้สนับสนุนจนเจือพ่อแม่เท่านั้น แต่รวมไปถึงพี่และน้องด้วย ดังเช่นในครอบครัวที่มีพี่หรือน้องอยู่ด้วยโดยเฉพาะเพศชายจะไม่ได้ส่งเสียจนเจือครอบครัวหรือมอบเงินให้พ่อแม่ จึงเป็นหน้าที่ของผู้หญิงที่ต้องส่งไปให้เพื่อพี่ชายหรือน้องชายในครอบครัวได้ใช้ร่วมกันกรณีของนกที่มีน้องป่วยเป็นมะเร็งในเม็ดเลือดก็ต้องส่งเงินให้พ่อไปช่วยรักษาน้องด้วย

2. ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม ต่องานที่ทำ นอกจากความรับผิดชอบต่องานที่ทำแล้ว ความรับผิดชอบต่อตนเอง กรณีสุขภาพอนามัยก็เป็นส่วนสำคัญทั้งต่อความอยู่รอดของร้านและความปลอดภัยต่อตนเองโดยทางร้านได้กำหนดให้พนักงานไปตรวจโรค 3 เดือนต่อครั้ง ไปตรวจได้ที่คลินิกพระโขนง หรือสาธารณสุขเขตจตุทอง กรณีของกุงจะไปตรวจที่โรงพยาบาลตำรวจโดยแจ้งความจำนงว่า “มาตรวจเอตส์” ค่าตรวจ 300 บาท แต่ทั้งนี้บางคนก็ยกเว้น เพราะดูและตนเองในส่วนที่ไม่เคยออกไปนอนข้างนอกกับแขกเลยก็คิดว่า คงไม่ติดโรคแต่อย่างใด

ความรับผิดชอบต่องานที่ทำโดยเฉพาะพนักงานต้นตอม่าขึ้นเวทีเด่นให้ทันตามรอบเวลา โดยแต่ละคนต้นคนละ 3 เพลง แล้วลงมาพักและรอเวลาจะขึ้นต้นรอบใหม่

จากความเห็นต่อตนเองในกรณีความรับผิดชอบคือ “งานที่เราทำ เป็นหน้าที่ของลูกที่ดี เป็นห้องที่ดี เรารับผิดชอบต่อบ้าน คือ ดีแล้ว”

3. การไปทำบุญ

การไปทำบุญที่วัด/ถวายสังฆทาน/ปฏิบัติธรรม/ให้เงินผู้ยากไร้หรือทานและทำบุญโรงศพ พนักงานที่ร้านทุกคนนับถือศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำใจ ฉะนั้นทุกคนจึงปฏิบัติเยี่ยงพุทธศาสนิกชน เพียงแต่บางคนไม่ได้ตระหนักบ้าง แต่บางคนโดยเฉพาะพนักงานต้นที่ร้านทุกคนกล่าวได้ว่ามีความศรัทธาในพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ฉะนั้นค่าใช้จ่ายที่จ่ายออกไปนอกจากการกินอยู่ส่งเงินกลับบ้านแล้ว ยังใช้ในการทำบุญด้วย โดยการทำบุญมีทั้งการไปทำบุญเองที่วัด โดยเฉพาะเพื่อนพนักงานในบาร์คนหนึ่งชื่อนิดหนอย เป็นนักบุญนิยมเลยก็ว่าได้ เพราะเธอจะไปทำบุญบ่อยครั้งมาก บางครั้ง 2-3 วันไปครั้ง ส่วนคนอื่นทั้งน ก เน และมีน จะไปช่วงวันพระที่ตรงกับ 8 ค่ำหรือ 15 ค่ำ การไปวัดมีทั้งไปวัดใกล้ๆที่รถไฟฟ้าไปถึง เช่น วัดหัวลำโพง วัดปทุมวนาราม เมื่อเข้าไปถึงวัดจะผ่านเดินที่หรือปะรำในการถวายสังฆทานเป็นจุดแรก และมีช่องให้ใส่ปัจจัยไปหย่อนลงในตู้พร้อมถือถังสังฆทานที่วัดวางเตรียมไว้ให้ ไปถวายและฟังพระเทศน์ให้ฟัง แต่มีผู้อื่นมาร่วมด้วยเป็นชุดๆไป แต่การฟังพระเทศน์เป็นกระบวนการขัดเกลาและอบรมสั่งสอน (socialization) สำหรับผู้หญิงเหล่านี้ได้อย่างได้ผล ด้วยพระเทศน์จะยกขาคต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริจาดทานให้ได้มากที่สุด และเป็นการปลุกเร้าให้ผู้ที่ได้ฟังเห็นดีเห็นชอบตามคำเทศน์สั่งสอนของพระ พระท่านจะสอนให้รู้จักการทำบุญ ไม่ใช่ชี้เหนียว มีเท่าไรก็ทำจะได้สะสมบุญในชาติหน้า การเทศน์ได้ยกขาคเรื่องคนใช้บ้านเศรษฐกิจที่แม้แต่เสื้อผ้าไม่มีจะใส่ก็ยังเปลื้องผ้านุ่งของตนไปจำหน่ายเพื่อนำเงินมาทำบุญ เมื่อฟังแล้วก็เกิดความรู้สึกคล้ายตามเหมือนจิตวิทยาที่ถูกชักจูงโน้มน้าวให้เชื่อจริง พระเทศน์สักพักไม่เกิน 10 นาทีก็มารวดน้ำ และนำอุปกรณ์ภาชนะนั้นไปวางที่เดิม โดยเราเฝ้าทั้งตามต้นไม้และกรอกน้ำวางไว้เช่นเดิม

ขั้นตอนการประกอบพิธีเช่นนี้ดูไม่ยุ่งยากสำหรับคนที่คุ้นเคย จากส่วนแรกที่มีการถวายสังฆทานผ่านไป ส่วนที่ 2 เดินผ่านปะรำหรือเต็นท์แรกเข้าไปด้านในเป็นสวนและมีศาลาหลังใหญ่ ได้ยินเสียงพระเทศน์ดังผ่านมาตามลำโพงในวัด ก่อนถึงศาลาจะมีร้านขายของที่ระลึกอาทิ พระพุทธรูป แผ่นซีดีธรรมะ หรือเสื้อผ้าชุดขาวสำหรับผู้ปฏิบัติธรรม บวชชี จากร้านขายของเข้าไปที่ศาลาบริเวณรอบด้านเป็นต้นไม้ร่มครึ้ม อากาศเย็น และมีพระพุทธรูปต่างๆ ตั้งไว้เป็นลอยตัวให้คนสักการะ ที่จัดแบ่งเป็นอีกโซนหนึ่ง คล้ายกับในวัดปทุมวนารามที่เห็นจะแยกเป็นส่วนแรก คือปะรำที่ถวายสังฆทาน ส่วนที่ 2 คือ ศาลาสำหรับผู้วิปัสสนา ส่วนที่ 3 คือสวนพร้อมรูปเคารพต่างๆ ก่อนขึ้นไปบนศาลาจะมีหีบพุ่มดอกไม้ขึ้นไปคนละ 1 พุ่ม ส่วนเงินทำบุญให้ไปใส่ในตู้บนศาลา จากที่เข้ามาแต่แรก มีเงินถวายสังฆทาน เงินทำบุญค่าดอกไม้ ไปไหว้พระบนศาลาและไปทำสมาธิไปนั่งฟังพระเทศน์ และแก็ก็นำองค์ตุ๊กตานั้นไปเลี่ยมทองให้แม่แขวนคอไว้ที่บ้าน (อำเภอภุมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์) ส่วนที่ 4 จากองค์ตุ๊กตานั้น เดินมาด้านหน้า จุดที่ 3 เป็นที่ไหว้พระอีกจุดหนึ่งอยู่ติดด้านหน้าประตูทางออกวัดปทุมวนารามแล้ว เป็นจุดที่ต้องซื้อดอกไม้อีกเช่นกัน ไปไหว้พระ เลี้ยงเซียมซี และเติมตะเกียงน้ำมัน ทำบุญคือการทำบุญหยอดน้ำมันในตะเกียง จะสอบถามคนที่ไปทำบุญว่า อธิฐานอะไร มาทำไมแกบอกมาทำบุญแล้วสบายใจดี เพราะไม่มีคนช่วย “ต้องให้พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ช่วย” การอธิฐาน “ขอให้อยู่ดี ขอสิ่งที่ดี” “จะได้มีวาสนาเหมือนอาจารย์” ซึ่งเป็นการแสดงถึงความคิด การวัดฐานะทางสังคม ด้วยการเพิ่มจากการทำบุญได้

การมาทำบุญของผู้หญิงเหล่านี้ คงมีความหวังที่จะให้ชีวิตตนเองสุขสบายในชาติหน้า เพราะที่เทศนาช่างถวายสังฆทานก็ย้ำหลายครั้งว่า การทำบุญมิใช่จะตอบแทนได้เร็วขึ้น หรือตอบแทนในชาตินี้ พระยังอ้างคำของพระพุทธเจ้าว่า พระพุทธเจ้าก็ยืนยันไม่ได้แต่พระยืนยันว่าได้รับแน่นอน ยังเป็นการตอกย้ำให้ผู้หญิงเหล่านี้เชื่อในการทำบุญมากขึ้นกระมัง

การเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วมบรลลงที่การเติมตะเกียงน้ำมันตามวันเกิดมีช่องใส่เงินได้เท่าตะเกียงน้ำมันด้วย จะเห็นได้ว่าการไปทำบุญครั้งนี้มีต้นทุนเช่นกัน ได้แก่ ค่ารถไฟฟ้าไปกลับคนละ 40 บาท (หากลงสถานีสยามก็จะเพิ่มเป็น 50 บาท) เงินทำบุญถวายสังฆทาน (แล้วแต่ศรัทธาก็ตาม) แต่ทั้งสองคนก็ทำบุญคนละ 100 บาท ค่าดอกไม้รูปเทียนอีก 2 จุด จุดละ 20 บาท รวมเป็น 40 บาท ค่าไอศกรีม 10 บาท รวมเป็น 190 บาท ทั้งเรื่องเงินและเวลาแต่ทุกคนก็ไปด้วยใจ

ทั้งๆที่เมื่อคืนก่อนมาวัดวันนี้พนักงานต้นบอกไม่ได้สักแก้ว จึงจะเห็นได้ว่า การทำบุญกับเงินที่หาได้ไม่มีส่วนสัมพันธ์กัน เป็นความตั้งใจเฉพาะตน

การใช้ชีวิตของผู้หญิงเหล่านี้ เป็นเพียงคนธรรมดา ซึ่งถ้าไม่รู้ภูมิหลังก็จะไม่ทราบว่าคุณค่าเหล่านี้เป็นใคร เพราะทุกอย่างเหมือนเช่นคนธรรมดาทั่วไป กลับจากวัด เดินผ่าน central world เห็นหญิงสาวกับฝรั่งเดินคู่กัน เราถามว่าทำไมไม่หาแฟนสักคน ทั้งคู่ตอบว่า แล้วแต่โชควาสนา

และมันก็ไม่ได้ง่ายเช่นนั้น เมื่อมาถึง interchange บางคนแหวะดู เสื้อผ้าที่ขายบริเวณนั้น ราคาของที่นี่แพงมาก ให้เดินไปที่ตลาดนัดถูกกว่ามากมาย พวกเขาต่างโต้แย้งว่า ค่าที่เขาแพงมั้ง เราได้สติว่าไม่ควรเอาความคิด etic หรือ insider view ของตนเองไปวัดจึงจะถูก แต่มานี่ก็ย้อนดูว่า การทำงานทำงานที่รายได้ไม่แน่นอน ต้องมีค่าใช้จ่ายทั้งของตนเอง ครอบครัว และกระแสนิยมที่ต้องแต่งตัวทำงานให้สวยงามและยิ่งเพิ่มค่าใช้จ่ายมากขึ้น

สิ่งที่ได้จากการไปเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งนี้ คือการทบทวนบทบาทตนเองในฐานะนักวิจัยหรือนักมานุษยวิทยา กับการสวมบทบาทของการเป็นผู้หญิง เป็นแม่ เป็นเพื่อนกับญาติเหล่านั้น การตัดอคติทั้งมวลออกจึงเป็นสิ่งที่ยากยิ่ง ความเห็นใจหรือการแสดงออกของตน จึงสอดคล้องและเป็นไปตามพื้นฐานความรู้ ความคิดของตน นอกจากมุมเดิมที่เป็นผู้หญิงเสเพล ตีแม่เหล้า นั่งขายบริการทางเพศ แต่พวกเธอก็คือมนุษย์ที่มีรัก โลก โกรธ หลง อยากมี อยากได้ อยากเป็น เช่นคนธรรมดาทั่วไปนั่นเอง

นอกจากนั้นยังมีการปฏิบัติธรรมตามวัดต่างๆ เช่น การเช่ารถไปวัดเขาชีจรรย์ ไปปฏิบัติธรรม 3-4 วัน หรือนอนปฏิบัติธรรมที่วัดพุทธวนารามเอง โดยทุกที่ที่ต้องสวมเสื้อผ้าสีขาวจึงต้องซื้อชุดไว้ใช้เอง การซื้อดอกไม้ไหว้พระเป็นเรื่องปรกติ บางคนซื้อดอกไม้หลายชุด อ้างว่าเอาไว้ไหว้ทั้งชั้นบนและชั้นล่างของร้าน (ความจริงคือไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในบารมีนั่นเอง) และดอกไม้ที่เลือกซื้อบ้างก็อ้างว่าสีสวย พระบางองค์ชอบสีเหลือง บางองค์ชอบสีแดง เช่น พระพิฆเนศวร์ จำต้องซื้อดอกไม้ให้ถูกใจกันแต่ละองค์จะได้ดลบันดาลแต่สิ่งดีๆ ให้กับตนเอง การให้เงินกับขอทานด้วยใจคิดว่าได้ช่วยเหลือคนที่ลำบากกว่าเราจะส่งผลต่อชีวิตที่ดีขึ้นของตน เมื่อไปทำบุญที่วัดจะแยกมือออกมาหญิงที่ไปทำบุญนั้นมีภูมิหลังอย่างไร โดยเฉพาะกับสาวอย่างน้ำด้วยบุคลิกที่นิ่งไม่ออกแวก ไม่เจี๊ยะแจ๊ะ เออะอะไว้วาย ดังภาพของหญิงที่เคยคิดว่าต้องชัดเจนในบทบาท

การไปทำบุญ นอกจากการหวังได้บุญแล้ว ยังคิดว่าจะช่วยให้บาปที่มีอยู่ได้เจือจางผ่อนคลายลงไปบ้างดังคำกล่าวของมีนที่ว่า “พระเทศน์ว่า บาปกรรมมีจริงมันจะตามมาไม่ว่าชาตินี้หรือชาติหน้า การทำบุญจะช่วยให้เจือจางแต่ไม่ได้ลบไป” พระเทศน์ปุจฉาวิสัชนาดังว่า “มีแก้วใบหนึ่งใส่เกลือลงไปนิดหน่อย น้ำจะมีรสเค็ม ถ้าเติมน้ำลงไป เกลือที่เค็มก็จะเค็มน้อยลง” เป็นการเทศน์สั่งสอนที่เป็นรูปธรรมสำหรับกลุ่มคนอีกบางกลุ่มเพื่อปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และให้คนหันมาทำบุญกันมากขึ้น และนอกจากนั้นการไปทำบุญยังหวังผลต่อในชั้นถัดไปที่ว่า อริยฐาน “ขอให้มีคนรับเลี้ยงสักคน” จากการอยู่ในกลุ่มสังคมเช่นนี้มีรุ่นพี่จำนวนมากที่มีฝรั่งรับเลี้ยงออกไปเป็นมาตามสุขสบาย ความคิดของมีน เป้าหมายสุดท้ายของชีวิตคือการมีผู้อุปการะสักคนโดยไม่ต้องทำงาน ฉะนั้นจึงต้องไปทำบุญให้มากเชื่อว่า ทำมากได้มาก

4. ความคิดเกี่ยวกับการเป็นคน

คนดี

จากประโยคการสนทนาที่ว่า “...พอเข้ามาทำ ก็อยู่ที่ตัวเรา ถ้าเรามาสัมผัสมันก็ไม่ได้ เลวร้ายอะไร ตัวเองอยู่ในกรอบนี้ก็ดีแล้ว...” การเป็นคนดีของมิน คือ “...เราเป็นคนดีของสังคมคือ เราไม่ดีทำอะไรผิดกฎหมายไม่ทำความเดือดร้อนให้ใคร มีความรับผิดชอบมีหน้าที่การงานและ ดูแลครอบครัวได้...”

คนไม่ดี

จากประโยคที่ว่า “คนดี คนเลวไม่ได้อยู่ที่อาชีพ อาชีพไหนก็ได้ บวชเป็นพระก็ได้” ฉะนั้นคนไม่ดีคงไม่ได้วัดกันจากอาชีพที่ทำ คนที่มีอำนาจหน้าที่การงานใหญ่โต เช่น ผู้บริหารยัง โกงกินประเทศชาติได้เลย เป็นคำกล่าวของพนักงานเดินในร้าน

5. จริยธรรมด้านอื่น ๆ

ความเสียสละ

การทำงานที่ทุกคนต่างกล่าวว่าเป็นการเสียสละ ด้วยรายได้ที่หาได้ต่างต้องส่งกลับบ้าน แทบทั้งหมด กรณีของกุงที่ต้องส่งเงินกลับบ้านทุกอาทิตย์ เพื่อให้เป็นค่าใช้จ่ายแล้วเมื่อถึงสิ้น เดือน ต้องส่งเงินผ่อนชำระค่าบัตรเครดิตขนาดเล็ก ที่ซื้อไว้ให้สามีใช้ทำงานรับชุดเจาะวางท่อ ประปาหรือกรณีของมินที่จะเก็บเงินส่งให้แม่ซื้อวัวไวกอนา แต่ซื้อไม่ได้เมื่อพี่มีความจำเป็นต้องใช้ เงิน ก็เลยเอาเงินที่เก็บได้ทั้งหมดยกให้พี่ไปทั้งสิ้น และคิดว่าตนเองเสียสละมาก

ความอดทน

การทำงานที่ทุกคนต่างกล่าวว่า ต้องใช้ความอดทนอย่างยิ่งเพราะผู้คนอยู่ร่วมกันมาก ต้องไม่ให้มีเรื่องกระทบกระทั่งกัน มิเช่นนั้นต้องออกจากงานทั้งคู่โดยไม่ตรวจสอบว่าใครผิดหรือ ถูกความรู้สึกเพื่อการทำงานเป็นเรื่องธรรมดาแต่ต้องอดทน เบื่อเซ็งมากๆก็หยุดงานไปเลย

รู้จักหน้าที่

“...เวลาทำงานจะไม่เครียดฝรั่งตำ Fuck you ก็ไม่โกรธ ยิ้มสู้ การพูดคุยกันก็จะไม่มาบ่นถึง ปัญหาใครบ่นจะไล่หนี ทุกคนมีปัญหาจะไม่เอามาบ่นภาระวันนี้ จะมีความสำเร็จในวันหน้า ให้รู้จัก ปรับวิกฤติให้เป็นโอกาส ปรับโอกาสให้เป็นเงินทอง...”

ทัศนคติต่ออาชีพ

“...ใครจะมองว่าไง แต่งานนี้มันอึดซู่เรา ถ้าไม่มีงานตรงนี้ เราไม่ได้มาถึงขนาดนี้ เราไม่ได้ มาอยู่ตรงนี้ เงิน 100 บาท ก็ไม่รู้จะเอาจากตรงไหน...”

“...งานมันไม่ได้เลวร้ายอะไร อยู่กับแฟนคนไทยก็นอนอยู่แล้ว...”

จากการศึกษาพหุนิยมทางจริยธรรมของพนักงานเดินในบาร์ชอชอยพบว่านิยามคำว่าจริยธรรมนั้นเป็นนิยามเชิงสัมพัทธ์ (relativity) ที่ไม่ได้ผูกติดค่านิยามที่มีความหมายหนึ่งเดียวที่มีผู้นิยามไว้ แต่จะอธิบายโดยสัมพันธ์กับคุณค่าทางวัฒนธรรม (culture value) ที่เป็นแนวปฏิบัติ

ตามจารีตและกระแสการพัฒนาศมัยใหม่ที่เป็นกระแสทุนนิยม (capitalism) ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้จากภาวะโลกาภิวัตน์ จนนำไปสู่ชุดค่านิยมในวัฒนธรรมที่ไม่ได้เป็นในแนวจารีตเช่นเดิมจนดูเหมือนเป็นวัฒนธรรมที่เบี่ยงเบน (cultural deviant) ไปจากกรอบคิดตามรากเหง้าความเป็นคนมีจริยธรรมของคนส่วนใหญ่ในสังคม

ชุดความคิดตามกรอบคุณค่าทางวัฒนธรรมของผู้หญิงไทยคือผู้หญิงต้องเป็นคนดีเนื่องมาจากการปลูกฝังการเลี้ยงดูมาตั้งแต่เด็กที่ฝังรากความคิดให้กับผู้หญิงว่าต้องเป็นคนดีและกตัญญูต่อครอบครัว ซึ่งผู้หญิงมักถูกคาดหวังจากครอบครัวในเรื่องการแบกรับภาระหน้าที่ที่ต้องเลี้ยงดูครอบครัวให้มีความอยู่รอด จากการที่ความกตัญญูรู้คุณยังเป็นระบบคุณค่าที่มีพลังในสังคมชุมชนชนบท และได้รับการถ่ายทอดอย่างต่อเนื่องลงมาสู่ลูกหลานในรุ่นต่อๆมาเพื่อดำรงอยู่อย่างมั่นคงต่อเนื่องของระบบครอบครัว แต่ภายใต้พลังวัตของระบบคุณค่าเรื่องความกตัญญูรู้คุณนี้หนทางในการตอบสนองของคนรุ่นต่อมากลับมีความกตัญญูรู้คุณนี้ หนทางในการตอบสนองของคนรุ่นต่อมากลับมีความแตกต่างกันในระหว่างลูกสาวและลูกชายทั้งในแง่วิถีคิดแนวทางปฏิบัติและทางเลือกในสังคม ดังนั้นลูกสาวหลายคนต้องตัดสินใจที่จะเข้ามาทำงานในสถานบันเทิงตามผับบาร์ต่างๆ เพื่อความอยู่รอดของครอบครัว ซึ่งส่งผลต่อเนื่องถึงการสืบทอดภาพลักษณ์ความเป็นลูกสาว และการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ความเป็นลูกสาวในบริบทของครอบครัวและชุมชนจากความขัดแย้งทางความคิดและระบบคุณค่าทางศีลธรรมที่มีศีลธรรมเป็นเส้นแบ่งระหว่างความเป็นผู้หญิงไม่ดี แต่เนื่องจากการต้องทำตนเป็น “ลูกสาวที่ดี” เป็นผู้รับผิดชอบครอบครัวโดยถูกคาดหวังในระดับที่สูงไปกว่า “ความสำเร็จ” สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงลูกสาวในฐานะความเป็นสาวหาเงินไว้กับความสัมพันธ์ในบทบาทของความเป็นลูกสาวที่ดี ที่รับผิดชอบต่อความอยู่รอดต่อเนื่องของครอบครัว (ฉลาดชาย รมิตานนท์. อ่างใน นิวัตร์ สุวรรณพัฒนา. 2541: 30)

ฉะนั้นการดำรงชีวิตภายใต้กระแสทุนนิยม ซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีการผลิตสินค้าจำนวนมากขึ้นมา จำหน่าย แลกเปลี่ยนหรือซื้อขาย และยังมีการกระตุ้นให้มีความต้องการบริโภคสิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการเติบโตของการผลิตที่กระตุ้นให้ทุกคนอยากมีอยากได้อยากเป็นมากขึ้นซึ่งทุกคนไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และประจวบกับความคิดที่จะได้มานั้นไม่ผิดต่อศีลธรรมแต่อย่างใด เพราะตัวผู้กระทำนั้นก็ไต่ทำความดีในลักษณะอื่นเช่น การส่งเงินเลี้ยงดูพ่อแม่ ลูก มีความรับผิดชอบต่องานและลูกค้ำหรือรวมไปถึงการทำเงินที่ได้ไปทำบุญ เพื่อสร้างผลบุญของตนเองสืบไป

ระบบผู้ชายเป็นใหญ่หรือปิตาธิปไตยเป็นการถูกสร้างขึ้นหรือสถาปนาให้มีบทบาทฐานะที่สูงกว่าฝ่ายหญิงเป็นมาตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์หรือก่อนนั้นในสังคมเก็บหาอาหารล่าสัตว์เลยที่เดียว แม้ในสังคมปัจจุบันความเป็นใหญ่ของชายก็ถูกตอกย้ำและแสดงออกถึงความเหนือกว่าในหลายรูปแบบ ทั้งการสร้างและการบังคับใช้ผ่านระบบกฎหมายและการปฏิบัติการในชีวิตประจำวัน

ความคิดแบบปิตาธิปไตย เมื่อนำมารวมกับทุนนิยมที่มีการแข่งขันกัน การสะสมทุนไปจนถึงการเอาเปรียบยังทำให้การมองภาพผู้หญิงออกมาในลักษณะต่ำกว่าคุณค่าจริงที่ผู้หญิงมีอยู่ทั้งในเรื่องความอ่อนแอ การเป็นแรงงาน เป็นต้น

1.อธิบายในแง่เครือญาติและสถานะของผู้หญิง

อีกทั้งจากสถานะของผู้หญิง จากการศึกษาของนักวิชาการหลายๆท่าน พบว่าสตรีไทยแต่เดิมมีฐานะค่อนข้างสูง โดยเฉพาะสตรีภาคเหนือที่มีการศึกษาของ (Tanabe,1991) (Turton,1984) (Cohen and Wije yewardene,1984) ด้วยว่าสตรีภาคเหนือที่มีการแต่งงานที่นับสายของแม่ และการตั้งถิ่นฐานข้างแม่ (Matriarchal) เมื่อแต่งงานแล้วก็จะพาเขยใหม่หรือสามีเข้ามาอยู่ในบ้านหรือปลูกบ้านที่ใกล้บ้านเดิมของแม่ในลพแลงเดียวกัน ส่งผลให้มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและยังสืบทอดการนับถือผีของแม่ และผู้หญิงชาวนายยังมีบทบาทสำคัญในการผลิตและการค้า ล้วนส่งผลให้ผู้หญิงในสังคมชาวนาไทยภาคเหนือมีสถานภาพและอำนาจต่อรองค่อนข้างสูง (Marjorie Muecke. อมรา พงศาพิชญ์(บรรณาธิการ). 2548: 11) ด้วยเพราะผู้หญิงภาคเหนือจะเก็บผลผลิตที่ได้นอกเหนือจากการทำเกษตรเป็นหลัก นำไปเป็นสินค้าทั้งแลกเปลี่ยนและซื้อขายกันตามตลาดเช้า ณ หมู่บ้านต่างๆทั้งกล้วย อ้อย หมากพลู และผักที่เก็บได้ตามข้างรั้ว และท้องทุ่ง เช่น กระถิน ชะอม ตำลึง หรือผักโขมก็ตาม

การเปลี่ยนแปลงวิถีการผลิต

ความเป็นผู้หญิงที่ต้องรับภาระในการใช้ชีวิตของคนในครอบครัวให้ต่อเนื่องยืนนานนั้นเป็นด้วยปัจจัยทางเศรษฐกิจที่กำหนด ด้วยในระยะเวลาของอดีตที่ผ่านมา หน้าทีการหารายได้เป็นของฝ่ายชายที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับเกษตรกรรม ที่มีผืนดินเป็นตัวช่วยในการประกันรายได้ แต่เมื่อในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงในวิถีการผลิตจากสังคมเกษตรดั้งเดิมเพื่อการยังชีพเปลี่ยนแปลงเป็นการเกษตรเพื่อการพาณิชย์ที่มีการผลิตเพื่อขาย มีการใช้ที่ดินอย่างเข้มข้นปลูกพืชเพื่อการค้ำมุงการปลูกข้าวเพื่อขายเป็นหลักการหารายได้เพื่อให้ได้เงินเป็นสิ่งสำคัญที่สุดจึงส่งผลให้เกิดการอพยพของแรงงานเพื่อจุดมุ่งหมายดังกล่าว และส่งผลต่อเนื่องไปการรูปแบบการแต่งงาน การสืบทอดมรดกที่ดิน และการเปลี่ยนแปลงกฎหมายว่าด้วยที่อยู่อาศัยหลังการแต่งงาน เพราะการแต่งงานที่จะต้องปลูกบ้านอยู่ละแวกเดียวกับพ่อแม่ไม่สอดคล้องกับวิถีการหารายได้อีกต่อไป แนวประเพณีปฏิบัติที่เคยเคร่งครัดต่อความเชื่อเรื่องผีปู่ย่า การปฏิบัติตามแนวจารีตเดิมที่มีการรวมญาติไหว้ผีปู่ย่าถูกลดทอนความสำคัญลงด้วยเพราะไม่สะดวกทั้งเวลาและสถานที่ในการมาร่วมสืบทอดจารีตดังกล่าว ความเชื่อเปลี่ยนไปผู้คนต่างต้องทำมาหากินหรือ

แข่งขันกันมากขึ้น ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างคน ชนชั้นที่มีช่องว่างเพิ่มขึ้น บทบาทของเพศหญิงที่เคยมีบทบาทเด่นในการหารายได้เปลี่ยนไปเป็นเพศชายที่ต้องไปทำงานรับจ้างเพื่อหารายได้มากขึ้น จากการศึกษาของ ยศ (2535) จึงช่วยตอบย้ำว่าการแบ่งงานทางเพศ ส่งผลให้ผู้หญิงถูกลดบทบาทต่ำลงผู้หญิงจำนวนไม่น้อยเริ่มถูกกดดันให้จากบ้านไปทำงานในโรงงานและในอุตสาหกรรมเชิงพาณิชย์

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

การขยายตัวของเมือง กระบวนการกลายเป็นเมือง การเปลี่ยนแปลงธรรมชาติแวดล้อม ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่น ทั้งแบบฤดูกาลหรือการย้ายถิ่นระยะยาว

ผู้หญิงในการทำงานที่ชอยจะมีการกลับบ้านในช่วงฤดูกาลทำนา และเมื่อหมดหน้านาจะกลับมาทำงานที่บาร์อีกครั้ง ประกอบกับช่วงฤดูฝนฤดูทำนาค้นหาที่พักเที่ยวไม่มาก

การย้ายถิ่นระยะยาวก็มีผู้หญิงในชอยที่มาทำงานเริ่มตั้งแต่อยู่ 4 ปี เป็นต้นไป จนเกือบ 20 ปีนับถึงปัจจุบัน ด้วยการเปลี่ยนแปลงลักษณะการผลิตตั้งกล่าวที่พาพวกเธอเหล่านั้นไม่คุ้นเคยกับอาชีพเดิมคือการทำนาอีกต่อไป ทำให้พวกเธอล้วนไม่กลับบ้านไปช่วยทำนา แม้จะคงสืบทอดจารีตเดิมที่มีการส่งเงินกลับบ้านไปช่วยพ่อแม่ทำงานทดแทน

การศึกษาเรื่องบทบาทของเพศที่เกี่ยวกับการพัฒนาโดย (Mills, 1993) ที่อธิบายปรากฏการณ์ผีแม่ม่าย (ไหลตาย) ที่ออกเที่ยวจับผู้ชายเพื่อสังวาสและผู้ชายจะต้องตายในที่สุดนั้นว่าอาชญากรรมของรัฐที่เกี่ยวกับความทันสมัยและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้น มีได้สอดคล้องกับประสบการณ์ชีวิตของชาวอีสาน ซึ่งส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าการกลายมาเป็นแรงงานรับจ้างแรงงานผลิตถิ่น แรงงานข้ามชาติ รวมทั้งแง่มุมอื่นของความทันสมัยนั้น ส่งผลกระทบด้านลบและสร้างความลุ่ม ๆ ดอน ๆ ต่อชีวิตของพวกเขา ผีแม่ม่าย ความเชื่อ และพิธีกรรม จึงเป็นการตีความเพื่อดำเนินการพัฒนารัฐที่รัฐครอบงำวัฒนธรรมหมู่บ้านและเน้นเข้าสู่การพัฒนาความทันสมัย

การอธิบายว่าทำไมเด็กวัยรุ่นอีสานจึงเข้ามาทำงานในบาร์มากขึ้น บางคนเพิ่งจบชั้นป.6 มาด้วยซ้ำ บางคนอาจจบม.3 และพ่อแม่มาฝากให้ทำงานเลย หรือบางคนมาตามหน้าที่ทำงานอยู่ที่นี้และนำลูกหลานมาร่วมทำงานด้วย จากการศึกษาของ Whittaker (1999) เสนอว่าการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบทุนนิยมได้ทำให้ชีวิตทางสังคมในหมู่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งฐานอำนาจของผู้หญิงในชุมชนเริ่มสั่นคลอนลง ส่งผลให้ผู้หญิงมีฐานะทางเศรษฐกิจย่ำแย่ลงและต้องพึ่งพิงผู้ชายเพิ่มมากขึ้น

ในช่วงเกือบ 4 ทศวรรษที่ผ่านมา สังคมชนบทไทยได้เข้าสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเคลื่อนตัวเข้าสู่การผลิตที่เน้นการค้า เข้าสู่ระบบความสัมพันธ์แบบเงินตราและระบบทุนนิยมที่ต้องพึ่งพาตลาดและพลังภายนอกเพิ่มมากขึ้น การกลายเป็นแรงงานรับจ้างการย้ายถิ่นจากชนบทสู่เมือง และการย้ายถิ่นข้ามชาติ การ

ขยายตัวของอุตสาหกรรมเจริญรรมย์ การค้าประเวณีและอิทธิพลของเงินที่มีต่อระบบเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

คู่ความสัมพันธ์ทางเพศและชาติพันธุ์

ผู้หญิงที่ทำงานในชอยมีหลากหลายกลุ่มมีคนทั้ง คนเมือง คนลาว คนเขมร คนไต หรือความแตกต่างทางศาสนาก็ตาม เพศสถานะและความสัมพันธ์ทางเพศไม่ได้แยกโดดเดี่ยวแยกออกจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทั้งภายในชนชั้นและกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน และระหว่างชนชั้นและกลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่างกัน

การทำความเข้าใจในบริบทของความสัมพันธ์เชิงอำนาจและการต่อสู้เพื่อนิยามความหมายทางวัฒนธรรมจึงต้องให้ความสำคัญในเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชาติพันธุ์

จะเห็นได้ว่าในชอยความสัมพันธ์เชิงอำนาจสามารถจำแนกได้เป็นผู้มีอำนาจกับผู้อยู่ภายใต้อำนาจเป็นคู่ที่ 1 ส่วนผู้ชายกับผู้หญิงให้บริการเป็นการจำแนกตามคู่ที่ 2 อำนาจระหว่างผู้สูงวัยกับผู้อ่อนกว่าเป็นคู่ที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อยู่ต่างกลุ่มชาติพันธุ์เป็นคู่ความสัมพันธ์ที่ 4

คู่ความสัมพันธ์ที่ 1

คู่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่มีอำนาจมากที่สุดคือคู่ของเจ้าของบาร์ที่เป็นผู้มีอำนาจมากและเป็น “ฝรั่ง” ตามความเข้าใจของคนไทยโดยทั่วไปไม่ว่าฝรั่งคนนั้นจะเป็นชาวเยอรมัน ออสเตรเลีย หรืออเมริกาก็ตาม ฝรั่งเหล่านี้มีอำนาจเงินในการมาซื้อกิจการบาร์ต่อจากคนอื่น และกำหนดกฎเกณฑ์ระเบียบปฏิบัติ ขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงานในร้านทุกคน หมายถึงการบริหารงานในตำแหน่งสูงสุดของบาร์ และเป็นผู้จ่ายเงินเดือนให้พนักงานทุกคน

ความเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่าในแง่ นายจ้างแล้วยังถูกตอกย้ำด้วยความเป็น “ฝรั่ง” ที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร และเห็นว่าเป็นภาษาที่สำคัญที่ถูกกำหนดให้ใช้เป็นหลักในชอยควาบอย เพื่อสื่อสารกับลูกค้าที่กลุ่มเป้าหมายคือชาวต่างชาติที่มาเที่ยวพักผ่อนในชอย

คู่ความสัมพันธ์ที่ 2

ความสัมพันธ์เชิงเพศสถานะคือ ชายกับหญิง ความเป็นชายมีสถานะที่สูงกว่าในการเป็นฝ่ายเลือกผู้หญิงให้มาบริการพูดคุย นั่งเป็นเพื่อน หรือพาออกไปหาความสำราญภายนอก ดังคำพูดของผู้หญิงผู้ให้บริการที่กล่าวในคืนหน้าที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลว่า “วันนี้ขอให้มีคนออกออกไปด้วยเถอะ” เป็นการแสดงออกที่ชัดเจนว่าเพศชายมีสถานะที่เป็นฝ่ายเลือกหรือรุก ส่วนฝ่ายหญิงเพียงแต่หาโอกาสจังหวะที่ต้องแสดงตนให้ฝ่ายชายเลือก

คู่ความสัมพันธ์ที่ 3

คู่ของผู้สูงวัยกับผู้อ่อนอาวุโสกว่าจากบุคคลที่ทำงานอยู่ในบาร์ จะพบว่ามี 2 กลุ่มที่จำแนกได้ชัดเจนคือผู้สูงวัยที่อายุ 40 กว่าปีขึ้นไป และผู้ที่อายุต่ำลงมา ในกลุ่มที่อายุน้อยจำนวนมากที่สุดคืออายุในช่วง 20 ต้นๆขึ้นไปไม่เกินอายุ 30 ปี โดยจบม.6 แล้วเข้ามาทำงานหรือส่วนน้อยที่อายุต่ำกว่า 20 ปี คือเพิ่งจบชั้นม.3 แล้วเข้ามาทำงานได้สัก 4 – 5 ปีมีประสบการณ์แล้ว แต่ก็ยังอยู่ในวัย 20 ต้นๆอยู่ดี

คู่ความสัมพันธ์ที่ 4

การตัดเครือข่ายและความสัมพันธ์เชิงอำนาจในซอย พวกที่อายุมากจะถูกเรียกโดยกลุ่มเด็กอายุน้อยว่า “แม่” กันทุกคน (จะไม่ใช้คำว่า ป้า หรือ พี่แต่อย่างใด) ซึ่งต้นแบบการเรียกเป็นการเรียกตามคนที่อยู่กันมาก่อนๆและได้รับการถ่ายทอดกันต่อมาและถูกตอกย้ำกันเป็นระยะจาก “แม่บ้าน” ที่ทำหน้าที่ทำความสะอาดร้านแล้วยังต้องคอยดูพฤติกรรมของเด็กๆในร้านด้วย เมื่อใครประพฤติด้วยในสิ่งที่ไม่เหมาะสมก็ต้องรายงานเจ้าของร้านต่อไป ตำแหน่งแม่บ้านจึงรวมบทบาทความเคารพยำเกรงตั้งแม่เพิ่มเติมเข้าไปด้วย

นอกจากแม่บ้านแล้วภายในร้านยังมีแม่อีกนับได้เกือบ 20 คน บทบาทความเป็นแม่ของแต่ละคนที่แสดงออกมาต่อพนักงานรุ่นน้องแตกต่างกันไป “แม่” สมมติหรือแม่ในนามในพื้นที่ร้าน/บาร์จะช่วยชี้แนะให้เด็กๆรู้จักวิธีการปฏิบัติตัว เช่น แนะนำการใช้ชีวิตร่วมกันกับผู้อื่นว่าให้มีความอดทนอย่าทะเลาะเบาะแว้งกับใคร เวลาไปกับแขกให้ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง “ถ้าหากแขกดูทำไม่ดีให้รีบหนีเอาตัวรอด” “อย่าล้าขโมยของแขก” เป็นต้น คำแนะนำต่างๆที่แม่สมมติอบรมสั่งสอนให้กับลูกศิษย์ของตนช่วยย้ำถึงอำนาจที่พวกผู้หญิงอาวุโสเหล่านี้มีมากกว่าในเรื่องประสบการณ์ แต่ถ้าหากการอบรมหรือแนะนำนั้นไม่เป็นที่ต้องการของเด็กๆ พวกแม่สมมติก็จะยุติบทบาทของแม่สมมติโดยจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเด็กคนนั้นต่อไป แม้ทำงานที่ร้านเดียวกันก็จะไม่สูงส่งหรือทักทายกันอย่างไร

ความสัมพันธ์ที่แสดงออกมาลักษณะการอบรมคือการแนะนำให้พนักงานรุ่นลูกรู้จักเก็บเงิน และส่งเงินกลับบ้านอย่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ดังที่พี่น้อยหรือแม่น้อยของเด็กๆในบาร์ที่บอกเด็กๆว่า “ให้ส่งเงินให้แม่ด้วยนะอย่าไปซื้อของหมด” เป็นต้น การเคารพหรือคำเรียกว่าเป็นแม่นั้นด้วยจากวัยของหญิงที่ทำงานล้วนมีลูกทั้งสิ้น และลูกชายของตนก็มีอายุไล่เลี่ยอยู่ในวัยเดียวกับเด็กในบาร์ทั้งสิ้น เช่น แม่บ้านจะมีลูกที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นมาเยี่ยมที่ร้านทำให้ทุกคนทราบว่ แม่บ้านมีลูกอยู่ในวัยเดียวกับตนจึงไม่ ขัดเคืองใจที่จะเรียกคนในวัยนั้นว่าแม่แต่อย่างใด

คู่ความสัมพันธ์กับผู้ต่างกลุ่มชาติพันธุ์ การทำงานลักษณะนี้ไม่จำกัดความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ และเป็นผลดีต่อผู้ประกอบการด้วยซ้ำที่มีหญิงหลากหลายลักษณะให้เลือก บางคนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมรคือชาวไทยเชื้อสายเขมรที่มาจากจังหวัดสุรินทร์หรือบุรีรัมย์เป็นหลัก จะมีกลุ่มที่สูงวัยอยู่ในขั้นนี้เรียกว่า “แม่” เพราะมาทำงานนานแล้วและจะมีกลุ่มที่เป็นรุ่นลูกที่เข้ามาทำงานไม่กี่ปีและกลุ่มรุ่นอายุน้อยเหล่านี้จะทำหน้าที่พนักงานต้นเป็นส่วนใหญ่ด้วยอายุน้อย ทำให้รูปร่างยังดีมีทรวดทรงองค์เอวไม่ต้อยนัยที่อ้วนเผละเหมือนหุ่นรุ่นแม่ที่ผ่านการมีลูกจนโตเป็นหนุ่มเป็นสาวกันหมดแล้ว

นอกจากกลุ่มเขมรแล้วกลุ่มคนลาวหรือคนไทยเชื้อสายลาวทางวัฒนธรรมก็เป็นกลุ่มชาติพันธุ์อีกกลุ่มในร้านและนับว่ามีอำนาจมาก โดยกลุ่มชาติพันธุ์จะเป็นกลุ่มใดหรือมาจากภูมิภาคไหนใดจะแปรผันตามเจ้าของร้าน/บาร์ ถ้าหากเจ้าของเป็นคนเขมร พนักงานในร้านก็จะเป็นเขมรส่วนใหญ่ หากเจ้าของร้านเป็นคนลาว พนักงานในร้านก็จะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเป็นส่วนใหญ่ กลุ่มชาติพันธุ์ลาวคือกลุ่มที่สื่อสารกันด้วยภาษาลาว รับประทานอาหารประจำท้องถิ่นของตน คือ ข้าวเหนียว ส้มตำปลาแดก เป็นหลัก และมีความสนุกเฟลิดเฟลินอยู่ในตนเอง

ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันมักคบค้าสมาคมกับคนที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันกับตนไม่ว่าจะด้วยชนบประเพณีที่คุ้นเคยกันอยู่แล้ว หรือมาจากบ้านเดียวกันมองเห็นและเข้าใจความทุกข์ยากและการมาทำงานที่นี้การมีภูมิหลังที่ร่วมกัน คู่ความสัมพันธ์ของกลุ่มนี้จึงแสดงออกในลักษณะเกื้อกูลกันเป็นส่วนใหญ่ แต่คนที่ต่างกลุ่มกันก็มีความสัมพันธ์ที่สนิทแนบแน่นกันได้ดังเช่น พี่เล็กที่เป็นคนเมือง (คนเมืองใช้เรียกคนที่อยู่ในจังหวัดล้านนาไทย 8 จังหวัด) จังหวัดลำพูนจะสนิทกับแก้วที่มีพื้นฐานวัฒนธรรมเป็นคนลาวร้อยเอ็ดด้วยทั้ง 2 คนมีวัยที่ใกล้เคียงกันจึงสนิทสนมในลักษณะความสัมพันธ์การเกื้อกูลหยิบยืมเงินกันได้ แต่ทั้งนี้ผู้ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันก็ไม่จำเป็นต้องคุ้นเคยกันเสมอไป ดังเช่น แม่พร ที่อายุ 50 กว่าปีแล้ว แต่ก็ไม่สูงส่งกับใครมากนักไม่ว่ารุ่นเด็กหรือรุ่นเดียวกัน และไม่คอยพูดคุยกับใครทำให้ไม่มีใครรู้จักประวัติแก่มากนักรู้เพียงแต่ต้องทำงานส่งเงินให้สามีที่เป็นอบต.อยู่ในจังหวัดภาคอีสานแห่งหนึ่ง อาจจะช่วยปมด้อยที่อายุมากและต้องส่งเสียเงินเพื่อค่าจุนจวนะหน้าตาทางสังคมของสามีอีก ทำให้แกไม่เปิดเผยตัวเองแต่อย่างใด

ผลกระทบของลัทธิทุนนิยมโลกและเศรษฐกิจสินค้า

การทบทวนการขยายตัวของสภาวะชายขอบของเกษตรกรรมรายย่อยในชนบททั้งหญิงและชาย ซึ่งถูกกระแสโลกาภิวัตน์ผลักดันไปชายแดนของเศรษฐกิจระดับชาติ และระดับโลกมากขึ้นเรื่อยๆ

อาจสรุปได้ว่าพหุจริยธรรมของอโกโก้

1. กระบวนการคิดในกรอบของพุทธศาสนาแบบประชาชน ที่อิงกับความจริง ความอยู่รอดและถูกจับตามองหรือผลักดันจากกระแสพัฒนาที่ต้องเสนอตัวตนว่าเป็นคนดี มีหลักศาสนา และต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่ แม่ลูก หรือพุทธศาสนิกชนที่ดี ประกาศตนให้ผู้อื่นในบริบทชุมชนหมู่บ้านตนเอง ทราบว่าเป็นคนดี โดยการส่งเงินกลับบ้าน

2. กระบวนการคิดที่อิงกับการพัฒนาที่ถูกผลักดันให้ออกมาทำงานภายนอก แทนที่การทำเกษตรกรรมรายย่อยในชุมชน และการพัฒนาที่มุ่งพัฒนาเมืองใหญ่ๆ จึงเป็นแรงดึงดูดให้คนมาทำงานมากขึ้น จนกระทั่งเป็นวัฒนธรรมข้ามชาติไป กรณีไปทำงานต่างประเทศ

ผู้หญิงถูกวางตัวให้เล่นบทบาทแสดงแทน (representation) ในเชิงบทบาททางเศรษฐกิจ ได้แก่ การทำบุญสร้างกุศล และการบริจาคทางให้แก่วัดในท้องถิ่น การกลับไปบ้านเกิดและบริจาคเงินจำนวนมากๆ เพื่อสร้างถาวรวัตถุให้วัดยิ่งเป็นการบ่งบอกให้ผู้คนโดยเฉพาะผู้ชายยอมรับในบทบาทคุณค่าของตนว่าสามารถดูแลครอบครัวและอุปถัมภ์ศาสนาได้ ยิ่งโดยเฉพาะผู้หญิงยากจนด้วยแล้ว การพยายามรักษาบทบาทของตนตามประเพณีจะทำให้ตัวเองกลายเป็น someone ขึ้นมาแทนที่ nobody ฉะนั้นพหุจริยธรรม และสาวนักเดินอโกโก้ (ที่ทำงานทางด้านบริการทางเพศไปด้วย) มีความเกี่ยวข้องทั้งในระดับท้องถิ่นชุมชน และระดับโลกที่แยกกันไม่ออก

ในเชิงพหุนิยมทางจริยธรรมที่แจ่มชัด ความอดกลั้นของเธอเกิดจากบริบทแวดล้อมทางวัฒนธรรม ที่มีพุทธศาสนิกายเถรวาทเป็นต้นแบบที่สอนให้ทุกคนอดกลั้นต่อชีวิตที่ยากลำบากและคิดว่าเป็นกรรมของตนเองที่ต้องรับกรรมหรืออดทนต่อสิ่งนั้น (อมรา พงศาพิชญ์ (บก.), 2548: 48) ตามผลการศึกษาที่พวกเขาต้องมีจริยธรรมด้านอื่นๆ ทั้งความเสียสละ ความอดทน ความขยัน ความรัก รู้จักหน้าที่และมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพที่ทำอยู่ จนกระทั่งความอดทนอดกลั้นทำให้เกิดการปล่อยวางในที่สุด

บทที่ 6

สรุป

ความเชื่อทางด้านศาสนาที่นำมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตของพนักงานในซอย คือ การทำบุญด้วยวิธีปฏิบัติที่ต่างกัน เพื่อขอให้ชีวิตดีขึ้น และเป็นการขอพรให้ตนเองด้วยยังต้องนำ พระธรรมคำสอนที่สามารถใช้อย่างเป็นรูปธรรม คือ ความอดทนและใจเย็น ความคิดต่อตนเองใน แง่พหุนิยมทางจริยธรรม ที่ออกมาจากตนเอง (insider view) คือ “การเป็นคนดี คนเลว หรือมี คุณธรรม จริยธรรมหรือไม่ ไม่เกี่ยวกับอาชีพที่ทำเพราะไม่ทำให้ใครเดือดร้อน” และสิ่งที่คิดว่า ตนเองเป็นอยู่นี้เป็นอย่างไร ได้คำตอบที่จะเป็นคำตอบสุดท้ายในการอธิบายความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของพนักงานสาวที่ประกอบอาชีพนี้ได้ คือ “ดีที่สุดที่เราทำได้”

อย่างไรก็ตามงานวิจัยเรื่องนี้ไม่ได้สนับสนุน ส่งเสริมหรือไม่เห็นด้วย ชัดแจ้ง รังเกียดต่อ ทุกคนที่ทำงานลักษณะนี้ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ใดในโลกก็ตาม เพียงแต่เป็นการนำเสนอที่สะท้อน ออกมาจากมุมมองความคิดภายในของกลุ่มศึกษาเท่านั้น แม้จะได้ยินจนกลายเป็นเรื่องปรกติไป แล้วที่ว่า เป็น “ความจำเป็นเรื่องเงิน”

พหุจริยธรรมในเรื่องความเสียสละเป็นสิ่งที่พนักงานเห็นในร้านคิดว่าตนเองมีอยู่มาก เพราะสิ่งที่ทำอยู่ “...ตนเองเสียสละมากและคิดว่าเป็นงานที่จะเก็บเงินได้ และยังเป็นการพึ่งตนเอง โดยไม่เบียดเบียนใคร ลำพังที่บ้านทำนาได้ค่าจ้างวันละ 150-200 บาท” “... ให้เขามาเที่ยว เขาก็ รักครอบครัวเขาเหมือนเดิม...”

ความมีจริยธรรมตามความคิดของเขาอีกประการคือ “การทำงานหาเงินส่งเสียกลับไปให้ บ้านก็เพียงพอแล้ว แค่เพียงรับผิดชอบพ่อแม่ญาติพี่น้อง ก็แสดงว่าตนเองเป็นคนดีแล้วเพราะถือว่าเป็นคนดีคนหนึ่งของสังคมที่มีความกตัญญูรู้คุณต่อพ่อแม่ และอาชีพที่ทำก็ไม่ได้ทำผิดกฎหมาย ไม่ได้ไปขโมยใคร” การอธิบายตามแบบความคิดของคนในดังกล่าวเป็นสิ่งที่เหมาะสมต่อบริบท ความคิดภายในใจของผู้อธิบาย แต่จากกรอบแนวคิดที่ว่าภาวะของการพัฒนาที่เน้นวัตถุนิยม กระตุ้นให้ผู้คนมีความต้องการบริโภค มีสื่อกระตุ้นให้อยากได้มากขึ้นทุกวัน ทำให้ความคิดในการ จะได้เงินมาเพื่อแสวงหาวัตถุทุกอย่างมาไว้ในครอบครอง ผิดรูปไปจากบรรทัดฐานกลางที่สังคม วางไว้ มองบางส่วนว่าถูกต้อง แต่ผลกระทบอีกต่อมาเรื่อยๆ ไม่ได้นำมาพิจารณาประกอบกันจึง ทำให้มีผู้เข้ามาสู่สังคมลักษณะนี้อย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะการชักจูงจากคนใกล้ชิดโดยเฉพาะญาติ พี่น้อง

ความคิดเชิงพหุนิยมทางจริยธรรมของคนในที่ศึกษาจากพนักงานต้นนั้นพบว่าพวกเขาจะอธิบายในกรอบคิดของพวกเขาตนเองเป็นคนดีไม่ว่าจะอยู่ในสถานะของความเป็นผู้หญิง เป็นแม่เป็นลูกเป็นพี่เป็นน้องหรือภรรยาก็ตาม พวกเขาเชื่อเป็นคนที่มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองต่อครอบครัวต่อชุมชนสังคม และรับผิดชอบต่องานที่ทำแม้ว่าชุดของคำอธิบายนั้นไม่สอดคล้องกับค่านิยมที่ถือเป็นมาตรฐานของสังคม เพราะมาตรฐานของสังคมผู้หญิงต้องไม่ขายเซ็กซ์ เพราะเซ็กซ์มักถูกมองว่าเป็นเรื่องศักดิ์สิทธิ์ที่ถูกจำกัดไว้ให้อยู่ในสถาบันครอบครัวที่มีเป้าหมายเพื่อการผลิตลูกเท่านั้นทั้งๆที่ในโลกแห่งธรรมชาติแล้ว **“เซ็กซ์เกิดได้ทุกหนทุกแห่ง”** ฉะนั้นนอร์สม สุทธิสาคร (2545: 14) จึงกล่าวว่าเซ็กซ์จึงต้องถูกจำกัดด้วยวัฒนธรรมมากกว่าที่จะปล่อยให้เป็นเรื่องของธรรมชาติล้วนๆ ความตอกย้ำทางวัฒนธรรมมันถูกกดทับเข้าไปในหัวใจของผู้หญิงเหล่านั้นสร้างความคับข้องใจและสับสนเกี่ยวกับตำแหน่งงานที่ตนทำอยู่ดังคำพูดว่า **“มันหนักสะท้อนใจตัวเองนะเวลาหนอกกับแขก บางทีไม่อยากทำงานแบบนี้มันชั่ว ทำไมเราต้องมายืนจุดนี้ ถ้าพ่อแม่รู้เข้าจะคิดยังไง กลัวเกร็บไม่ได้”** นั่นเป็นอีกด้านหนึ่งของหัวใจของผู้หญิงที่ทำงานนี้ท่ามกลางเสียงหัวเราะร่าเริงของโลกยามกลางวันแต่อีกด้านคือความขื่นขม สุดท้ายทั้งมวลแม้พวกเขาจะทุกข์ยาก อึดอัด แต่ความอดทนอดกลั้น (toleration) นับว่าเป็นความคิด

บทสรุป

สำหรับข้อถกเถียงที่ว่าการกระทำดังกล่าวมันถูกต้องเหมาะสมหรือไม่เพียงใดนั้น คงไม่สามารถตอบได้ด้วยมาตรฐานด้านเดียว แต่หากเป็นมุมมองใหม่ในการศึกษาคือเรื่องความเป็นธรรม อมาตยา เซน (2554) ได้เสนอไว้ในวาระที่มาแสดงปาฐกถากับสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปสุขภาพแห่งชาติ ว่าความเป็นธรรมคือการเปิดโอกาสให้ทุกคนในพื้นที่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและให้เหตุผลต่อสิ่งที่พวกเขากระทำอยู่ ฉะนั้นการศึกษาวิจัยเรื่องนี้จึงกล่าวได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้พวกเขาเหล่านั้นได้ให้คุณค่าต่อสิ่งที่พวกเขาทำ แต่มีใช้เพื่อเธอคนเดียว

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- ขวัญฤทัย จ่างจรัส (2544). *กระบวนการต่อสู้กับการลดทอนความเป็นมนุษย์ของ “สาวคาราโอเกะ”*. โครงการฝึกอบรมนักวิจัยด้านสตรีศึกษา รุ่นที่4. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ชนบรรณการพิมพ์.
- จารุวรรณ ขำเพชร. (2552). *ชีวิตยามตะวันรุ่งและยามราตรีของผู้คนในซอยคาวบอย สุขุมวิท23*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- จักร จุลกะรัตน์. (2547). *ปัจจัยที่ทำให้เด็กหญิงเป็นโสเภณี : ศึกษากรณีสถานบันเทิงย่านรอยัลชิตี้ อเวนิว กรุงเทพมหานคร.*
- จันจิรา จาติเกตุ. (2544). *เด็กเสิร์ฟ : ชีวิตโสเภณีในสวนอาหาร*. คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
- ฉวีวรรณ คล้ายนาถ. (2544). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะของหญิงให้บริการทางเพศ ที่มารับบริการในโรงพยาบาลบางรัก กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เฉลิมพล สัตถาภรณ์. (2508)- *ปัญหาโสเภณีในประเทศไทย*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สำนักหอสมุด รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชาย โพรธิศา. (2547). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากร และสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. (2524). *หลักการปลูกฝังคุณธรรมแก่นักเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- นิวัตร สุวรรณพัฒนา. (2541). *ชุมชนคำประเวณี*. วิทยานิพนธ์. ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นงลักษณ์ จันทาภากุล. (2547). *นู้ด : ภาพสะท้อนแห่งอำนาจและความรุนแรงบนเรือนร่างผู้หญิง*. ปรินญาณีพันธ์ (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย, ชยุดม ภิรมย์สมบัติ และศจีมาจ ณ วิเชียร. (2551). *การวิจัยและพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)
- ทวีลักษณ์ พลราชม. (2550). *งานเขียนของผู้หญิงโลกที่สามกับการตั้งคำถามญาณวิทยาสตรีนิยม*. วิทยานิพนธ์. วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บัณฑิต อ่อนดำ. (2531). *การวิเคราะห์ระบบชนบท (Rural System Analysis (RSA)*. เอกสารประกอบการฝึกอบรม "เกษตรตำบล" ผู้เปรียบเสมือน "นักพัฒนา" ในโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนา.

- บุญส่ง เผ่าทรง. (2504). *ปัญหาโสเภณีในประเทศไทย*. สาขาการเมืองการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปานทิพย์ พอดี. (2546). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ หญิงขายบริการ : ชีวิตผู้หญิงสองภาค*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ. (2543). *ห่วย ช่อง บ่อน ยาบ้า :เศรษฐกิจนอกกฎหมายกับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พระเทวินทร์ เทวินโท. (2544). *พุทธจริยศาสตร์ : พุทธจริยศาสตร์ จริยศาสตร์และจริยธรรม*. (ม.ป.ท. : ม.ป.พ.)
- ภูริฉัตร เชิดชู. (2538). *การนำนโยบายโสเภณีเด็กไปปฏิบัติ*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. รัฐศาสตร์ (การปกครอง). บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วงศกร เจียมเผ่า และขวัญวงศ์ เจริญวงศ์. (2531). *รายงานการวิจัยค่านิยมเชิงจริยธรรมในอาชีพของหญิงค้าประเวณี*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สุกัญญา พรโสภาคกุล. (2546). *อโกโก้ (Go-Go-Boy)*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ชุดโครงการ การพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาสในสังคมไทย
- สุภางค์ จันทวานิช. (2551). *ทฤษฎีสังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: วี.พี. (1991).
- สุรางค์ จันทร์แยม. (2552). *ทัศนคติทางสังคมต่อโสเภณี : บทสะท้อนทวิมาตรฐานทางเพศในสังคมไทย*. มุลินธิศุณย์พิทักษ์สิทธิหญิงบริการ. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2552.
- สุรียา สมทศุบัติ; และคนอื่นๆ. (2544). *คนซึ่งอีसान : ร่างกาย กามารมณ์ อัตลักษณ์ และเสียงสะท้อนของคนทุกชั้นในหมอลำซึ่งอีसान*. นครราชสีมา: สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- โสภิตา วีรกุลเทวัญ. (2543). *การนำเสนอความเป็นตัวตนของผู้หญิงบริการในสถานบันเทิงบาร์เบียร์จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาสังคม). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- อคิน ทรัพย์พัฒน์. (2553) *มองสังคมผ่านชีวิตในชุมชน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- อรทัย อาจอ่า. (2537). *โสเภณีเด็กในสังคมไทย : ผลการวิเคราะห์เอกสารและการประมาณการตัวเลขที่ใกล้เคียง*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อุไรวรรณ โปธิ. (2540). *บริการการศึกษาออกโรงเรียนในสถานสงเคราะห์หญิงบ้านเกร็ดตระการจังหวัดนนทบุรี : การศึกษาทัศนะของสตรีผู้เข้ารับบริการ*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เอี่ยมฟ้า บานชื่น. (2546). *การศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการขายบริการทางเพศของเด็กและเยาวชนชายในเขตเทศบาลเมืองพญา จังหวัดชลบุรี*. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาษาอังกฤษ

Alexander Laban Hinton. (2002). *Dance in Anthropological perspective*. Vol.7 pages: 31-49. Berkeley : University of California Press.

B. Farnell. (1999). *Moving bodies, acting selves*. annual review of anthropology 28:341-373

B O'Laughlin. (1993). *Marxist Approaches in Anthropology*. Vol.4 pages: 341-370

Middingham, D.Bruce (2003). *The Assembly of the poor in Thailand : From Local Struggles to National Protest Movement*, Bangkok: Silkworm Books

Mulder, Neils (1985) *Everyday life in Thailand*. Duang Kamol: Bangkok. Susan A. Reed. (1998)

The politics and poetics of dance. Annual review of Anthropology 27:503-532.

Van Damme, Wilfried (2003). *Anthropology of Art*. The Netherlands. Afrika Museum, Berg en Dal. Ne.

Victor Turner. (1998). *The Anthropology of Performace*. New York: PAJ.

Cultural Anthropology: journal of the society for Cultural Anthropology. (2009). Vol.24 No.2 may. Washington, D.C.: Blackwell Publishing publishes for American.

แนวคำถาม

เรื่อง

พหุนิยมทางจริยธรรมของสาวอโกโก้ในซอยคาวบอย : การศึกษาเชิงวิเคราะห์จาก
สายตาของคนใน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ประวัติส่วนตัว (ชื่อ เพศ อายุ ภูมิลำเนาเดิม สถานภาพ การศึกษา ประวัติการทำงาน)
2. สาเหตุที่ต้องมาประกอบอาชีพนี้ คืออะไร
3. จงอธิบายลักษณะการทำงานในปัจจุบัน
4. ท่านได้ทำงานอื่นนอกจากงานนี้หรือไม่
5. อาชีพนี้เป็นอาชีพหลักหรือว่าอาชีพเสริม
6. ประกอบอาชีพนี้มานานเท่าไร
7. รายได้ต่อเดือนเท่าไร พอกับการรายจ่ายหรือไม่ และมีเงินเก็บหรือไม่
8. เงินที่หามาได้มักจะถูกใช้ไปกับเรื่องใด
9. ท่านมีการใช้ชีวิตประจำวันเป็นอย่างไร
10. ท่านมีช่วงเวลาพักผ่อนเวลาใดบ้าง
11. ช่วงเวลาว่างจากการทำงานท่านทำกิจกรรมใดบ้าง
12. มีการเจ็บป่วยเนื่องจากการประกอบอาชีพนี้ไหม
13. ความสัมพันธ์กับเจ้าของร้านเป็นอย่างไร
14. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างไร
15. สาวอโกโก้ จะยึดถือเรื่องใดเป็นสำคัญ
16. สาวอโกโก้ จะต้องปฏิบัติตัวอย่างไร
17. จรรยาบรรณในอาชีพนี้คืออะไร (จริยธรรม)
18. คนรอบข้างมีความคิดเห็นอย่างไรกับการที่ท่านประกอบอาชีพนี้
19. อาชีพนี้ต้องมีความเสี่ยงจากอะไรบ้าง (ความเสี่ยงจากลูกค้าวิกลจริต ความเสี่ยงจากโรค เป็นต้น)
20. ท่านคิดจะเลิกทำงานเช่นนี้เมื่อใด และเพราะเหตุผลใด

ส่วนที่ 2 ทักษะคิด ความคิด

1. ท่านคิดว่านิยามของสาวอะโกโก้ คืออะไร
2. ลักษณะภายนอกเป็นสิ่งที่สามารถดึงดูดลูกค้าได้มากน้อยเพียงใด (การแต่งกาย การแสดงกิริยา)
3. ท่านมีความคิดอย่างไรกับการที่คนทั่วไปมองว่า อาชีพค้าประเวณี เป็นอาชีพที่เป็นปัญหาของสังคม
4. ท่านสามารถอธิบายความหมายทางด้านจริยธรรมได้อย่างไร
5. ท่านมีความคิดอย่างไรกับการที่คนทั่วไปมองว่า อาชีพค้าประเวณี เป็นอาชีพที่ขัดกับศีลธรรม
6. ข้อดีของอาชีพนี้คืออะไร
7. ท่านคิดว่าสังคมภายนอกกับสังคมภายในชอวยคาวบอย แตกต่างกันอย่างไร
8. ความต้องการหรือความคาดหวังในชีวิตของท่าน คืออะไร
9. ท่านมีค่านิยมที่ถือว่า เงิน คือสิ่งสำคัญที่สุด หรือไม่
10. ท่านให้ความหมายของ “ลูกที่ดี” “แม่ที่ดี” และ “ภรรยาที่ดี” อย่างไร
11. ท่านคิดจะเปลี่ยนภาพลักษณ์ของตนเองให้ดีขึ้นทั้ง 3 ประการข้างต้นอย่างไร
12. ผู้หญิงที่ดีในความคิดของท่านเป็นอย่างไรบ้าง
13. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้ชายไทยกับผู้ชายต่างชาติแตกต่างกันอย่างไร
14. ท่านคิดจะแต่งงานกับชายต่างชาติแล้วย้ายไปอยู่ต่างประเทศหรือไม่อย่างไร
15. ท่านทราบหรือไม่ว่าทำไมชอวยคาวบอยจึงเป็นย่านแหล่งบันเทิงยามราตรี เพราะเหตุใด ทั้งจึงตัดสินใจเลือกทำงานที่แห่งนี้

ส่วนที่ 3 ความรู้สึก

1. ท่านรู้สึกอย่างไรกับอาชีพนี้เป็นอย่างไร
2. มีความพอใจกับอาชีพนี้มากน้อยเพียงใด
3. ท่านรู้สึกอย่างไรเมื่อลูกค้าเกิดความพอใจในการให้บริการของท่าน
4. จงอธิบายความรู้สึกของท่านที่มีต่อ ลูก แม่ เพื่อนร่วมงาน สามี และคนอื่นๆที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง
5. เวลาท่านมีปัญหาท่านหาทางออกอย่างไร (เช่น ปรึกษาใคร)

ส่วนที่ 4 ความเชื่อ

1. ท่านเชื่อว่าภารกิจที่ท่านต้องมาทำงานในอาชีพนี้เป็นเรื่องของโชคชะตาหรือไม่
2. ท่านมีความเชื่อเรื่องบาป บุญ อย่างไร
3. ท่านทำบุญบ้างหรือไม่
4. ท่านนำหลักธรรมคำสอนทางศาสนามาปรับใช้ในการทำงานและชีวิตจริงอย่างไร
5. ท่านได้นับถือเทพเจ้า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เครื่องราง ของขลังใดบ้าง ที่มีอิทธิพลต่อการประกอบอาชีพนี้
6. ท่านเคยนำไสยศาสตร์มาใช้ประโยชน์กับงานนี้หรือไม่

ภาพประกอบ

ภาพที่ 1 สาวๆในร้านบาร์ต่างๆออกมาต้อนรับนักท่องเที่ยวที่แวะมาเที่ยวในซอยคาวบอย

ภาพที่ 2 ร้านบาร์ BACCARA เป็นบาร์ขนาดใหญ่ที่มีเหล่าบรรดาสาวๆออกมาต้อนรับแขกมากที่สุดไนซอยคาวบอย

ภาพที่ 3 การแต่งกายของสาวอโกโก้มีลักษณะการแต่งกายที่วาบหวิว ซึ่งชุดมีลักษณะคล้ายกับชุดชั้นในของสตรี และไม่มีเสื้อมีผ้าชิ้นสั้นปกปิดร่างกาย

ภาพที่ 4 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามาสนทนากับ
สาวอโกโก้ที่นั่งอยู่หน้าบาร์

ภาพที่ 5 การเปิดพอร์ลของสาวอโกโก้ในบาร์ ซึ่งถือ
ว่าเป็นการเริ่มต้นของการทำงานของ
สาวอโกโก้ โดยสาวเต๋นอโกโก้ทั้งหมดต้อง
ขึ้นมาเต้นบนพอร์ลพร้อมกัน

ภาพที่ 6 รูปร่างสรีระของสาวเต๋นอโกโก้มีรูปร่างที่
ผอม ตัวเล็ก หุ่นดี เพราะถ้าหากอ้วนหรือ
มีหน้าท้องจนน่าเกลียดก็จะไม่สามารถ
เป็นสาวเต๋นอโกโก้ได้

ภาพที่ 7 บรรยากาศเทศกาลสงกรานต์ปีพ.ศ.2554
ในซอยคาวบอยต่างก็คักไปด้วย
นักท่องเที่ยวต่างชาติ

ภาพที่ 8 นักท่องเที่ยวต่างชาติถือกระบอกระบายน้ำ
และปืนฉีดน้ำเพื่อเข้าร่วมเล่นน้ำสงกรานต์
ในซอยคาวบอย

ภาพที่ 9 เหล่าบรรดาสาวๆที่ทำงานในบาร์ต่าง
ออกมาเต้นบนโต๊ะตามเสียงดนตรีด้วย
ความสนุกสนาน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางจรรุวรรณ ขำเพชร
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 114 สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110 โทรศัพท์ที่ทำงาน 0-2649-5000 ต่อ 5570,5571 โทรศัพท์มือถือ 089-897-1451
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2531	ศศ.บ. (มานุษยวิทยา) มหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ. 2535	মন.ম. (มานุษยวิทยา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2550	กำลังศึกษา ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศิลปวัฒนธรรมวิจัย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวรินนา ทากุดเรือ
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	นักศึกษาปริญญาโท
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	284/38 หมู่6 ซอยสุขสวัสดิ์38 ถนนสุขสวัสดิ์ แขวงบางปะกอก เขตราษฎร์บูรณะ จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10140 โทรศัพท์ที่บ้าน 0-2871-2412 โทรศัพท์มือถือ 085-386-5504
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2553	ปริญญาตรี ศศ.บ. (การพัฒนาชุมชนเมือง) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2554	กำลังศึกษาปริญญาโท สม.ม. (มานุษยวิทยา) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์